

Rezultati nad pričakovanimi

Dolenjsko gospodarstvo je ob tričetrtletju doseglo več, kot je bilo z resolucijo predvideno in je v marsičem nad slovenskim povprečjem

NOVO MESTO – Predstavnik Službe družbenega knjigovodstva v Novem mestu so 14. novembra novinarje seznanili s prvimi ugotovitvami, ki so jih dobili iz 189 periodičnih obračunov dolenjskih gospodarskih organizacij ob tričetrtletju. Kljub dodatno zaostrenim razmeram glede pogojev gospodarjenja so se Dolenjci izkazali.

V gospodarskih delovnih organizacijah štirih dolenjskih občin z 32.602 zaposlenimi, ki so imeli 61 milijard dinarjev poslovnih sredstev, so ob 35-odstotni rasti cen dosegli za 55 odst. povečano rast celotnega prihodka, dohodek je v primeri z devetmesečnim lanskim obračunom

izkazal 61-odstotno rast, poslovni skladi so v povprečju za regijo višji za 56, akumulacija pa za 57 odstotkov.

Teh nekaj kazalcev gospodarjenja, ki kažejo ugodnejšo sliko, kot je bila predvidena z resolucijo, dopolnjuje še dejstvo, da je dohodek na delavca v dolenjskem gospodarstvu za 59 odst. na boljšem, kot je bil ta čas lani.

Na omenjene dosežke so poleg rasti cen vplivale tudi nove zmogljivosti, pretežno v industriji, pa tudi boljše gospodarjenje. Izgube so se zmanjšale in znašajo v vseh štirih občinah 62 milijonov dinarjev, dosegle pa so 40-odstotno lansko raven ob tričetrtletnih obračunih.

Posebej velja omeniti izvozne dosežke, ugotovljene na osnovi carinskih deklaracij, kjer pa storitveni posli niso upoštevani. Torej gre v resnici še za boljše rezultate, kot

jih lahko v prvem hipu navajamo. Celoten izvoz je bil za 14,9 odst. višji, uvoz pa za 25,1 odstotek višji. Pokritje uvoza z izvozom znaša skupno 102,5 odstotkov, toda upoštevaje samo konvertibilno področje, je pokritje le 86,9-odstotno.

Samo v države s trdno valuto je bilo po teh podatkih prodanega za 28,2 odstotka več, uvoz s tega območja pa je bil za 27,6 odst. večji. Finančni rezultati izvoza so po prvih podatkih SDK še boljše, saj ugotavljajo 94-odstotno rast prihodkov, pridobljenih na tujih tržiščih.

Najbolj kritična točka, ki precej zmanjšuje dejanske rezultate in možnosti, ki ostajajo za razširjeno reprodukcijo, pa je za 96 odst. večji delež dohodka, ki ga mora gospodarstvo nameniti plačilu obresti. V ta namen je šlo v prvih devetih mesecih letos nad 3 milijarde dinarjev, medtem ko je znašala celotna ustvarjena akumulacija samo 2,7 milijard din.

Analize SDK, pripravljene tudi za vsako občino posebej, bodo v obravnavi na vseh vodstvih družbenopolitičnih organizacij in v občinskih skupščinah, kjer bodo dobre in šibke točke uradno ugotovljenih rezultatov še podrobneje razčlenjevali.

RIA BAČER

KONCERT V ČAST DNEVA REPUBLIKE

V okviru prireditve, ki jih ob dnevu republike pripravljajo novomeški Dom JLA, bo v sredo, 23. novembra, ob 19. uri v Domu JLA koncert orkestra ljubljanske garnizije.

V DOMU JLA ZE PRIREDITVE OB DNEVU REPUBLIKE

NOVO MESTO – S predavanjem Obrada Bjelice, profesorja fakultete za splošno ljudsko obrambo v Beogradu, o vlogi tovariša Tita pri ustvarjanju ljudske oblasti, so se 11. novembra v novomeškem Domu JLA začele prireditve v okviru praznovanja dneva republike. Ob tej priložnosti bodo v domu odprli s sodelovanju s Študijsko knjižnico Mirana Jarca in Dolenjskim muzejem razstavo „Tito in razvoj ljudske oblasti“, na sam 29. november pa bodo člani vseh sekcij Doma JLA in mladina kmetijske srednje šole pripravili slovesnost.

IMV TESNEJE Z ZDRUŽENIM DELOM

NOVO MESTO – Da bi pripravili kar najboljše pogoje za celovito sanacijo IMV, so predstavniki tega kolektiva v torek v Novem mestu podpisali samoupravne sporazume o združevanju dela in sredstev s temeljnimi organizacijami sozda Slovenjales, DO Trgovina in Tovarno zdravil Krka iz Novega mesta. Več o tem dogodku, ki pomeni nov korak k tesnejšemu sodelovanju in povezovanju IMV z združenim delom, prihodnjic.

Zmanjšali bodo uvoz iglavcev

Krška tovarna in GG Karlovac sklenila sporazum o dolgoročnih skupnih vlaganjih v proizvodnjo iglavcev

KRŠKO – Kot smo že poročali, so delavci vseh tozdev Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj 25. oktobra z Gozdnim gospodarstvom Karlovac sprejeli samoupravni sporazum o dolgoročnih skupnih vlaganjih v proizvodnjo iglavcev. Ta sporazum so slavnostno podpisali 9. novembra v krško Celulozi.

Da gre za podpis pomembne listine, je potrdila prisotnost predstavnikov Splošnega združenja gozdarstva Jugoslavije, Hrvatske in Slovenije, Splošnega združenja celulozno-papirne in papirne predelovalne industrije Slovenije, Gozdarskega inštituta Jastrebarsko, Inštituta za gozdo in lesno gospodarstvo Ljubljana, sozda Slovenija papir, časopisnih hiš Vjesnik, Oslobođenje in Delo, agencije Tanjug in drugi predstavniki.

S sporazumom si bodo Krčani v naslednjih 30 letih zagotovili ves les iglavcev iz nasadov, ki naj bi jih letno obnovili 200 hektarov. Tako si bo krška tovarna dolgoročno zagotovila več lesa iz domačih gozdov in se bo lahko odpovedala pomembnim količinam precej dražjega lesa iz uvoza.

P. P.

Zmage udarniškega dela

Pridobitve ob sevniškem občinskem prazniku

BOŠTANJ – Konec minulega tedna so se v tem prijaznem kraju vrstile osrednje slovesnosti ob prazniku sevniške občine. Med najpomembnejšimi pridobitvami je nedvomno novi cestni most ob ustju Mirne s priključki na magistralni cesti Zidani most – Dmovo.

Trak na njem je v soboto prezal podpredsednik skupščine republiške skupnosti za ceste, inž. Marjan Kranjc. Krajanji so most okrasili med drugim z napisom: „Cesta, okno v svet.“ To je v nagovoru poudaril tudi predsednik izvršnega sveta sevniške občinske skupščine Janko Rebernik. Žal še ni bil urešen načrt posodobitve magistralnih in regionalnih cest v občini.

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine, vodstev družbenopolitičnih organizacij in gostje so se zbrali na slavnostnem zasedanju v dvorani boštanskega TVD Partizan v soboto dopoldne. Na tej seji so podelili tudi najvišja priznanja sevniške občine.

Zivahno je bilo v Boštanju v petek popoldne. Predsednik gasilskega društva Jože Zavrl je odprl prenovljeni gasilski dom, predsednik TVD Partizan, Roman Novšak, pa TVD Partizan. Oba domova so udarniško povečali, predvsem s pomočjo dela članov in krajanov. Ravno tako z udarniškim delom so pri žagi v Dolenjem Boštanju člani boštanske strelske družine uredili sodobno šestmestno avtomatsko strelšče za zračno puško. Te pridobitve so lahko spodbuda drugim.

Boštanjčani so v petek zvečer pripravili bogat kulturni spored. Dobitnik letošnjega občinskega grba, oktet Boštanski fantje, je

otvoril ta večer s pesmijo. Nadaljevala sta folklorna kulturna društva Anton Umek – Okiški in dekliski kvartet. Proslavo je zaključilo kar sto šolarjev boštanske osnovne šole s posebnim recitalom. Ti otroci so s krajšim sporedom nastopili tudi na slavnostnem zasedanju občinske skupščine, kjer je sodeloval tudi mešani zbor Jutrjanke. Sevniška godba pa je imela promenadni koncert pred domom TVD Partizan.

A. ZELEDNIK

Načrt nalog, ne sanjski spis

Z regijskega posveta v Novem mestu: prednost dolgoročnim stabilizacijskim načrtom, ki že nastajajo – Odskočna deska niso roznate razmere

NOVO MESTO – V vseh štirih dolenjskih občinah so že pripravili osnutke dolgoročnih načrtov za gospodarsko utrditev, iz teh pa nekatere pomembne sestavine vnesli tudi v nastajajočo občinske resolucije za prihodnje leto. Oboje dokumente in še posebej njihovo vsebinsko stran bodo temeljito pretresli v večtedenski javni razpravi. Pred sprejemom v občinskih skupščinah bodo o dokumentih v Socialistični zvezi in drugih organizacijah spregovorili s političnega vidika.

Nobenega dvoma ne more biti, da se bo treba še bolj podrediti skupnim naporom za ekonomsko ustalitev. Ker smo se že morali nepreklicno odločiti, da bomo poskušali v nekaj letih splavati iz zares hudih in zapletenih težav, saj si nadaljnega dragega drsenja navzdol preprosto ne moremo več privoščiti, so predvsem tako imenovani stabilizacijski načrti usodnega pomena.

Kot so poudarili minulo sredo na regijskem posvetu v Novem mestu, je prava vsebina teh načrtov še kako pomembna. Če pri sestavljanju bi morali strogo paziti, da bodo

izhodišča temeljila na realnosti in na uresničljivih predvidevanjih, saj bo ta dokument za vsako občino nekakšen seštevek ukazov za ravnanje, ne pa fantazijski spis, ki lahko obliči v predalu. Iz stabilizacijskih načrtov mora biti razvidno, kako bomo vpregli lastne sposobnosti, znanje in sredstva, saj je več kot na dlani, da rešiteljev od drugod ne bo.

Razmere, v kakršnih nas je zatekla ta naloga, nikakor niso roznate. Gospodarstvo novomeške občine tepe velika zadolženost, samo letos mora plačati 1,8 milijar-

de dinarjev za anuitete. Poseben problem predstavlja porast bančnih obresti za razne vrste posojil, kar je še bolj ohromilo že v minulih letih omajano vitalnost nekaterih delovnih organizacij kot nosilcev gospodarskega razvoja na Dolenjskem. Možnosti za naložbe je vse manj, tudi tako imenovane propulzivne investicije so pod vprašajem. Na položaj gospodarstva v novomeški občini in dolenjski regiji so močno vplivale izgube v IMV, tako da so glavne naloge še naprej podrejene sanaciji te največje gospodarske organizacije na Dolenjskem.

I. ZORAN

Svarila gospodarstvenikov

Prednostno kmetijstvo se duši v obrestih

KRŠKO – Medobčinski svet SZDL za Posavje je 10. novembra pripravil posvet o gospodarski stabilizaciji in resoluciji o gospodarjenju v prihodnjem letu.

Med gosti so bili Marjan Mlinar, predsednik zbora združenega dela republiške skupščine, Živko Pregl, direktor republiškega zavoda za plan, dr. Miran Mejak, delegat v zboru republik in pokrajin in Igor Križman z republiške konference SZDL.

O gospodarski stabilizaciji so spregovorili predvsem predstavniki izvršnih svetov vseh treh posavskih občin. Franc Cargo, delegat v zveznem zboru skupščine in predstavnik tovarne celuloze in papirja je opozoril na težave tega papirniškega velikana. Nevzdržen je položaj, ko si okrog 1.800 delavcev v proizvodnji celuloze navzlic dobremu delu ne more zagotoviti ustrezne akumulacije.

Ze na sekretariatu Medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Posavje so se dokopali do spoznanja, da že tolikokrat dopolnjeni zakon o zavarovanju plačil niti z obveznimi prijavami neplačnikov ne dosega namena. „So lahko kaznovani le

O brigadah kritično, pa tudi pohvalno

Do prihodnje zvezne mladinske delovne akcije v Suhi krajini odpraviti pomanjkljivosti

ZUŽEMBERK – 14. novembra je zasedala skupščina zvezne mladinske akcije Suha krajina 83 in obravnavala poročila o letošnji akciji, na kateri je delalo 15 brigad. Hkrati so začrtali osnutek programa del za delovno akcijo v letu 1984, ki bo zaradi 10-letnega jubileja zahtevala še večjo pozornost.

Predvsem bo potrebno zagnano delo celotne skupščine, še posebej pa članov izvršilnega odbora čez zimo in v času priprav na akcijo, da bo naselje v Žužemberku končno dograjeno in bo poslovalo z uporabnim dovoljenjem. Zdjag ga namreč nima. Prav tako so trdno postavili načelo, da je potrebno za programe iz posameznih občin na območju nerazvite Suhe krajine zagotoviti sredstva še pred začetkom akcije.

Ne bi pa se smelo več dogajati, da brigadirji več ur čakajo katerega od strokovnjakov izvajalcev del, ker taki primeri jemljejo mladim delovni zagon in voljo. Nepriljubljena delovišča so sploh ena osnovnih in najhujših napak. Prav tako bo nujno urediti prevoze brigadirjev na delovišča.

V razpravi je bilo več kritičnih pripomb na take sporsrljaje. Pohvalili pa so delo brigadirjev, štaba in vodstva akcije, čeravno bi bilo možno tudi z njihove strani še kaj izboljšati. Posebej so poudarjali gojenje tovariških odnosov z domačini. Letos so bili ti odnosi najprišnejši v delu grupeljske občine, drugod pa mnogo slabši.

Na skupščini so v prisotnosti komandantov brigad razglasili tudi letošnje dobitnike najvišjega zveznega priznanja „Plakete Veljko Vlahovič“. Dobile so ga brigade iz Titovega Užica, Vladimircev in Visokega.

R. B.

DOLENJCI OBSODILI OBOROŽITEV

DOLENJSKA – V svetovni teden razorožitve so se vključili tudi delavci in učenci vseh štirih dolenjskih občin. Na priložnostnih zborovanjih so obsodili oboroževalno tekmo in rasno diskriminacijo ter zahtevali od vlad sveta, posebno od vlad veselih, da po mirolnjubi poti razrešujejo vsa protislovja v zvezi z oborožitvijo. S tem so se priključili mirolnjubnim gibanjem v svetu, ki želijo razvoj in napredek človeštva in se zavzemajo za samostojen razvoj narodov brez tujega vmešavanja.

SPET ENA „ČRNA TOČKA“ MANJ – Nov most ob ustju Mirne, ki ga je v soboto odprl podpredsednik republiške skupnosti za ceste, pomeni veliko pridobitev ne nazadnje zato, ker je z njim odpravljena ena najhujših „črnih točk“ v posavskem prometu, kar je bil dolga leta stari kameniti most. (Foto: A. Zelednik)

VREME
Suho in hladno vreme se bo nadaljevalo.

Epilog za trebanjski primer

Trebanjska občinska skupščina sprejela sklep o uvedbi družbenega varstva v Zdravstvenem domu Trebnje — Pol leta za normalizacijo odnosov

TREBNJE — Pretekli četrtek so vsi trije zbori trebanjske občinske skupščine soglasno sprejeli sklep o uvedbi ukrepov družbenega varstva v Zdravstvenem domu Trebnje. V pol leta trajanja ukrepov mora začasni organ v sestavi Stane Camloš, Marija Guden in dr. Adolf Žunič poskrbeti za izvolitev novih samoupravnih organov in komisij, za imenovanje direktorja ter urediti motene samoupravne in medsebojne odnose, pri čemer bo imel vso pomoč Zdravstvenega centra Dolenjske, katerega tozid je zdravstveni dom, in odgovornih v občini.

S tem naj bi več kot šestletno zaostrovanje odnosov v trebanjskem zdravstvenem domu, ki je po utemeljivih predstavnikih tega kolektiva in občinskega izvršnega sveta doseglo vrhunec zadnja dva meseca z vrnitvijo dr. Antea Lončarja na delo ter zaradi enostranskega poročanja sredstev javnega obveščanja o tem primeru, dobilo svoj epilog. Zal je vprašanje, ali je res povsem tako, saj je tudi omenjena seja pokazala, da vse le še ni jasno in čisto, predvsem pa, da stanja v trebanjskem zdravstvenem domu, ki je nosilec zdravstvenega varstva v občini, ne bo lahko normalizirati.

Neposreden razlog za uvedbo ukrepov družbenega varstva je bil odstop vršilca dolžnosti direktorja in vseh samoupravnih organov ter komisij na zboru delavcev 14. oktobra, in sicer po televizijski oddaji o „primeru Zdravstveni dom Trebnje in dr. Ante Lončar“, zaradi česar se je kolektiv znašel v nezakonitem stanju, v zadnjih letih dosežena raven zdravstvenega varstva v občini in izvajanje zdravstvene dejavnosti pa ogrožena zaradi odhodov več zdravnikov v zadnjem času (v četrtek so od 12 zdravnikov delali le trije!). Po sklepu skupščine naj bi odgovorni organi dosegli, da zdravniki ne bodo še naprej odhajali in da se vrnejo tisti, ki so že odšli oz. se pridobijo drugi za zapolnitev vrzeli, pri čemer bo po zagotovilih največ pomagal Zdravstveni center, čeprav težko. Poleg tega so kot pogoj za normalizacijo odnosov v sklepe zapisali tudi odstranitev krivca za tako stanje iz kolektiva, saj je po besedah dr. Toneta Savlja, predstavnika Zdravstvenega centra za katero je požel aplavz navzočih, „treba bolno budo izrezati, da bo organizem zdrav“, kar so manj slikovito v svojih razpravah podprli še mnogi delegati, češ da ne bo pomagala nobena komisija ne začasni organ, dokler bo dr. Lončar v kolektivu.

Kot omenjeno, je razprava pokazala, da marsikaj še ni jasno, da prebivalce trebanjske občine razburja dolgotrajno reševanje stanja v zdravstvenem domu in trenutni položaj v zdravstvenem varstvu.

Delegati so izrazili prepričanje, da bi ta problem z večjo enotnostjo gotovo lahko rešili prej in z manj publicitete. Postavili so tudi nekaj vprašanj in zahtevali odgovore. Kako je možno in sprejemljivo, da zdravniki odhajajo kar tako brez odgovodnega roka? Zakaj občinske

družbenopolitične organizacije niso pravočasno ocenile resnosti položaja in ukrepale? Zakaj izvršni svet in drugi v občini niso poskrbeli za drugačno informiranje glede na to, da sedaj trdijo, da so sredstva javnega obveščanja poročala enostransko? Zakaj delegatom ni predloženo, za kakšne nepravilnosti, motnje v samoupravnih in medsebojnih odnosih, hude kršitve čl. 619 zakona o zadržem delu itd. je v zdravstveni domi šlo? V kolikšnem času bo res mogoče sanirati razmere v zdravstvenem domu?

Nekaj odgovorov naj bi dobili na naslednji seji skupščine. Predvsem naj bi jim predložili motnje in nepravilnosti v zdravstvenem domu, čeprav to verjetno ne bo lahko. Sani delogati so namreč omenjali, da je šlo verjetno za osebne interese in podobne stvari, česar najbrž ne bo lahko pojasniti. V prvi vrsti pa morajo po mnenju delegatov odgovorni poskrbeti, da bodo imeli ljudje na voljo primerno zdravstveno varstvo.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

MOST ČEZ KOLPO MORDA ŽE LETOS

ŽUNIČI — Dela pri sanaciji mostu prek Kolpe, ki povezuje Žuniče s hrvaškim Prilishcem, lepo napredujejo. Pretekli teden so izgotovili rečne in obrežne podpornike, ta reden pa so začeli s postavljanjem nosilne konstrukcije mostu. Če bo vreme ugodno in ne bo prehudega mraza — narasla voda dela sedaj ne bo več ovirala, bodo lahko začeli most uporabljati že konec letošnjega leta, sicer pa spomladi. 147 metrov dolg in 5 metrov širok most bo veljal 20 milijonov dinarjev, poleg črnomaljske in dugoreške občinske skupščine, ki bosta zagotovili vsaka polovico sredstev, pa so ali še bodo denar prispevali tudi prebivalci krajevnih skupnosti Adlešiči in Prilishče — Vukova gorica, ki ju most povezuje.

ŽE ŠESTIČ GORJUPOVI DNEVI

ROGAŠKA SLATINA — V tem zdraviliškem kraju so od 10. do 12. novembra potekali 6. študijski dnevi slovenskih novinarjev, ki jih njihovo stanovsko društvo pripravlja v spomin na Mitjo Gorjupa. Tudi tokrat so blizu dvesto novinarjem govorili znani družbenopolitični in drugi delavci. S Francem Setincem, Miho Ravnikom in Jožetom Smoletom je pogovor tekkel o žgočih družbenih vprašanjih, ki neposredno zadevajo tudi novinarstvo. Janez Zemljarič je zbranim prikazal pomembnost uredniševanja programa gospodarske stabilizacije in možnosti za gospodarjenje v prihodnjem letu, tej temi je bila posvečena tudi razprava dr. Aleksandra Bajta in nekaterih gospodarstvenikov, študijske dneve pa je zaključil pogovor z Mitjo Ribičičem, ki je novinarjem razčlenil naloge, ki so jih komunisti (in novinarji) dolžni uresničevati, da bi odpravili zagate, v katerih se je znašla naša družba.

TABORNIKI IN BORCI PODPISALI LISTINO

ČRNOMELJ — Črnomaljski taborniški odred Belih brez bodo svoje dolgoletno sodelovanje z borci še utrdili s podpisom skupne listine o sodelovanju, predvsem ohranjanju in razvijanju revolucionarnih tradicij. Listina, ki jo bodo podpisali 26. novembra, v okviru praznovanja dneva republike, na letni konferenci odreda, je ena prvih v republiki, podobne pa naj bi podpisale taborniške enote v vseh slovenskih občinah.

SEMINAR ZA KANDIDATE IN DOPISNA ŠOLA MARKSIZMA

METLIKA — Te dni se bo v Metliki začel seminar za kandidate za sprejem v Zvezo komunistov, ki se ga bo udeležilo okoli 15 kandidatov. Prav toliko članov ZK iz metliške občine je vpisanih na dopisno šolo marksizma, ki bo trajala še do pomladi. Na tej šoli poteka študij individualno, slušatelji imajo le občasne posvete s predavatelji, vsak mesec pa opravijo po en izpit.

POMAGAJO PRI KMEČKIH OPRAVILIH

V okolici Koprivnice je veliko ostarelih ljudi, ki so potrebni pomoči pri kmečkih opravilih. Na pomoč so jim priskočili mladinci iz Koprivnice. Petnajst mladih je avgusta pri Lahovih pomagalo pobirati krompir, kasneje so potrgali in zličkali še koruzo, pri isti hiši pa bodo pripravili še drva za zimo. Take akcije pri starejših krepijo zaupanje v mlade, zato bodo slednji še večkrat skušali dokazati, da znajo poprijeti tudi za delo in ne le sedeti na sestankih.

80 let dr. Otona Bajca

V ponedeljek, 14. novembra, je praznoval 80-letnico rojstva znani kirurg, primarij, prof. dr. Oton Bajc. Čeravno zadnja leta od upokojitve 1978 živi v Ljubljani, ga Novomeščani niso pozabili. Se vedno se s hvaležnostjo spominjajo njegovega 28-letnega službovanja v novomeški bolnišnici, kjer je pustil neizbrisni pečat strokovnega dela in vzpona te ustanove. Bil je ne le izoboren

zdravnik kirurg, ampak tudi učitelj številnim mlajšim zdravnikom in 15 let ravnatelj Splošne bolnišnice Novo mesto.

Ko je po demobilizaciji iz JLA novembra 1948 prišel v novomeško bolnišnico za šefa kirurškega oddelka, je našel skromne prostorske razmere in še bolj skromen instrumentarij. Že leto kasneje pa je začel za tiste čase z vrhunskimi pljučnimi in možganskimi operacijami. Ustanova je imela ob njegovem prihodu 22 zdravnikov, ob odhodu pa jih je bilo 50 več. Pod njegovim vodstvom

so od leta 1950 domači specializanti postajali njegovi nasledniki.

Zasluga primarija dr. Bajca je, da je novomeška bolnišnica dobila tolikšen ugled v strokovnih krogih in med prebivalstvom. Prav tako mu gre zasluga za gradnjo nove bolnišnice, odprte leta 1965 ob 600-letnici Novega mesta, in za hkraten napredek ostalih oddelkov. V novi bolnišnični stavbi so tedaj začeli delati štirje novi oddelki: očesni, nevrološki, anestezijski in patološko-anatomski.

Njegova izjemna življenjska energija in bogato strokovno znanje, ki ga je posredoval javnosti tudi v številnih domačih in tujih zdravstvenih revijah, pa praktični uspehi na strokovnem in upravnem področju tudi javnosti niso ostali neopaženi. Že leta 1962 je bil sprejet za rednega člana evropske sekcije mednarodnega društva za kirurgijo stca in ožilja; leta 1964 je prejel red dela z rdečo zastavo; leta 1965 Trdinovo nagrado; 1971 je postal član sveta medicinske fakultete v Ljubljani. Leta 1973 je bil odlikovan še z redom republike s srebrnim vencem. Je tudi častni član Slovenskega zdravniškega društva.

Vrsto let je prof. dr. Bajc sodeloval z novomeško tovarno zdravil Krko, zato mu Slovensko zdravniško društvo v Novem mestu in tovarna Krka pripravljata počastitev ob njegovem življenjskem jubileju.

Primarij prof. dr. Oton Bajc je težko odhajal iz Novega mesta, kjer je pustil svoja najzrelejša leta in največ moči, njegovo delo pa je pustilo tako globoke korenine, da jih tudi čas ne izbrniše.

R. BAČER

NAŠA ANKETA

Bralne navade izginjajo

Knjiga, posebno dobra, veliko da človeku. Marsikomu pomeni toliko kot zrak ali voda, brez branja ne more. Prav tako se ni treba posebej truditi z iskanjem tistih, ki vzamejo v roke le šund najslabše vrste ali pa še tega ne. Nekateri trdijo, da je z bralnimi navadami pri nas vse slabše, po drugi strani pa imajo splošno izobraževalne knjižnice kar precejšnje število rednih bralcev. To še narašča, odkar je knjiga za povprečni žep skoraj nedosegljiva, celo v novembru, mesecu knjige, ko večina založb in knjigarn nudi popust.

MIRA ŠTEFANIČ, absolventka filozofske fakultete, honorarna učiteljica angleščine iz Metlike: „Ljudje brejo, kaj berejo, je pa drugo vprašanje. Kaže, da se vse več zatekajo k šund literaturi, ki je najbolj dostopna, vzame najmanj časa, zahteva najmanj truda in najmanj stane. Dobro leposlovje je drago, kar pa ne bi smelo biti ovira, da ga ljudje ne berejo, saj imamo knjižnice. Vendar, žal, v današnjih časih bralne navade izginjajo. Jaz precej berem in to od dr. romanov do Sartra in Marqueza.“

BRANKA JAKŠA, učenka družboslovno ekonomske srednje šole iz Črnomlja: „Med šolskim letom berem v glavnem obvezno čtivo, če pa mi ostane še kaj časa, najraje prebiram kriminalke in ljubezenske zgodbe. Knjige si v glavnem izposojam v šolski knjižnici in pri prijateljih; tri leta sem članica „Sveta knjige“, kjer je nakup veliko cenejši, kdaj pa kdaj pa kupim knjigo tudi v prosti prodaji. Vendar so cene nekaterih knjig zelo visoke. Mislim, da to ljudi le ne bi smelo odvrtiti od branja, saj je veliko možnosti za izposojanje.“

VESNA ILAR, učenka iz Trebnjega: „Slišala sem za mesec knjige. Razen tega, da je v tem mesecu v knjigarnah popust za knjige, se menda nič ne dogaja. No, popust je pri sedanjih cenah knjig še vedno premajhen, da bi si lahko privoščila nakup knjig. Ker rada berem, zlasti poljudnoznanstvene knjige pa tudi ljubezenske romane, si knjige izposojam v trebanjski knjižnici, kjer dobim vse, kar me zanima. Koliko knjig preberem na leto, ne vem, saj ne vodim evidence.“

METKA NOVAKOVIČ, medicinska sestra iz Novega mesta: „Danes je tempo življenja tak, da je za branje težko najti čas, a kdor rad bere, ga najde. Jaz sem vedno precej brala. Kupujem — v svetu knjige — in berem predvsem „lažje“ romane in razne knjige z nasveti, za moža vojaške stvari, za otroka pa pravljice. V težje stvari se ne spuščam, saj je že življenje dovolj težko. Cene? Zelo različne so. Veliko znanih svetovnih avtorjev se dobi ceneje od domačih. Vse po vrsti so drage pripovedke, prav pa je, da so dokaj poceni knjige o spolni vzgoji za mladino.“

ANGELCA KLENOVŠEK, vodja knjigarne sevnškega gostinskega podjetja ABC Pomurka: „V času draginje so knjige, žal, na zadnjem mestu pri nakupih, zato pridejo še kako prav popusti, npr. v mesecu knjige. Osnovne šole so si ob tej priložnosti obogatile svoje knjižnice. Posebnim željam kupcev za posamezne knjige, ki jih nimamo na zalogi, skušamo pri nas vedno kar najhitreje ustreči z naročili pri naših založbah. Še večje knjigarnarje si pri današnjih cenah knjig ne morejo privoščiti, da bi imele vse na zalogi.“

NEVELJKA MUJEZINOVIČ, vodja Ljudske knjižnice v Ribnici: „Ribničani zadnji dve, tri leta spet več bero. Včasih so brali le mladi, zdaj pa tudi odrasli in med temi je največ takih, ki so brali že v mladih letih. Nekateri izmed njih že svoje otroke vodijo v knjižnico, čeprav še ne hodijo v šolo. Ti bodo zagotovo naši bralci že v prvem razredu. Res je tudi, da nekaterih struktur, ki imajo gotovo dovolj dela s pripravo in branjem delegatskih gradiv, skoraj ni v knjižnico.“

JANEZ BOKAN, tekstilni tehnik v kočevski Tekstilani: „Zadnji knjigo sem prebral včeraj, v tednu in pol pa tri knjige. Član knjižnice sem že, odkar sem začel hoditi v osnovno šolo. Berem vse, kar se mi zdi zanimivo in ne le nekaterih vrst. Že žena sva tudi člana Sveta knjige, tako da so pri nas doma vedno knjige.“

DANICA ŠINKO, obrtnica z Jesenic na Dolenjskem: „Zdaj nimam več pravega časa za branje. Poprej, ko sem bila še v šoli, pa sem prebrala precej knjig. Zdaj preberem le dnevno časopisje. Imam sina Dejana in Marijo, ki obiskujeta drugi in peti razred. Oba zelo rada bereta. Prebereta več, kot pa predpisuje šolsko obvezno branje.“

DANICA SUSA, delavka iz Krškega: „V zadnjem času sem kupila vse dele Zlate knjige za otroke, mož pa knjigo o divjadi. Letos sem prebrala knjigo o Titu, vse tri dele „Vinetouja“ in „Strice“ Miška Kranjca. Rada pa posežem tudi po delih iz Zlate knjige. Berem največkrat zvečer, predvsem zato, ker me knjiga oz. branje razvedri.“

Slovenski arheologi na Kočevskem

Poslušali so predavanja, si ogledali najdišča Ciganske jame, Spahe in Kostela ter imeli skupščino

KOČEVJE — Slovenski arheologi so imeli letos delovno in strokovno srečanje v Kočevju in tako počastili 40-letnico Kočevskega zbora.

Prvi dan dopoldne so arheologi poslušali tri zanimiva predavanja, spremljana z diapozitivi. Kustos kočevskega Pokrajinskega muzeja, Greta Hirschbach-Merhar, je predavala o arheoloških najdbah na Kočevskem, pri čemer je posebno pozornost posvetila najdbam na Debelem vrhu, Spahe in Kostelu. Profesor, dr. Mitja Brodar je imel predavanje „Arheološko najdišče Ciganska jama“ ter govoril o najdišču iz stare kamene dobe v Ciganski jami oz. Zeljskih jamah, kjer je prav on vodil izkopavanja v letih 1971-1977. Dr. Marjan Slabe pa je imel predavanje „Ribniška občina v arheoloških obdobjih“.

Popoldne je bila redna letna skupščina Slovenskega arheološkega društva, na katerem so govorili o delu v preteklem letu in načrtih za naslednje leto. Pri obračunu dosedanjega dela so med drugim ocenili kot zelo uspešno razstavo „Kelti in sodobniki na tleh Jugoslavije“, ki je bila v Ljubljani, in simpozija na to temo; bila sta v Ljubljani in Brezicah, in sicer z mednarodno udeležbo. V načrt dela za prihodnje leto so vnesli „okroglo mizo“ o terenski arheološki dokumentaciji, ki se je bodo udeležili strokovnjaki iz vse Jugoslavije. V razpravi so poudarili posebno pozornost slovenskemu arheološkemu tisku, ki je v težkem finančnem položaju, in slovenski arheološki topografiji, še posebej njenemu sedanjemu stanju, pa načrtu dela do leta 1985 in razmišljanjem, kako zastaviti delo na tem področju po letu 1985.

Naslednji dan je bil določen za ogled najpomembnejših arheoloških najdišč na Kočevskem. Najprej so si arheologi ogledali najdišče v Ciganskih oz. Zeljskih jamah, Nato Spahe in za zaključek še Kostel.

JOŽE PRIMC

ARHEOLOGI NA SPAHI — Slovenski arheologi, ki so se pretekli teden srečali v Kočevju, so si med drugim ogledali tudi najdišče na hribu Spaha pri Brezovici v kočevski občini. Izkopavanja in najdbe so potrdile, da so tu živeli ljudje že v 18. stoletju pred našim štetjem (na fotografiji: ostanek zunanega zidu naselbine). (Foto: Primc)

Ne gredo vsi v en koš

Dolenjske pripombe na osnutek slovenske resolucije in njenih spremijajočih dokumentov

NOVO MESTO — Izvršni odbor medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko je nedavno tega razpravljal o stališčih do gospodarske politike SFRJ in v Sloveniji ter o osnutku slovenske resolucije za leto 1984. Vrsta pripomb združena dela dolenjskih občin opozarja, da je potrebno nekatera določila dopolniti oziroma drugače zastaviti.

V izvršnem odboru so ocenili, da ne bi bilo pravično in ne smotno zahtevati uresničitve 3-odstotne rasti industrijske proizvodnje in 20-odstotne rasti konvertibilnega izvo-

za za vse delovne organizacije enako. Zavzeli so se za selektivni pristop, kajti več dolenjskih izvoznikov je svoje možnosti v izvozu že izčrpalo, medtem ko imajo nekateri še možnosti za tolikšno predvideno rast.

Menijo tudi, da je razpolagalna pravica za ostankom deviz v višini 47 odstotkov spodnja meja, ki bi jo preneslo gospodarstvo in da bi morali organizacijam združenega dela omogočiti samostojno razpolaganje vsaj z 10-odstotnim deviznim priložnost za uvoz opreme ali reprovizionala. To je namreč pogoj za nujno tehnološko prenovu izvoznikov. Predvsem pa Dolenjska odklanja kakršnokoli centralizacijo deviz.

V stališčih medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko je še rečeno, da bi morali z omejitvijo ter uvedbo izvoznih carin nujno preprečiti prevelik izvoz surovin, zlasti tistih, ki so življenjskega pomena za domačo industrijo in da bi morali proizvodnji deficitarnih surovin zagotoviti enak položaj kot izvoznikom, ker njihova proizvodnja nadomešča uvoz.

Vse ostalo, kar je navedeno v osnutkih zvezne in republiške resolucije, pa se Dolenjskem zdi sprejemljivo ob upoštevanju že znanih pripomb Gospodarske zbornice Slovenije.

M. G-č

R. B.

OPREMA ZA MADZARE

RIBNICA — Ribniški Riko, ki se je uveljavil na domačih in tujih trgih, izdeluje te dni za madžarsko firmo Malev pet stopnišč za letala. Pri Riku pa izdelujejo tudi drugo opremo za najodobnejša letališča, in sicer: vlečne drogove, vozičke za vodo in fekalije, transporterje prtljage in dr.

Kmetijstvo

Dragi prašiči

Vse večji razkorak

METLIKA – metliški kmetijski zadrugi bo letos uspelo doseči načrtovano proizvodnjo 1.300 prašičev na svojih farmah. Od drugod, največ iz Topole v Bosni in Stične, kjer so sovlagali v razširitev prašičjih farm, pa bodo letos skupaj dobili okoli 6.000 prašičev.

Težave jim povzročajo, kot vsem ostalim, vedno večji razkorak med farmakimi cenami prašičev in prodajnimi cenami mesa. Cena krmlom, gnojilom, zaščitnim sredstvom itd. se prosto oblikujejo, ali, v današnji doba, nezadržno rastejo, zato so stroški reje vedno večji; temu ustrezno raste cena živi živini, prodajne cene mesa pa so administrativno določene. Z vsemi večjimi kupci mesa, ki pride iz njihove kmetije, ima metliška zadruga sklenjene sporazume o delnem pokrivanju te razlike v ceni, za naprej.

Kljub vsem tem težavam je Metlika letos s svežim mesom, svinjskim in junčjim, kar dobro preskrbljena.

A. B.

DOMAČI TRN

Ni čudnega, če je letos toliko požarov, ko pa se na vseh področjih igramo z ognjem.

Sejmišča

NOVO MESTO: V ponedeljek je bilo kupčij spet manj. Naprodaj je bilo 275 prašičev, prodanih pa 190. Od 7 do 10 tednov stari so veljali od 4.500 do 6.000 din, od 10 do 12 tednov stari pa od 6.000 do 7.000 din.

BREŽICE: Tudi brežiško sejmišče ni več tako živahno kot nekdanj. V soboto so prodajalci ponujali 350 prašičev, od tega le 8 težjih od 100 kg, prodali pa so jih skupno 298. Pujskom se je cena vrтела okrog 300 dinarjev, starejšim prašičem pa okrog 200 dinarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Nesojena kraljica soja /IV./

Ne bi bilo pošteno, če v teh zapisih o soji ne bi povedali vse resnice. Profesor ljubljanske biotehniške fakultete dr. Jože Španring je namreč v želji, da bi dopolnil nekatere enostranske novinarske zapise o tej poljščini, v zadnji številki revije „Moj mali svet“ objavil prispevek, v katerem je sojo prikazana še v drugačni luči, s senčnimi stranmi. Te je dobro poznati, da kasneje ne bo razočaran ali celo očitkov, da so bili pridelovalci zavedeni.

Profesor najprej naniza nekatere izkušnje v več kot stoletnem prizadevanju, da bi sojo, ki ima vrsto odličnih hranilnih lastnosti, v večjem obsegu prinesli na naša tla, uvedli na naša polja. Tako med drugim navaja mnenje nekdanje velike avtoritete na področju poljedelstva prof. Viljema Rohmana, predavatelja na grški kmetijski šoli, ki je leta 1924 zapisal: „Poskusi, ki so se pri nas do sedaj izvedli s to rastlino, se niso obnesli navzlic vsemu prizadevanju in zanimanju. Vsaka generacija se je znova loti in naseda raznim semenskih spekulantom.“

Dr. Španring navaja še nekatere druga odklonilna mnenja, ki izhajajo iz premajhnega poznavanja soje, zlasti njenega izbora primernih sort. Soja je namreč fotoperiodsko in temperaturno zelo občutljiva poljščina in zato vsaka sorta (kultivar) ni primerna. Celotno tako je, da se nimamo sort, ki bi v celoti izpolnile zahteve, kot jih, denimo, v ZDA, kjer pridelajo nad 60 milijonov ton soje na leto ob zelo nizkih pridelovalnih stroških. (Odkupujejo jo po komaj 20 dinarjev kilogram).

Nadalje ljubljanski profesor meni, da je soja sicer izredna poljščina, da pa ne daje večjega dohodka kot, denimo, krompir ali fižol. Dokler tega ni, ni mogoče pričakovati, da jo bodo poljedelci sejali v večjem obsegu. Dokler ne bomo vzgojili ustrežnejših sort (FAO pripravlja načrt o uvedbi soje v širši evropski prostor, v poskusno mrežo pa je vključena tudi ljubljanska fakulteta), se bo po njegovih napovedih uveljavila le v vrtničarstvu in kot obogatitev jedilnika, ne pa toliko kot v industrijski in krmna rastlina. Strokovnjake, predvsem zlahntelje, torej želo še čaka.

Inž. M. L.

Vremenski radar na gori Lisci

Vse nared do nove sezone za obrambo pred točo — Izjava strokovnjaka

LISCA – V petek, 11. novembra, je bil na Lisci ogled, ne pa še uradna otvoritev novega radarskega računalniškega centra protitočne obrambe.

Predstavniki republiškega hidrometeorološkega zavoda, ki strokovno bdi nad to obrambo, so dejali, da je opravljeno poglavito delo v tem „možganskem jedru“. Bili so se namreč slabših vremenskih razmer, ki zaradi bližajoče se zime na gori ne bi več omogočale zunanjih del. Tako pa je SGD Betonu, tozdu

Operativa iz Sevnice, uspelo v pičlih 50 dneh pripraviti vse potrebno, da je Marles na Lisci lahko postavil lično hišico. Nared je tudi antenski stolp radarja s procesnim računalnikom in ostalimi napravami, kar omogoča ustrezno testiranje in

vpeljevanje dragocene opreme do konca aprila, ko se začneja nova sezona obrambe pred točo.

Po izjavi ameriškega računalniškega strokovnjaka, ki je zmontiral najzahtevnejše naprave, je oprema na Lisci naj sodobnejša, kar jih za te namene premorejo v svetu. Vgrajeni so tudi domači sklopi Iskra-Delta.

Center na Lisci je tudi nasploh pomemben za slovensko meteorologijo, kateri je doslej manjkala opazovalnica na tej nadmorski višini, vgrajene naprave omogočajo vrsto pomembnih meritev.

Republiški sekretar za ljudsko obrambo Martin Košir je ob tem poudaril skrb izvršnega sveta naše republike, da dobimo sodobno protitočno obrambo, ki bo sedaj poleg severovzhodne Slovenije pokrivala tudi osrednjo Slovenijo. „Prizadevati si moramo, da bo zgrajena tudi na Primorskem kot to določajo mednarodni dogovori s sosednjo Italijo.“

V sevnjski občini, ki jo je minulo poletje toča hudo prizadela, so storili vse, da so dela pri gradnji tega našega osrednjega radarskega centra v redu potekala.

A. ŽELEZNIK

VISJA LISCA – Snežno bela kupola radarskega centra na Lisci že od daleč opozarja.

Novinec iz Štor

Razvili nov traktor, ki ima 16 prestav

Tovarna traktorjev v Štorah je skupaj z italijansko tovarno Fiat razvila nov traktor, ki ima ime Štor 1104 in pogon na vsa štiri kolesa. Pogonski motor je izdelal industrijski motorji iz Rakovice. Menjalnik, ki ima kar 12 prestav naprej in 4 nazaj, je povsem sinhroniziran, na željo pa ga lahko opremijo še z reduktorjem, ki omogoči še štiri dodatne prestave. Traktor je seveda opremljen tudi s prednjim diferencialom, ki ima avtomatsko blokiranje. Zavore so diskaste v oljni kopeli s hidravličnim upravljanjem, kar vse močno poveča učinkovitost zviranja.

zanimivost

Hidravlični volan omogoča zelo lahko upravljanje s traktorjem. Novinec iz Štor ima tudi zelo dobro varnostno kabino, ki vozniku zagotavlja maksimalno udobje in varnost.

Prihodnje leto bo stekla serijska proizvodnja te vrste traktorjev, za katero proizvajalci zagotavljajo kakovost in zanesljivost v dobavi. V Gospodarskem vestniku, od koder smo povzeli ta zapis, žal ni nobenega podatka o predvideni ceni tega novega modela traktorja.

ODKUPILI VSE

RIBNICA – Kmetijska zadruga Ribnica je odkupila od kmetov vse letošnje tržne presežke, tudi tiste, za katere s kmeti nimajo odkupnih pogodb in ki jih običajno ne odkupujejo. Zaradi izredno dobre letine so pridelali predvsem veliko sadja in krompirja. Kmetje niso imeli dovolj posode, da bi vse presežke sadja predelali v mošt ali žganje. Tako je zadruga odkupila okoli 111 ton hrusk in jabolk, ki jih je nato prodala mirenski Dani. Čeprav letos kmetje niso sadili več krompirja kot prejšnja leta, so imeli občutne presežke. Zadruga je odkupila kar okoli 90 ton tega pridelka, ki ga je nato prodala kupcem na Primorsko.

Po zložbi še usmeritev

V Cerkviščih usmerili okrog 20 kmetij

CERKVIŠČE – Pred letom dni je bila na Cerkviščih v Beli krajini zaključena zložba 54 hektarov zemljišč, letos jeseni pa je začela črnomaljska kmetijska zadruga v sodelovanju s kmetijskim inštitutom uresničevati projekt, s pomočjo katerega bodo usmerili proizvodnjo na okrog dvajsetih kmetijah. S tem bodo na kmetijski zadrugi lažje načrtovali pridelke, ki jim ga bodo kmetje prodali.

Med tistimi, ki so se ravnali po nasvetih strokovnjaka iz Ljubljane, je tudi Vinko Drago iz Cerkvišč, ki se je sicer že pred časom odločil za prirajo mesa in mleka ter zato pred

gnožil. Zemlja namreč prav zaradi komasacije še ni dovolj pognojena, zato zaenkrat še ne morem gojiti več glav. Vendar nameravam napolniti hlev, a bi rad prej najel še 2 hektara zemlje.“

Poleg tega, da je Vinko glavna delovna sila na kmetiji, je tudi zaposlen, toda že razmišlja o tem, da bi pustil službo. Spoznava, da so se razmere v kmetijstvu od takrat, ko je zapustil šolske klopi in niti pomislil ni, da bi postal kmet, močno izboljšale.

M. BEZEK

IZ GRAMOZNIC KMETIJSKA ZEMLJA

KRŠKO – Delavci Tovarne celuloze in papirja „Djuro Salaj“ menijo, da bi morala biti politika občine bolj zaostrena in nepopustljiva do izvajalcev sanacij gramoznic. Tudi tovarna „Djuro Salaj“ je začela graditi čistilne naprave v zelo težkih razmerah, a jih je vseeno uspešno končala. Sanacija gramoznic pa bi morala biti bolj v ospredju vsaj iz dveh razlogov. Pridobiti bi morali nove kmetijske površine za pridelavo več hrane, s tem pa bi že veliko storili tudi za drugačno podobo Krškega polja.

Vinko Dragoš

tremi leti zgradil nov hlev za 26 glav živine. Sedaj v njem s pomočjo pašno-košnega sistema goji 9 krav, 2 telci in 6 bikov. S 7 hektari lastne in dvema hektaroma najete zemlje pa je letos poleg krme pospravil 10 ton krompirja, koruzno silažo, pšenice pa le toliko, kolikor je je potrebno za kolobar.

Dragoš poudarja prednosti pašnega načina reje živine, kar se pozna pri večji toščini in količini mleka. Vinko ga bo letos oddal 25 tisoč litrov, zato pravi, da bi se morali kmetijski pospeševalci večkrat oglašiti pri njih, čeprav je zadnje čase sodelovanje z njimi boljše, kot je bilo pretekla leta. „Nasvetov o vzreji pravzaprav ne potrebujemo, saj so jih polne že vse revije in časopisi, pač pa bi morali pospeševalci vzeti vzorce zemlje, ki je pri nas dokaj kislja, ter nam predlagati uporabo

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek, 14. novembra, ko je pritisnil nenaden mraz z burjo, podobno kraški, so na tržnici samevale prazne stojnice. Ob 8. uri zjutraj so samo tri ženske prodajale svoje pridelke, pač pa so stranke lahko izbirale sadje in zelenjavo na stalnih stojnicah. Bolj vztrajni so bili obrtniki, saj je njihov del prodajnega prostora kljub nrazu ostal neokrnjen. Med posebnosti ponudbe v zadnjem času sodi prodaja banan. Na dveh stojnicah so jih imeli več dni, cena pa je bila 220 din kilogram.

DOMAČI TRNI

Še malo, pa bomo dogodke iz gospodarstva uvrščali v črno kroniko.

Pregledi pri zdravniku so podobni sprejemu kadrov v podjetjih: nikoli se ne ve, kdaj kdo vstopi skozi stranska vrata.

M. BRADAC

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Dobersek

Kako bo s cepljenkami in po čem bodo

Pri zasajanju novih vinogradov, pa tudi za dosajanje in izpolnjevanje praznih mest v vinogradih uporabljamo danes le vegetativno razmnožene trte celjenke. To je najpopolnejše in za prakso najbolj učinkovito pa tudi najbolj gospodarno razmnoževanje trte.

Zrelo cepljenje (včasih smo rekli suho cepljenje) evropske trte na ameriške podlage ali ameriške trte opravljajo danes posebej izurjeni pridelovalci trt, ki jih imenujemo trsničarje, obrate, kjer pridelujejo trte pa trsnice.

V Sloveniji vzgajajo trte cepljenke vinogradniške družbene organizacije v svoji dejavnosti, kot je Slovin, TOZD Jeruzalem – Ormož, največ pa v pogodbenem sodelovanju med družbenimi organizacijami in zasebnimi trsničarji, kot so združenje trsničarjev pri Kmetijskem kombinatu Ptuj, trsničarstvo Juršinci (Toplak), Kmetijskem kombinatu Vipava, trsnica Vrhpolje, Kmetijski kombinat Krško, Kmetijska zadruga Novo mesto in Kmetijska zadruga Metlika.

Danes pridelajo v Sloveniji največ cepljenk zasebni trsničarji v sodelovanju z družbenimi organizacijami po posebnih pridelovalnih pogodbah. Navadno družbena organizacija preskrbi trsničarju ameriško podlago (ključe), odbrane cepiče zlahkne trte, parafin za parafiniranje trt po cepljenju pred siljenjem in parafiniranje (nov postopek) že siljenih trt pred vlaganjem trt v trsnico ter folijo za trsnice (nov postopek). Poleg tega je skrb delovne organizacije še strokovni nadzor del in rasti trt, občinska skupščina pa imenuje zdravstvenega (fitopatološkega) nadzornika, strokovnjaka pristojnega zavoda, ki ima zdravstveni nadzor nad trsnico.

Pogodbeni trsničar vložil v skupno pridelovanje trt največ, to je svoje delo in znanje. Dober trsničar ne more biti vsak. Imeti mora znanje, prakso, mora biti vztrajen in priden. Ne sme mu biti žal dela ob vsakem času skozi vegetacijo trt, tega dela ni

malo. Trsničar mora trte škropiti tudi pozno zvečer ali zgodaj zjutraj, če je potreba, in ne sme opustiti najmanjšega dela pri cepljenju in celotni oskrbi trt. Čeprav so strokovna dela vzgoje trt opisana v strokovni knjigi (glej Vinogradništvo, Dobersek) zelo podrobno, je še vedno veliko drobnih del, ki so odvisna od trsničarja samega. Poleg tega je trsničar največkrat edini strokovni svetovalec vinogradniku, ki kupuje trte. Poleg sort svetuje vinogradniku še, kako naj trte posadi, razdalje sajenja, obdelavo, gnojenje, zlasti pa varstvo pred boleznimi in škodljivci. Zato so morali že pred vojno zasebni trsničarji po preteku ustreznega tečaja opravljati pred strokovno komisijo izpit za trsničarja. Danes skrbijo za strokovno usposobljenost trsničarjev – kooperantov matične delovne organizacije s svojimi strokovnjaki in strokovnimi nadzorniki trsnic.

Največ trt na našem vinorodnem območju bodo letos pridelali zasebni trsničarji (7 kooperanti KZ Novo mesto. Ti so spomladl cepili okrog 260.000 ključe v zlahkno trto, od katerih pričakujejo pridelok okrog 150.000 cepljenk. Vidimo, da bo za sedanje potrebe doma, z znanim poreklom dovolj trt in ni nobene potrebe, da bi kupovali trte neznanega porekla od drugod (na primer iz V. Drenove). Delež rdečih sort, to je zametne črnine, je 52%, delež belih sort, to je laškega rizlinga, kraljevine in rumenega plavca, pa je 48%. Od rdečih sort je 53% zametne črnine, 46% modre frankinje in 1% modre portugalke. Od belih sort je 28% kraljevine, 27% laškega rizlinga, 24% rumenega plavca, 5% zlahkne in 16% ostalih belih sort, kot so šipon, ranfol, zeleni silvanec in sorte za poskus.

Trsničarji so začeli trte izkopavati in sortirati. Če bo decembra ugodno vreme, bodo trte na voljo že decembra, sicer pa na spomladl. Vinogradniki si pa naj s prednaročili zagotovijo trte. Po dosedanjih informacijah trta ne bo cenejša kot 45 din in ne dražja kot 50 din. To velja za KZ Novo mesto.

DT

Pozna trgategv na Vinomeru

Prvič v dolgi zgodovini belokranjskega vinogradništva

METLIKA – Konec prejšnjega tedna, okoli Martina, so na najboljših legah na plantažnih vinogradih metliške kmetijske zadruge na Vinomeru trgali grozdje sorte laški rizling. To je prva pozna trgategv v zgodovini belokranjskega vinogradništva. Po zakonu o vinu je pozna trgategv tista, ki je najmanj 14 dni po glavni trgatvi določene sorte, v Metliki pa so počakali celih 40 dni. S trgatvijo pa bi se počakali, če jim pridelka ne bi začeli ogrozati tatovi.

„Na najboljših legah smo pustili okoli 9.000 kilogramov laškega rizlinga in ga zoreli do prezrelosti s pomočjo plemenite gnilobe (botrytis cinerea) in tako dosegli boljše kakovost grozdja, ki omogoča visoko sladkorno stopnjo mošta. Iz takega grozdja je moč po posebni tehnologiji proizvesti vina s predikatom, v tem primeru je predikat pozna trgategv.“ je povedal vodja Vinske kleti inž. Julij Nemančič. „Pogoj, da je moč doseči predikat, v našem primeru pozna trgategv, so: kakovostna sorta grozdja, odlična vinogradniška lega, izjemno kvaliteten letnik in seveda ugodno vreme. In vse to se je letos ujelo.“

Resda ne gre za veliko količino, računajo, da bodo proizvedli štiri do pet tisoč litrov laškega rizlinga pozne trgategv – to vino, kot rečeno, spada v razred vin s predikati, kar je po naši vinski zakonodaji najvišja možna stopnja kvalitete, vendar gre prvič v precejšnji meri tudi za to, da belokranjski vinogradniki dokažejo (drugim in sebi), da imajo naravne možnosti za tako proizvodnjo, možnosti in pogoje, ki si jih lastijo le najkvalitetnejša vinorodna območja na svetu. V Sloveniji v podravskem vinorodnem rajonu poznajo pozno trgategv že več desetletij, v vinogradniško razvitim svetu pa sploh vsako boljše letino izkoristijo tudi za pozno trgategv.

Medtem ko je znašala v glavni trgatvi sladkorna stopnja laškega rizlinga v teh vinogradih 15 do 17 odstotkov, je v grozdju pozne

trgategv kar 24 odst. sladkorja. Glivica plemenita gniloba namreč skozi jagodno kožico srka vodo in zmanjšuje kislino ter tako koncentrira sladkor. Poleg tega pa daje ta glivica vinu značilen vonj in okus, ki ni sortno tipičen, ampak značilen za to glivico.

Seveda bo to vino pozne trgategv – na trg bo prišlo čez leto, saj mora najmanj pol leta zoreti v steklenicah – pokazalo tudi ekonomsko upravičenost pozne trgategv in vsega, kar je povezano z njo. Danes stane buteljka vina pozne trgategv v trgovini od 200 dinarjev naprej in doseže, če je vino še starano, tudi 600 in več

dinarjev, medtem ko je v tujini tako vino še neprimerno dražje. Vsekakor morajo take cene spodbuditi vsaj boljše in podjetnejše belokranjske vinogradnike.

A. BARTELI

POIZKUS V RATJAH?

HINJE – Na nedavnem sestanku v Hinjah, ki ga je sklical Socialistična zveza, so med drugim razpravljali o možnostih za preživljanje v krajih, kjer divjad uniči večino pridelkov. Kmetijci in politični delavci so, kot kaže, prepričali krajevne funkcionarje iz vasi Ratje, da bodo prvi začeli s pašno skupnostjo v teh krajih. Pomembna akcija napredka je res sicer šele v zametku, toda za uspeh štejejo že to, da so nanjo sploh pristali.

Najtežja pesa in bik

Najtežjo pesa je pridelal Alojz Zobec iz Dan najtežjega bika pa zredil Jože Dejak iz Lipovca

RIBNICA – V izložbi trgovine Kmetijske zadruge Ribnica je tudi pesa, teška kar 9,30 kg. Pridelal jo je kooperant KZ Alojz Zobec iz Dan, ki redi živino, oddaja mleko in se ukvarja s pašništvom. Pri KZ Ribnica so nam zatrčili, da večje pese doslej na območju KZ in občine Ribnica ni še nihče pridelal. Pesa je domače sorte. Letošnja letina je bila sicer izredno dobra. Domačini pra-

vijo, da taka letina zanika tisto staro reklo: „Zadolje in Dane so vragu predane, bog pa je hotel še Kot navreči, a ga ni hotel vrag odvleči.“

Najtežji letošnji odkupljeni bik pri KZ Ribnica je tehtal 905 kg. Zredil ga je Jože Dejak iz Lipovca 20. Bik je bil zrejen z domačo krmo. Star je bil približno 3 leta in zanj je lastnik dobil 133.589 din.

J. P.

Več škode kot koristi?

Zdravstveni delavci dokazujejo, da je izmensko delo slabše in dražje od dežurstev — Oškodovani bolniki

NOVO MESTO — Ko so z letošnjim februarjem na vseh oddelkih novomeške bolnišnice, upoštevajoč usmeritve in zahteve od zunaj, uvedli dvoizmensko turnusno delo za zdravnike in višje medicinske sestre namesto do tedaj organizirane dežurne službe, so zdravstveni delavci opozarjali na možne resne posledice tega posega. Opozorila niso bila odveč.

SPET CELOVITO O PROMETU

NOVO MESTO — Znano je, da je po številu razprav med delegati novomeške občinske skupščine zadnje čase na prvem mestu prometna problematika. Na ločenih sejah dveh občinskih zborov, ki se bodo zvrstile 22. in 23. novembra, bodo obravnavali celovito problematiko prometa v občini, o čemer je pripravljeno zajetno gradivo.

Na delo namesto v šolo

Z dobrim delom do štipendije

METLIKA — V vsakem šolskem letu imajo učence metliške srednje šole tekstilne usmeritve 80 oziroma 120 ur proizvodnega dela. Sedaj imajo učence proizvodno delo v Beti v Metliki in v čimoljskem tozdu, Kometu in novomeškem Novoteksu, v drugem polletju pa bodo hodile tudi v novomeški Labod.

V vsako delovno organizacijo oz. tozdo damo največ 11 učencev, zaželeno je, da učence opravljajo proizvodno delo tam, kjer jih štipendirajo, je povedala Marjetka Sever, učiteljica praktičnega pouka na šoli in organizatorica proizvodnega dela. Letos je iz Novega mesta in okolice v tej metliški šoli 16 učencev in vseh niso mogli hkrati poslati na proizvodno delo v Novoteks, zato so se obrnili še na Labod, kjer so takoj našli na razumevanje. „Dogovorili smo se, da bodo poslej tako njihove štipendiste pa tudi druge učence redno opravljale proizvodno delo v Labodu, kjer so zagotovili, da tudi tiste učence, ki nimajo štipendije, pa se bodo na proizvodnem delu izkazale, lahko računajo na Labodovo štipendijo. Žal pa se učence premalom zavedajo, da se morajo na proizvodnem delu res potruditi in izkazati.“

Za vsako skupino šola skupaj z inštruktorji določijo dela in naloge, ki naj jih učenci opravljajo na proizvodnem delu. „Žal pa se zaradi svojih delovnih obveznosti inštruktorji ne morejo učencem na proizvodnem

Marjetka Sever: „Učence bi se morale na proizvodnem delu bolj potruditi in izkazati.“

delu posvetiti tako, kot bi se po programu morali,“ pravi Severjeva. V šoli pred pričetkom proizvodnega dela za vsak razred pripravijo uvajalni seminar.

Iz odgovorov na anketi, ki jo je pred kratkim pripravila Severjeva, je razbrati, da si učence želijo, da bi bile na proizvodnem delu bolj zaposlene, da bi opravljale koristno delo, da bi na tem delu pridobile čimveč znanja. Prakso bi rade opravljale na več delovnih mestih, da bi spoznale celoten delovni proces, sedaj pa jih večkrat pustijo ves čas pri enem delu in še tam se zgođi, da le pomagajo delavci pri doseganju njene norme.

A. B.

dan od štirinajste do sedme ure, prešli na dvoizmensko delo. To pomeni, da je dopoldne izpadlo iz delovnega procesa dnevno okrog 30 delavcev, kar je ob večini povsod pomanjkljivi zasedbi s strokovnim kadrom in v položaju, ko je konica zdravstvenih storitev v dopoldanskem času, povsod povzročilo resne probleme.

Z uvedbo turnusnega dela za zdravnike in višje medicinske sestre se je torej kadrovsko osiromašila dopoldanska, najbolj obremenjena izmena, čemur je sledilo zmanjševanje dela v specializiranih ambulantah in večanje čakalne dobe. Postopal se je stik z bolnikom, porušila se je neprekinjenost dela. Zaradi pomanjkanja kadra so se morali marsikdaj poslužiti nadur, ki so jih pred tem že precej zmanjšali. Poleg tega v bolnišnici ugotavljajo, da je tako organizirano delo dražje od nekdanjih dežurstev. Popoldansko delo je bilo kot dežurstvo plačano povprečno 85-odstotno od urne postavke, sedaj pa je kot redno nagrajevano stodontno z 8 odstotki turnusnega dodatka. Zdravstveni delavci trdijo, da so sedaj na boljšem, saj so več prosti, zaslužijo pa praktično nič manj kot prej. Hkrati opozarjajo, da nova organizacija dela ni tako odlična za bolnika, s katerim zdravnik izgublja stik, bistveno slabša pa je usklajenost dela napsloh.

Ne glede na vse našete ugotovitve je skupščina novomeške zdravstvene skupnosti menila, da je treba s takim delom nadaljevati, vendar pa morajo v bolnišnici organizacijo dela bolj prilagoditi spremembam z izmenskim delom. Vsaj v delovnih organizacijah pa naj bi disciplinirali ljudi, da bodo hodili v vse zdravstvene ustanove, ki delajo v dveh izmenah, v popoldanskem času, da popoldanska izmena ne bo skoraj povsem neizkoriščena. Koliko bo to moč uresničiti, je vprašanje. Vsekakor je jasno, da problematike izmenskega dela v bolnišnici še ne bo moč dati „ad acta“.

Z. LINDIČ-DRAGAS

ČETRTKOV INTERVJU

„Gorje, če se pretrga!“

NOVO MESTO — Zadnje čase je v javnosti slišati vse več resnih in glasnih opozoril, da se utegnejo električni mrki ponavljati zaradi zastarelih in dotrajalih naprav, ki dovajajo elektriko na Dolenjsko in na kočevsko območje. Koliko je resnice v teh dokaj dramatičnih govorih, smo skušali izvedeti pri Zvonetu Campi, direktorju tozdi Elektro Novo mesto.

„Celotno Dolenjsko, vključujoč Belo krajino in kočevsko območje, napaja z električno energijo 110-kilovoltni daljnovod, ki ga imenujemo 'dolenjska zanka'. Vodi iz Beričevega pri Ljubljani, gre čez Grosuplje, Kočevje, Novo mesto do Brestanice. Od tam pa del energije prihaja z Laškega. V normalnih pogojih je zanka sklenjena in napetostne razmere za silo še ustrezajo, toda gorje, če se, zanka prekinje!“

— V kakšnih primerih lahko pride do prekinitve?

„Do prekinitve lahko pride zaradi del na katerikoli od relejnih transformatorskih postaj — Beričeve, Grosuplje, Kočevje, Novo mesto — ali v Brestanici. Lahko pride do okvar na kateremkoli delu daljnovoda. Napetost v takih primerih takoj pade pod 100 kilovoltov, kar povzroča težave v industriji. Veliko tovarn ima elektronsko vodene stroje, tak primer je zlasti

Zvone Čampa

Kodranka v Beti, pa tudi novomeški tekstilci imajo take stroje, v IMV ob takih primerih stroji slabo varijo, potem sledijo reklamacije. Kadar pride do prekinitve v 'zanki', da je napajanje samo enostransko, so daljnovodi in naprave termično preobremenjeni. Razgrete žice grejejo zrak, v nič gre ogromno energije in zaradi prezagretosti se vse kvari. Omenim naj še, da je daljnovod Laško-Brestanica še v leseni izvedbi, da so stebri dotrajali in da lahko ob neurjih padejo.“

— Kakšne načrte imate in kakšne možnosti, da bi industriji in ostalim odjemalcem lahko zagotovili potrebno količino električne energije brez motenj?

„Po študijah Elektrotehnike Milan Vidmar v Ljubljani bi morali že do konca te petletke zgraditi nov dvakratni daljnovod 110 kilovoltov iz Brestanice do Novega mesta, ki bi ga lahko podaljšali do bodoče RTP v Trebnjem, kjer so razmere najbolj kritične. Še prej pa bi morale delati zasavske zbiralnice in zgraditi bi morali daljnovod od trboveljskega območja do Brestanice. To bi za prvo silo pomenilo rešitev. Daljnosežnejša rešitev oskrbe z električno energijo je še gradnja stikalnice pri nuklearni v Krškem, ki bi atomsko energijo pretvorila in priključila na novi daljnovod.“

To so načrti, možnosti pa so s finančne plati znatno slabše. Daljnovod iz Brestanice je bil že v tem republiškem srednjeročnem planu, pa zaradi pomanjkanja denarja gradnjo prelagamo iz leta v leto. Ob tem dvomim, da se vsi odgovorni v industriji zavedajo, na kako trilih nogah so tudi njihovi načrti z izvozom vred. Če zataji energija, če se bo zaradi vse večjega odjema začela večkrat trgati 'dolenjska zanka', bodo hude težave.“

R. BAČER

Napaka s hudimi posledicami

Iščejo krivca za slabo izvedbo prenovitve steklene občinske stavbe

NOVO MESTO — Hitra prenova nekdanje upravne vojaške zgradbe za namene občinske uprave, ki je morala biti leta 1979 za vsako ceno gotova do konference jugoslovanskih mest, se je kmalu začela kazati kot spórsrljaj. Čedalje hujše pa so posledice neprimerne projektna rešitve, slabe gradbene izvedbe in pomankljivega nadzora pri gradnji, govori pa se tudi o škodljivem „vikanju“ v te posle.

Izvršni svet novomeške občinske skupščine bo zdaj s pomočjo strokovnjakov ugotovil, čigava je krivda, in se odločil, kaj bi s stavbo: ali jo sanirati, kar bo veliko stalo, ali jo podreti.

Vsekakor gre za prvi primer odločnega iskanja krivca zaradi takih napak, ki v Novem mestu niso prve, vendar nikjer ni bilo tako hudih posledic. Posledice napak pri obnovi steklene občinske stavbe pa najhujše občutijo v geodetski službi, ki domuje na vrhu zgradbe. Že od leta 1980 pismeno opozarjajo na pomanjkljivosti, toda dlje od razprav doslej ni prišlo. Dejstvo je, da streha in okna prepuščajo vodo, v času hujšega dežja in sneženja pa voda zamaka tudi spodnje prostore, pronica v zidove, pode in pohištvo.

V času nizkih zunanjih temperatur nastaja na notranji strani kovinskih konstrukcij in okenskih okvir-

jev močan kondenz vlage. Poleti, v sončnih dneh, pa doseže temperatura v pisarnah 37 in tudi več stopinj Celzija. Zaradi počevne okenske konstrukcije se okna le delno odpirajo. To povzroča močne prepihe, uslužbenci često obolevajo, nekateri kronično. Delovna storilnost v takih razmerah ni zadovoljiva, ne delajo pa tudi tuš peresa, plastične folije se lepijo, in podobno. Pa še to: stekla, uvoženega iz Švice, ni možno namodestiti.

Kar zadeva ostalo škodo, je prav tako grozljiva. Propadajo lesene obloge, odstopajo zidne tapete, propada tapison, razmočeni so zidovi, na pohištvo odstopa furnir. Najhujše je, da se na geodetskih načrtih ter v neprecenljivih tehničnih in zgodovinskih arhivih dela nepopravljivo škoda. Pogosto je v okvari namizni računalnik, letos se je že dvakrat odlepila plošča na risalniku, eno samo popravilo pa velja 10.000 dinarjev itd.

Ze tako slabe razmere poslabšuje vpliv kuhinje in kletnih prostorih. Grajena je bila kot jedilnica in razdeljevalnica hrane, v njej pa kuhajo malico za 170 ljudi. Prezračevalne naprave sicer so, toda ne

delajo, zato zračijo prostore skozi vrata.

Ob obravnavi takih razmer je izvršni svet sklenil takoj sklicati sestanek s projektanti, izvajalci del in ostalimi, da bi ugotovili krivdo. Če to ne bo mogoče, bodo zadevo predali organom pregona.

RIA BAČER

Učenci bodo raziskovali

Na novomeški SŠTU so razpisali t.i. male Kidričeve nagrade — Podelitev na dan Kidričeve smrti

NOVO MESTO — Š pristanokom sveta šole so na novomeški Srednji šoli tehniških usmeritev, ki nosi ime po Borisu Kidriču, začeli s pripravami za uresničitev pobude, kako enkrat na leto učencem in javnosti predstaviti razvejano dejavnost, ki se odvija na šoli z blizu 1.500 učenci.

Težišče celotne akcije bodo t. i. male Kidričeve nagrade, katerih smoter je spodbujati raziskovalno dejavnost učencev. Zato so že razpisali nagradni natečaj za naloge, s katerimi bodo učenci raziskali raznovrstne oblike in možnosti, kako bi izdelke, narejene pri praktičnem pouku v številnih šolskih delavnica, lahko koristno uporabili združeno delo, kako v delavnica čimbolj gledno poskrbeti za prvo pomoč in varnost pri delu, med nalagami, ki se jih bodo lahko lotili

Še „peš sistem“

Zaenkrat kadrovske evidence ni možno voditi preko računalnika

NOVO MESTO — Septembra so na več sestankih v novomeški občini ob obravnavi poročila o uresničevanju kadrovske politike zahtevali sodobnejši način vodenja kadrovske evidence v občini. Izkazalo se je, da občinski računalnik tega ne zmore iz več razlogov.

V novomeški občinski upravi se kadrovska evidenca enkrat v letu pregleda in dopolni za okrog 2600 občanov, za približno 480 ljudi pa tako evidenco še večkrat dopolnjujejo. Vse delo je ročno, ker pa bi morali mesečni podatki o kadrovskih spremembah na ustrezno službo prihajati iz 60 poročevalskih mest, je s tem precej dela. Da podatki v kadrovski evidenci zamujajo, je največ krivde v omenjenih poročevalskih enotah, ki molčijo. Pred kratkim so slučajno odkrili, da je v evidenci še vedno eden od pred leti umrlih direktorjev.

Nedavno tega so tudi strokovno ugotovili, da za zdaj ni računati, da bi občinski računalnik lahko obdeloval kadrovske podatke. Kar 95 odstotkov zmogljivosti zavzema davčna uprava, zahtevki so še iz vrste občinskih služb, poleg tega računalnik ni prilagojen potrebam kadrovske evidence. Sklenjeno je, da bodo proučili še možnost računalniške obdelave kadrovske evidence na najetem računalniku.

R. B.

MARINA TERČEK NA NOVI DOLŽNOSTI

NOVO MESTO — Izvršni svet novomeške občinske skupščine je prejšnji teden imenoval Marino Terček za pomočnico sekretarja za notranje zadeve v občinski upravi. Tovarišica Terčkova, ki je doslej opravljala posle sekretarke v izvršnem svetu, je pri študiju ob delu postala diplomirana obramboslovka, takega strokovnjaka pa v sekretariatu za notranje zadeve nujno potrebujejo. Novo dolžnost bo Terčkova prevzela 1. decembra.

SOLARJI ZA LEPŠE OKOLJE

METLIKA — Za cvetlična korita pri metliškem kulturnem domu Edvarda Kardelja so prevzeli skrb učenci 3. razreda osnovne šole pod vodstvom Ivanke Rus. Za lepšo podobo okolice kulturnega doma bodo skrbeli v okviru družbeno koristnega dela.

ZAMUJENI ROKI — Poročilo o razvoju požarnega varstva v novomeški občini bi morali v tej samoupravni skupnosti pripraviti do konca septembra in ga predložiti izvršnemu svetu, ampak doslej naloge niso opravili. Ker se govori, da poročilo „frizirajo“ že mesec dni, se je bati, da ne bo v javnost prišlo s trajno undulacijo... DA NE BO POT ZAMAN — Dobro obiskana izletniška točka Miklavž na Gorjanjih v poznojesenskem in zimskem času zaradi slabega dostopa z vozili (če je sneg) nima dosti obiska, zato so 16. oktobra zaprli tudi gostinski objekt IMV pri Miklavžu. Dobro je, da izletniki to vedo. Pripravljeni pa so za večje skupine občasno vsesent poslovati, če se seveda prej najavijo v službi družbenega standarda IMV.

ZA OHČETNIKI POLNO RIŽA — V poslopu občinske skupščine, kjer ob sobotah opravljajo poroke (pred tem pa stavbo lepo očistijo), ostaja vsakič vsaj za vedro riža. Po stari navadi ga ohčetniki in priče trosijo „za srečo“ mladoporočencev, toda ne le po stopnicah do poročne dvorane. Nekaterim to ni dovolj pa potrosajo riž še po ostalih hodnikih, celo po straniščih. Prgišča riža so ostajala tudi za onimi, ki so že čez leto dni šli narazen.

Ena gospa je rekla, da bi morali slovito ločensko čistilno napravo čimprej preimenovali v smrdilno napravo.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Od 3. do 9. novembra so v novomeški porodnišnici rodile: Rozina Kum s Potoka — Katjo, Stefica Štrucelj iz Gorščakov — Branko, Slavica Volf iz Stare Lipe — Alenko, Jožica Rebselj iz Šentjakoba — Matjaža, Anđelka Skretič iz Črnomlja — Katarino, Cvetka Grčman iz Krivoglavice — Katarino, Jožefa Jarkovič iz Grobelj — Majdo, Ana Bizjak iz Krškega — Marka, Jožica Tisovec iz Podturna — Tino, Marjana Prudič iz Družinskih vasi — Mirka, Amalija Rugelj z Vine gorice — Majo, Ana Vidmar z Luže — Bojana, Silva Pene iz Roj — Andrejo, Fanika Martinčič iz Dobrave — Urško, Slavka Skenderović z Mirne — Kemala, Marija Kovačič s Kamnega potoka — Simona, Metka Povšič z Malkovca — Dušana, Jasna Franetovič iz Starega grada na Hvaru — Luka, Zorka Matjašič iz Božakovega — Sabino, Ivanka Verbič iz Sela pri Šentjerneju — deklico, Alojzija Lešnjak iz Dolnjega Vrhopolja — dečka, Branka Hočevar iz Male Loke deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Jelka Petrovič s Ceste herojev 64 — Jureta, Stefica Milenkovič iz Dilančeve 1 — Miroslava, Marta Balazič iz Kandjiške 3 — Brigito, Branka Mikša iz Majde Šilc 9 — Jernejo, Marija Vesel iz ulice K Roku 7 — Blaža in Brigita Šeremet iz Kristanove 8 — Kristjana.

Sprehod po Metliki

LEPO JE, ČE HODIJO ribarit v reko Kolpo tudi tujci, največ Italijani. Nekateri se počutijo v Metliki že kot doma, naučili so se celo našega jezika. V glavnem so to športni ribiči, ki upoštevajo pravila. Med njimi pa se najdejo tudi manj pošteni, ki vlečejo na plano vse, kar se jim ujame na trnek. S takimi obračunajo ribiški čuvaji, vmes pa poseže tudi policija, ki napiše prijavo. Preveč vneti plačajo lepe kazni, nauče pa se lahko tudi ribiške poštenosti. Prav je, da ne dovolimo nesramnih ropanj, četudi so zanje nekateri pripravljivi plačati še kako potrebne devize.

10. NOVEMBRA JE BIL v beograjskem hotelu Jugoslavije slovenski večer, ki ga je pripravilo tamkajšnje slovensko društvo. Tega zapisa v Dolenjskem listu ne bi bilo, če ne bi Beti pripravila na tem večeru modne revije. Manekenke so bile Metličanke, napovedovalca sta bila prav tako iz Metlike, gledalci pa so bili Slovenci, živeči v Beogradu. Povabilo za sodelovanje na tem večeru so v Beti sprejeli z veseljem.

OPOZORILO KUPCEM PLINA

METLIKA — V metliški prodajalni plina so začeli uvajati plinske izkaznice, s katerimi bodo občani odslej kupovali plin. Izkaznico mora imeti vsako gospodinjstvo, saj brez nje ne bo moč kupiti plina, zato v prodajalni opozarjajo, da lahko kupci dvignejo pri njih izkaznice le še 18. in 19. ter 25. in 26. novembra, in sicer ob petkih od 14.30 do 17. ure, ob sobotah pa od 8. do 14. ure.

A. B.

Ocena /ne/dela naj bo stvarna

Pomoč neaktivnim OO ZK — Za preizkušene metode partijskega delovanja

METLIKA — Od 38 osnovnih organizacij Zveze komunistov v metliški občini se jih do srede prejšnjega tedna še pet ni sestalo po 8. seji CK ZKS. Zaradi te neaktivnosti je predsedstvo občinskega komiteja za vsako od neaktivnih osnovnih organizacij določilo člana komiteja, ki naj bi pomagal pri delu teh organizacij, katerih nedelo je večkrat posledica preslabe idejnopolitične usposobljenosti članov.

Nekateri osnovne organizacije pa so se sestale brez pobude oziroma „drezanja“ od zunaj, imajo opredeljene in določene konkretne naloge za posamezne člane. Na teh zadnjih sejah je beseda tekla tudi o evidenciranju članov za nova vodstva osnovnih organizacij, kajti sedanjim poteka dveletni mandat; pri evidenciranju ni težav, saj se člani ne branijo sprejemati odgovornih funkcij. Zlasti na sestankih osnovnih organizacij ZK v krajevnih skupnostih so

kritizirali premajhno aktivnost komunistov pri izpeljavi programskovoljnih sej v krajevnih konferencah SZDL.

Te seje so tudi pripravila na programsko volilne seje, ki bodo čez dober mesec in na katerih bodo sprejeli tudi ocene družbenopolitične aktivnosti slehernega člana ZK, ki jih morajo narediti v osnovnih organizacijah. Dosedanja praksa teh ocenjevanj v metliški

občini je pokazala, da v nekaterih osnovnih organizacijah ocenjujejo svoje člane preveč kritično, saj v oceno družbenopolitične aktivnosti vpletajo tudi stvari, ki ne sodijo v tako oceno. Po drugi strani pa so v nekaterih osnovnih organizacijah spet ugotavljali, da so vsi njihovi člani primerno aktivni, skratka, da je pri njih vse v najlepšem redu. Med tem skrajnostma pa so primeri poglobljene pristopa k ocenjevanju, ko so v osnovni organizaciji najprej sistematično ugotovili formalno družbenopolitično aktivnost svojih članov, potem pa njihove dejanske sposobnosti in zmoglosti. Predsedstvo metliškega komiteja meni, da bi v delo morali zopet uvesti stare in preizkušene metode partijskega delovanja.

A. B.

PRVI POHOD OB NEPRAVEM CASU - Črnomaljsko planinsko društvo se je po desetletnem spanju začelo znova prebujati, in sicer na pobudo posameznikov, ki so kljub dolgoletnemu počivanju njihovega društva ostali zvesti planinam. Tako je društvo kot spodbudo občanom pripravilo po tolikih letih prvi pohod na Mirno goro, a so se, žal, že pri prvi akciji ušli, saj so ga zaradi bojnosti pred slabim vremenom organizirali prvo soboto v novembru, ki je bila delovna tako za delavce kot učence. Kljub temu se je pohoda udeležilo 30 pohodnikov, v glavnem članov sekcije PD na osnovni šoli in tabornikov. No ja, sobota je še veliko, med njimi bo prva le vsaka četrta ali peta, zato bo priložnosti za množičnejše pohode še veliko.

VSE PO STAREM? - Res je pohvalno, da so se v Črnomlju odločili za obnovo fasad v starem delu mesta, malo manj pohvalno pa je, da postanejo pročelja hiš na bolj prometnih krajih kmalu spet takšna, kot so bila - umazana. Ne le s „prefarbanjem“ fasad, v Črnomlju bi očitno morali začeti tudi s prevzgojo prebivalcev...

Ribniški zobotrebci

NIKOLI ZADOVOLJNI - Zaradi del na zgradbi ribniškega hotela je bil nekaj dni zaprt promet skozi Ribnico. Za voznike to ni bil prehud napor, saj so se tako izognili ostrih ovinkov, ki sta prav pri hotelu. Seveda pa imajo Ribničani vedno in na vse pripombe. Tokrat se sprašujejo, ali je pametno, da so zidarska dela izvajali v teh hladnih dneh in ali bi bilo bolje, da bi jih poletli... In če bi jih poletli, bi sredi gotovo kritika, zakaj prav sredi turistične sezone in ne jeseni.

VEČ OBRATNIKOV - Prigorica in Dolenja vas imata precej zasebnih obratnikov. V zadnjem obdobju so gostilne tu rasle kot gobe po dežju in so samo v Prigorici že štiri. Poleg drugih obratnikov so dobili Lončarji zdaj še frizerski salon in celo tiskarsko delavnico. Seveda je spet slišati govoric, da je tak razmah obrti možen zato, ker imajo Lončarji svoje ljudi v občinskem družbeno-političnem vrhu. Če pa obrtnikov ne bi bilo, bi spet kritizirali, zakaj jih ni in zakaj toliko šušmarjev.

LOVSKA SREČANJA - Lovci iz Ribnice in Rač pri Mariboru že nad 10 let bratsko sodelujejo. Stajerska „zelena bratovščina“ je bila pred mesecem na obisku pri ribniški. Gostje niso bili preveč zadovoljni s hrano in z bivanjem na Travnji gori, zato pa so bili bolj zadovoljni ribniški lovci, ki so te dni Stajercem vneli obisk in se udeležili tudi skupnega lova.

- Zakaj gredo to jesen združni odkupovalci bolj neradi na teren?
- Ker se zaradi obilne letine sadja boje pošiljevanja z mostom in žganjem.

Drobne iz Kočevja

VEC VODE - Kočevski vodovod bo okrepljen z več kot 60 litri vode na sekundo iz nove vrtnice pri Slovenski vasi. Doslej je vodovod dobival od tu 21 litrov vode, na sekundo. Vodovod dobiva še 100 sekundnih litrov vode iz Obrha. Po programu bo Kočevje porabilo leta 2020 - ko nas več ne bo - 140 sekundnih litrov vode. Vprašanje pa je, ali je ta izračun pravi, saj pri njem zagotovo niso upoštevali letšnjih ogromnih podražitev alkoholnih in brezalkoholnih pijač, zaradi katerih je marsikdo spet prešel med pive vode.

Trebanjske iveri

OH, TI VOZNI REDI! - Dogaňjanje okoli novih voznih redov marsikomu kar prav pride, saj je to skoraj tako neizbrana tema kot jugoslovanski nogomet. Tudi tu prihaja do nepredvidenih situacij, slabega poznavanja terena ipd. Zato so novi vozni redi priljubljena tema razprav pri kavici in pri podobnih pomembnih opravilih. Pri tem pa je še najbolj odnesel vozni red na trebanjski avtobusni postaji, ki se že nekaj let ni spremenil. In če bo šlo tako naprej - tole trvenje v začaranem krogu - se lahko zgodi, da bo nekoč spet točno napovedoval prihode in odhode avtobusov.

TRGOVIN BO ŠE PREVEČ - Ni še tako dolgo od tedaj, ko so v trebanjski občini tarnali, da je premalo trgovin. Glede na to, da ima kar 500 delavcev iz trebanjske občine osebne dohodke manjše od 10 tisoč d. arjev, pa se zdi, da bo trgovine še r. več.

Manjše izgube - pa tudi osebni dohodki

Poslovanje črnomaljskega gospodarstva v prvih devetih mesecih

ČRNOMELJ - Za poslovanje črnomaljskega gospodarstva v prvih letošnjih devetih mesecih je značilno, da je bila rast dohodka in čistega dohodka usklajena z rastjo celotnega prihodka, kar kaže na delno zaostajanje padanja gospodarnosti. Znatno hitreje pa so rasle obresti; tako je npr. kmetijska zadruga v letošnjem tritrtletju plačala 3,3-krat več obresti kot v enakem obdobju lani.

V tem obdobju so znatno porasla sredstva za poslovni sklad in presegajo inflacijsko stopnjo, vendar pa 80 odst. predstavljajo sredstva Belta, Iskre ter Novotekovega in Betinoga tozda. Pozitivno je večanje deleža dohodka, namenjenega akumulaciji, kakor tudi skoraj za polovico manjše izgube, ki znašajo 18,6 milijona dinarjev. Zaposlenost na osnovi ur se je v primerjavi z lanskim enakim obdobjem povečala za 2,7 odst., vendar del tudi na račun zmanjšanja bolniških izostankov. Osebnih dohodki pa ne morejo dosegati hitrega naraščanja življenjskih stroškov, zato se padeč realnih osebnih dohodkov nadaljuje. B. M.

Obračun samoprispevka

Zbralo se ga bo več, kot so načrtovali - Še bolj so se podražile gradnje - Podrobneje v SZDL

KOČEVJE - Te dni na programsko-volilnih sejah krajevnih konferenc SZDL v občini Kočevje med drugim razpravljajo tudi o zbiranju in porabi sredstev sedanjega samoprispevka pa tudi o predlogih občanov o morebitnem novem samoprispevku. Referendum zanj bi razpisali - če se bodo občani odločili zanj v prihodnjem letu.

S programom je bilo predvideno, da bo zbrano 68 milijonov din samoprispevka (do konca maja prihodnje leto), ki naj bi bil porabljen tako: za izgradnjo III. trakta zdravstvenega doma v Kočevju 10 milijonov din, za izgradnjo doma starejših občanov 10 milijonov din, preostalih 48 milijonov din pa bi si razdelile krajevne skupnosti za sofinanciranje izgradnje komunalnih objektov in

Napovedani so ostrejši ukrepi

Novembra začetek volilnih konferenc OK ZK - Kritično do nepravilnosti

ČRNOMELJ - Konec novembra se bodo v več kot 60 osnovnih organizacijah ZK s skoraj 1100 člani začele volilne konference, na katerih bodo izvolili nova vodstva. Med predlaganimi kandidati za sekretarje je več kot polovica novih ljudi, ki so končali razne oblike idejnopolitičnega usposabljanja.

V vsebinskem delu bodo dale konference največji poudarek stabilizacijskim nalagam, kjer bodo zelo konkretno spregovorili predvsem o uresničevanju planov delovnih organizacij, saj ugotavljajo, da le-teh povsod ne izvajajo, tako npr. v kmetijski zadrugi, v konvertibilnem izvozu nekaterih tozdrov Iskre, marsikje pa so namenjali več za osebne dohodke, kot bi po dogovoru smeli. Povsod tam bodo ugotavljali tudi odgovornost posameznikov in orga-

nov. To bo hkrati osnova za pripravo na oceno volilnih delavcev ob zaključnih računih.

Na sestankih bodo kritično spregovorili o razmerah v posameznih osnovnih organizacijah, saj ugotavljajo, da so premalo aktivne, da se zapirajo v okvire temeljne organizacije, komunisti pa niso za zgled prizadevanjih za boljše gospodarjenje in uveljavljanje vloge delavca pri odločanju. Zato bodo na konferencah ocenili delo posameznih komunistov ter izrekli vzgojne ukrepe, nekatere pa izključili iz ZK.

DECEMBRA ZA DESETINO VEČJI PREJEMKI

ČRNOMELJ - Zaradi hitrejšega dotoka sredstev v posameznih črnomaljskih silih bodo decembra znižali prispevne stopnje, ki pa bodo veljale le zadnji mesec v letošnjem letu, v prvem tromesečju 1984 pa bodo veljale povprečne prispevne stopnje iz leta 1983. Občinske in republiške prispevne stopnje iz bruto osebnih dohodkov se bodo znižale za slabih 7 odst. ter tako omogočile povišanje neto osebnih dohodkov, izplačanih decembra, za 9,62 odst.

Ribniška Žičnica pred odločitvijo

Jutri odločitev o referendumu in bodočnosti

RIBNICA - Za jutri je predviden v Ribnici sestanek, na katerem naj bi se odločili o razpisu referendumu o osamosvojitvi ribniškega tozdra Žičnice Ljubljana in o nadaljnji usodi te organizacije združenega dela.

Z pred meseci smo poročali, da se namerava ta tozdr osamosvojitvi oziroma se združiti z ribniškim Rikom. Vendar je vedno prišlo kaj vmes, da referenduma niso razpisali. Zdaj so izdelali analizo premoženja ribniškega tozdra Žičnice in njegovih obveznosti. Pri tem so upoštevali predvsem podatke iz letošnjega devetmesečnega obračuna gospodarjenja.

Na jutrišnjem sestanku bo predvidoma odločeno o nadaljnji usodi ribniškega tozdra Žičnice. Beseda bo predvsem o tem, ali naj bi razpisali referendum o odcepitvi od delovne organizacije Žičnica Ljubljana ali pa našli še kakšno sprejemljivo rešitev. Če se bodo odločili za referendum, ga bodo predvidoma izvedli že v ponedeljek, 21. novembra. J. P.

Pretežko za delavčeva pleča

Priprave na letne občne zbere sindikata so že stekle - Kritične pripombe na zakon o zavarovanju plačil, ki bo začel veljati prihodnje leto

TREBNJE - Predsedniki osnovnih organizacij sindikata iz trebanjske občine, ki so se 8. novembra zbrali na posvetu, niso imeli bistvenih pripomb na priprave za občne zbere, prav tako je bilo vse več ali manj jasno, kako bo z dopolnjevanjem obrambnih načrtov, celo ukrep družbenega varstva v trebanjskem zdravstvenem domu (o njem je potem odločala občinska skupščina), jih ni ugrelo.

Zato pa so se bujno odzvali na zahtevo, naj bi osnovne organizacije poskrbele, da bi strokovne službe redno plačevale vse obveznosti združenega dela. Če teh obveznosti ne bodo plačevale, jih bo prizadel zakon o zavarovanju plačil, ki bo med drugim imel tudi to moč, da bodo delavci v primeru nezpolnjenjavanja plačil prejeli le zajamčene osebne dohodke.

V vseh delovnih okoljih se namreč zavedajo, da bodo morali zaradi zaostrenih gospodarskih razmer bolj zavihati rokave. A v programu stabilizacije, ki ga bodo izpolnjevali, ni zapisana samo zahteva za več dela. Še posebno pozornost bodo morali nameniti odpravljanju ozkih grl v proizvodnji, popolnemu izkoriščanju vseh zmogljivosti in prilaganju tgu.

KDO PREJEMA DRUŽBENO POMOČ

TREBNJE - Doslej v trebanjski občini ni obstajala evidenca, kdo vse prejema različne oblike socialnih pomoči, prav tako pa niso bila izdelana merila za prejemanje. Ker se v Sloveniji pripravljata samoupravni sporazum, ki naj bi natančneje določil kriterije za dodeljevanje pomoči, tudi v trebanjski občini pripravljajo evidenco, kdo vse prejema socialno pomoč.

delavcev med drugim tudi opozarjanje odgovornih delavcev na redno izpolnjevanje vseh plačil, je prišlo do ognjevitve reakcije. Eden izmed predsednikov osnovne organizacije je dejal, da delavci v danih razmerah ne morejo vplivati na izid poslovanja. Lahko so še tako produktivni, pa se zaradi zakona o zavarovanju plačil lahko zgodi, da svojega dela ne bodo imeli plačanega. Delavcem, ki ne morejo vplivati na gospodarska dogajanja, ni mogoče naprti, da bodo prejeli le zajamčene osebne dohodke. J. SIMČIČ

DANES IN JUTRI KRVODAJALŠKA AKCIJA

TREBNJE - Občinski odbor Rdečega križa Trebnje danes in jutri organizira krvodajalsko akcijo. Danes, 17. novembra, bo akcija na Mirni, okoličani pa se bodo lahko pripeljali s posebnimi avtobusi. Na prvi progi bo vozil mali avtobus. Iz Čužnje vasi bo odpeljal ob 7.40 zjutraj. Na drugi progi bo vozil veliki avtobus in bo odpeljal iz Čužnje vasi ob 7.40 uri. Krvodajalska akcija bo v Trebnjem 18. novembra. Tudi v Trebnje bodo vozili posebni avtobusi. S Sela - Šumberka bo vozil veliki avtobus, iz tega kraja pa bo odpeljal ob 7.15 uri. Na drugi progi bo avtobus odpeljal iz Rdečega kala, kjer bo šel na pot že ob 7. uri. Na tretji progi bo mali avtobus odpeljal s Cateža ob 8. uri. Občinski odbor Rdečega križa prosi, da se čimveč krajanov udeleži te pomembne človekoljubne akcije.

Na volilnih konferencah bodo predlagali tudi kadrovske spremembe v občinskem komiteju in njegovem predsedstvu, kar bo dokončno izvedla občinska volilno programska konferenca v začetku februarja. M. BEZEK

Z vodo pozabili ves trud

GRIBLJE - Čeprav Griblje že zdavnaj ne moremo več šteti za nerazvito vas, je le res, da še vedno nimajo vodovoda. Predvsem zaradi tega, ker teče Kolpa pod vasio in preskrba z vodo tudi v sušnih poletnih mesecih ni bila problematična, saj so jo pripeljali v vodnjake iz reke, so vedno ostali zunaj programa javnih del. Vodovod je v zadnjih letih postal za Gribelce ne le potreba, temveč nuja že zaradi napajalnikov v hlevih, a tudi zaradi vedno bolj onesnažene Kolpe.

Spoznali so, da smejo pričakovati pomoč drugih le, če si bodo najprej sami pomagali. Tako so v preteklem letu napeljali 2.300 metrov vodovo-

RIBNICA - Ko smo v neki ribniški delovni organizaciji hoteli zvedeti to in ono, smo spoznali, da so člani kolektiva zelo samozaščitno osveščeni in lahko za vzor vsem drugim. Pojasnili so, da lahko po predpisih daje izjave le direktor ali njegov pomočnik. Seveda ni bilo doma ne direktorja, ne pomočnika. Tako je tudi najbolj poskrbljeno za tajnost.

da iz Cerkvišč: za ta dela bi po predračunu črnomaljske Komunalne morali odšteti 3,5 milijona dinarjev, a ker jih niso imeli, so se dela lotili sami, pri vsaki izmed okrog 100 hiš v vasi pa so prispevali od sedem do deset tisoč dinarjev.

Da je namera Gribeljev resna, so končno spoznali tudi v občini, vključili so jih v program javnih del in zagotovili 1,5 milijona dinarjev. To bi po predračunu zadostovalo za napeljava glavnega vodovoda skozi polovico vasi. Zato so znova vsa težaška dela vaščani opravili sami, vsaka hiša pa je še enkrat odrinila ensako vsoto kot lani. 3.100 metrov glavnega vodovoda je že v zemlji in ko bo končanih tudi 2,5 kilometra priključkov, bo končno stekla voda tudi po gribeljskih cevih. B. M.

(Ne)pozabljene obletnice

80 let tiskarne - Leta 1913 nakopali rekordno količino premoga

KOČEVJE - Letos smo praznovali v Kočevju kar precej obletnic, na nekatere pa smo tudi pozabili ali pa jih bomo še praznovali. Telesna kultura bo vse svoje obletnice za letos praznovala ob dnevu republike. Predvsem gre za praznovanje 20-letnice doma TVD Partizan in drugih športnih igrišč ter naprav.

Pred 80 leti (1903) je Josip Pavliček, po rodu Čeh, ustanovil v Kočevju prvo tiskarno. Tiskal je za Slovence in Kočevjarje. Med vojno so partizani tiskarske stroje in drugo orodje v glavnem preselili v gozdove.

Pred 70 leti (1913) so v kočevskem prometovniku nakopali največ

premoga v vsem obdobju njegovega obratovanja, in sicer 126.530 ton. Že to priča, kako mrzlično so se v Avstro-ogrski pripravljali na prvo svetovno vojno. Čakali so le še na povod in ga dobili z atentatom na prestolonaslednika Ferdinanda v Sarajevu leta 1914.

Pred 65 leti (1918) je razpad Avstro-ogrske zelo prizadel Kočevjarje. Najprej so zahtevali priključitev k nemški Avstriji, nato pa svojo Kočevsko republiko, ki bi bila pod ameriškim protektoratom. To jim ni uspelo. „Kočevarski problem“ sta leta 1941 dokončno rešila šele Hitler in Himmler, ki sta jih vzela k sebi v raj. ANDREJ ARKO

Iskane novosti iz Rika

Rikovi proizvodi zaželeni doma in na tujem

RIBNICA - Med 40 firmami, iz vsega sveta, ki so ponudile Iraku stroj za obiranje datljev, so se Iranci odločili za stroj, ki ga je izdelal ribniški RIKO. Med ponujenimi je bil najboljši in najcenejši. Riko pa skuša na konvertibilna tržišča Bližnjega vzhoda prodreti še z nekaterimi drugimi izdelki.

najrazličnejše gasilsko orodje za gašenje požarov.

Ti in drugi izdelki, ki so sad domačih konstruktorjev in inovatorjev, zagotavljajo Riku delo in uspešno poslovanje. J. PRIMC

Biserka zadene

Mladinka - prostovoljka odlična strelka

RIBNICA - Med udeleženci letošnje uspešne dvodnevne vzgoje mladincev - prostovoljcev na Ugarju je bila tudi 22-letna delavka sodraške Pletenine, Biserka Divuljski, ki pravi: „Vedno sem si želela temeljito seznaniti se z vojaškimi veščinami, orožjem in opremo. Ta želja se mi je vsaj delno izpolnila letos, ko sem bila prvič vključena med mlade prostovoljce teritorialne obrambe.“

V dveh dneh se res ne da vsega naučiti, vendar smo marsikaj spoznali. Mene je vedno zanimalo orožje, še posebno zanimalo orožje, še posebno zanimalo orožje. Obe orožji sem dobro spoznala in pri praktič-

Biserka Divuljski

nem streljanju dosegla odlične rezultate.

Biserka ima natančno oko in mirno roko, kar se je pokazalo tudi na nedavnem tekmovanju članov teritorialnih enot ljubljanskega območja, ki je bilo v Ribnici in na katerem je dosegla lep uspeh. M. GLAVONIČ

KLOR BOLJ PRETI, KOT NUKLEARKA?

KRŠKO — Nekateri strokovnjaki v tovarni „Djuro Salaj“ opozarjajo, da ljudje niso dovolj seznanjeni z nevarnostjo zastrupitve s klorom. Ta je menda še bolj nevarna kot nuklearka, če bi se seveda pripetilo, da bi klor iz Celuloze po nesreči ušel v okolje. Zaenkrat se niso narejeni načrti za preprečitev take nesreče, ker ni učinkovitih ukrepov. Občinski sekretariat za ljudsko obrambo se je dogovoril z odgovornimi močmi te tovarne, da pripravijo ustrezne strokovne podlage za razreševanje te problematike. Sele po temeljiti proučitvi tega gradiva bodo v Krškem verjetno pripravili dobro vajo v okviru akcije NNNP.

NOVA PRODAJALNA GG BREŽICE

BREŽICE — V četrtek, 24. novembra, bo tozdr Trgovina brežiškega Gozdnega gospodarstva odprla novo prodajalno pri železniški postaji v Brežicah. Maloprodajo gradbenega lesa bodo dopolnjevali s prodajo drugih gradbenih materialov, kompletnega stavbnega pohištva, okroglega in žaganega lesa vseh dimenzij. Ker je GG v Brežicah edini prodajalec premoga, bo mogoče za kurjavo poleg drv kupiti v novi prodajalni še premog.

SE OBETA NAGLEJSI RAZVOJ?

PEČICE-KRIŽE — Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo pri brežiški občinski skupščini bo sklical vse nosilce razvoja s področja kmetijstva, turizma in drobnega gospodarstva ter z njimi skupaj pripravil predlog možnih razvojnih nalog in programov na tem manj razvitem območju brežiške občine.

GG Brežice največji izvoznik

Gozdno gospodarstvo Brežice po izvozu prvo v Sloveniji med 14 GG

BREŽICE — Gozdno gospodarstvo Brežice je glede poslovanja med 14 gozdnimi gospodarstvi v Sloveniji najbolj pestro. Poleg tega, da Brežičani gospodarijo z gozdovi v družbenem in zasebnem sektorju, se ukvarjajo tudi s trgovino.

Imajo lastno primarno predelavo lesa (žaga v Sevnici) in razvito gradbeno dejavnost. Ko je konec leta 1980 žled podrl 110.000 kubikov lesa, so predvsem z lastnimi močmi v dveh letih uspeli odpraviti za preko 150 milijonov dinarjev škodo. Da so sploh lahko prišli v poškodovane gozdove, so morali zgraditi 150 km gozdnih vlekov in 7 kilometrov gozdno-kamijskih cest. Močan voznik jim omogoča, da opravljajo transportne storitve tudi drugim.

Veliko bi lahko pisali o dolgoletnih izkušnjah brežiških gozdarjev s plantažnimi nasadi topolov in hitro rastočih iglavcev, ali pa o 400 različnih sadikah, ki jih vzgajajo delavci tozdr Hortikultura. Gotovo pa ni naključje, da se je delovna

organizacija v zadnjih sedmih letih povzpela po kazalcih uspešnosti poslovanja z dna v sam vrh slovenskih gozdnih gospodarstev. Od

T. ORŠANIČ

okrog 520 delavcev podjetja, ki ima 12 tozdrov, katerih dejavnost je razporena med devetimi občinami, bi našli le malokaterga, ki ne bi odkrito povedal, da so uspehi povezani tudi z uspešnim vodenjem in njihovim direktorjem inž. Teodorjem Oršaničem. Po čistem dohodku so bili brežiški gozdarji že na prvem mestu v tem polletju, po akumulaciji na 2. in po dohodku na 2. do 3. mestu med slovenskimi gozdnimi gospodarstvi.

Posebno pozornost zaslužijo izvozni dosežki. Lani so za izvožen manjvredni prostorski les listavcev in za žagan les na tujih trgih, predvsem v Italiji, zaslužili okrog 110 milijonov deviznih dinarjev, za letos pa načrtujejo celo izvoz v vrednosti 140 milijonov dinarjev. „Cene v izvozu so več kot 200 odstotkov višje kot doma. Izvažamo les, ki ga pri nas včasih še pogledajo ne,“ pravi Oršanič.

P. PERC

Pet zmag Pelinke in Palmire

Uspešna sezona Konjeniškega kluba Posavje

KRŠKO — Konjeniški klub Posavje v Krškem je letošnjo tekmovalno sezono zaključil dokaj uspešno. Kobilica Pelinka na vajeih Jožeta Krainerja je na letošnjih kasaških dirkah pokazala največ, saj je osvojila kar štiri lovrike. Prva je bila v Komendi, Ljutomeru in dvakrat v Zagrebu. Pelinkin lastnik Ivan Balon z Bizeljskega je lahko na svojo kobilico upravičeno zelo ponosen.

Za krški konjeniški klub Posavje pa je bila na dirki v Sentjerneju zmagovita tudi kobilica Palmira na vajeih Rudija Gregorinca. Konji oziroma tekmovalci kluba so ob petih zmagah zabeležili še več vidnejših uvrstitev.

Ko se bo prihodnjo sezono vrnila na dirkališče Markiza II in bo pričelo nastopati nekaj mlajših konj tega konjeniškega kluba, pričakujejo tekmovalci, vodstvo in privrženci kluba še več dobrih dosežkov. Načrtno in zavzeto delo v enem izmed najmlajših konjeniških klubov pri nas, kjer bodo storili vse, da bi uredili konjeniško stezo v Zadovinku pri Krškem, je dovolj veliko zagotovilo, da ne bodo zastali.

POGREŠIL ŽAGO

BRESTANICA — Krškim miličnikom je bila 8. novembra prijavitelna tatvina motorne žage Stihl, vredne kakih 40 tisočakov. Žago je pogrešal lastnik Anton Feraš iz Brestanice, ki jo je imel spravljeno v kleti stanovanjske hiše.

P. PERC

VLOMIL V HIŠO

CATEŽ — Med 9. in 12. novembrom je nekdo vlomil v nenaseljeno stanovanjsko hišo v Catežu, last Davorina Praha iz Ptilip. Storišč je iz hiše odnesel kasetofon, vreden 6.000 din, nekaj škode pa je naredil tudi s samim vlomom. Za vlomilcem še poizvedujejo.

Človekoljubni darovalci krvi

Proslava 30-letnice prostovoljnega krvodajalstva — Mnoga priznanja

SEVNICA — V torek, 8. novembra, je bila v gasilskem domu občinska proslava v počastitev 30-letnice krvodajalstva. Kar 126 krvodajalcev je prejelo priznanja za 17 in večkrat darovano kri.

Pogovarjali smo se s predstavniki petih kolektivov in skupnosti, ki so prejeli zlate plakete skupščine republiškega odbora Rdečega križa.

Marija Skušková je prevzela to plaketo za osnovno organizacijo RK v Loki pri Zidanem mostu. V njihovih hiši so bili med vojno sanitetci, zato je sama v tej človekoljubni organizaciji tako rekoč že od leta 1944. „Okrog sto krvodajalcev in tudi več redno prihaja iz Loke. Zanimivo je, da morajo nekateri n. pr. iz Lisc, tudi po dve uri daleč, da pridejo do avtobusa,“ je pripovedovala.

Majda Auerjeva je prevzela zlato plaketo za Lisco. Skupaj s prejšnjo predsednico Slavico Zabkarjevo podarjata, da je pohvalno, kako je med njihovimi krvodajalci mnogo žensk in tudi mater. „Glede na število zaposlenih je v Lisci mnogo krvodajalcev,“ sta povedali.

Zlato plaketo je prejela tudi Jutranjka. Marica Janozovič iz te

ČEZ ŠTIRI DNI PODLEGEL POŠKODBAM

ŽUPJEK — Iz ljubljanskega Kliničnega centra so 9. novembra sporočili, da je zaradi hudih poškodb, ki jih je dobil med delovno nezgodo štiri dni popreje, umrl 49-letni Anton Bibič iz Dedne vasi pri Pišecah. Bibič je takrat pomagal pri zbijanju montažne hišice v Župjeku, pri delu pa se je zlomila deska na zasilnem odru in je padel na tla.

PADEL S KOLESOM IN SE UBIL

ŽUPELEVEC — 11. novembra nekaj po 15. uri se je 79-letni Andrej Veble z Vrhja 51 pejal na kolesu po cesti med Kapelami in Župelevcem. Med vožnjo po klancu navzdol pa je zapeljal preveč desno na pesek, kjer ga je spodneslo in je padel po tleh. Veble je dobil tako hude poškodbe, da jim je na kraju nezgode podlegel.

Priznanja borcem in učencem

Seja predsedstva OO ZZB NOV Krško

KRŠKO — Na seji predsedstva občinskega odbora Zveze združenih borcev NOV Krško so v petek, 11. novembra, razpravljali tudi o osnutku občinskega stabilizacijskega programa. Predsednik občinske skupščine Branko Pirč je podelil dvojce državnih odlikovanj. Red zaslug za narod s srebrno zvezo je za dolgoletnega predsednika krajevne organizacije Zveze borcev v Kostanjevici, prvoborca, pokojnega Jožeta Kuplenika prejela njegova žena, zaslužni Zdolan Branko Šoba pa je prejel red dela s srebrnim vencem.

Spominski knjižni darili ob življenjskih jubilejih sta dobila Anton Javorič iz Brestanice in Vida Kerin iz Podbočja. Knjižne nagrade predsedstva občinskega odbora ZZB NOV za najboljši spis o srečanju s španskimi borci so prejela Katja Čeglar z OŠ 14. divizije Senovo, Kristina Jankovič z OŠ Jurija Dalmatina Krško in Nicole Kuplenik z OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica. Za najboljšo risbo na to temo je dobila knjižno nagrado Anita Semenc z OŠ dr. Mihajla Rostoharja v Krškem.

DINOS TUDI V SEVNICI

SEVNICA — 4. novembra so, blizu sevnškega Jugotanina odprli skladišče in odkupne prostore Dinosa. Naložba za objekt, ki meri 150 m², je stala nad 5 milijonov 365 tisoč din, po ugodnih cenah pa bodo odkupovali jeklene odpadke, papir, barvne kovine, tekstil, termoplast, steklo, guma. Sčasoma se bo lahko zaposlilo več delavcev, to pa bo odvisno tudi od tega, v kolikšni meri bodo ljudje zbirali in prodajali odpadne surovine, ne pa z njimi onesnaževali okolja.

F. ŠEŠKO

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 29. oktobra do 4. novembra 1983 so v brežiški porodnišnici rodile: Nada Geušič iz Samobora — Marijo, Božica Škoberne iz Senovega — Majo, Đurđa Bašič iz Samobora — Manuelo, Marija Paunovič iz Bregane — Dalibora, Marija Mikolavčič iz Gorjan — Marino, Angela Sehur iz Dobrave — Dragico, Ljiljana Vojvodič iz Novakov — Andrejo, Majda Ajster iz Nove vasi — Lauro, Ivanka Zevnik iz Piršebrega — Anjo, Ana Roščak iz Farkaševca — Daniela, Metka Savič iz Brežic — Marka, Ivancića Roličev iz Sav. Marofa — Borivoja. Cestitamo!

Krške novice

VABIJO, SAMI PA NE PRIDEJO — V krškem domu mladih so se, žal, maloštevilni predstavniki družbenih organizacij in društev pogovarjali z mladimi o vsebini dela in bodoči usmeritvi doma mladih. „Zadnjikrat so mi na krajevni skupnosti obljubili, da me bodo povabili na podoben sestanek, kot je nocojšnji, toda tudi tu jih ni,“ je povedal predstavnik radiokluba Boško Karabaiš.

NAJMLAJŠI ČLAN KLIKA BLIZU ABRAHAMA — Klub likovnih amaterjev Krškega nikakor nima sreče z naraščalniki, ki naj bi čez čas prevzeli bremena organizacije, z mladostjo pa bi brzkone knalu osvežili dejavnost te, sicer prizadevne skupine. Najmlajši član je zaenkrat še kar eden najuspešnejših likovnikov Klike, Pavle Predanič. Nič hudega ne bi bilo, če ne bi ta, mladenič po duhu, štel že 47 let...

SPET KRVDAJALSKA AKCIJA

KRŠKO — Občinska konferenca Socialistične zveze, občinski odbor Rdečega križa in občinski sindikalni svet znova vabijo delovne ljudi in občane, da darujejo kri, in sicer v četrtek, 24. novembra, v Krškem v ambulanti Celuloze od 7. do 13. ure in v petek, 25. novembra, na Senovem v osnovni šoli, prav tako od 7. do 13. ure.

V prvi letošnji krvodajalski akciji, ki je v krški občini potekala maja, je svojo nesebičnost in plemenitost pokazalo 996 krvodajalcev. V novembrski akciji pričakujejo kar 1.374 odzivov. Po načrtih naj bi letos darovalo kri skupaj 2.378 Krčanov.

Sevniški paberki

OBLEKLI ZBOR — Nastop ubranega šolskega zbora boštanjke osnovne šole na slovesnosti ob občinskem prazniku je bil še bolj vpadljiv zaradi lepih krojev. Jutranjka je prispevala zanje blago po ugodni ceni, medtem ko so vse od kril modre in rdeče barve do bluz brezplačno sešili.

OŽINA SE POSLAVLJA — Na prometni upadnici v Šmarje je novomeško cestno podjetje zgradilo nov obodni zid. Podoba dobiva tudi prestavljena cesta speljana zaenkrat še na stari most čez potok Sevnico. Rešitev slednjega čaka na več denarja.

ČAS ZA SADIKE — Pri temeljni organizaciji za kooperacijo sevniškega kmetijskega kombinata prodajajo sadike vseh vrst. Ob delavnih izdajajo od 12. do 16. ure, mislijo tudi na nedeljske vrtičarje, saj so sadike na voljo tudi ob sobotah od 8. do 12. ure. Prodajajo tudi v Trzišču.

Manj razviti nimajo načrtov

Ne tovarno v vsako krajevno skupnost — Lignit iz Globokega leta 1990? — Peski najprej iz naplavin Save pri nuklearki, po letu 1990 iz Globočic?

BREŽICE — Na območju manj razvitih krajevnih skupnosti ne bi bilo smotno graditi tovarn, marveč je primerneje zagotoviti možnosti za zaposlovanje oziroma odprtje novih delovnih mest v že urbanih okoljih, je bilo med drugim poudarjeno na 1. seji odbora za gospodarstvo, razvoj in družbeno planiranje pri medobčinski gospodarski zbornici Posavja.

Ko so razpravljali o programih za nadaljnji razvoj manj razvitih območij v Posavju in razmišljali o predlogih za ekonomsko motiviranje vlaganj na teh območjih, niso mogli mimo ugotovitve, da tudi zahteve, naj bi banke združevale več sredstev za manj razvite, izzvenijo marsikdaj v prazno. Kajti če tudi bi bil denar za te naložbe, ga KS ne bi mogle porabiti, saj zvečine nimajo projektov. Predlagali pa so, naj ne bi veljala omejitev pri zaposlovanju, če bi ustanovili novo enoto drobnega gospodarstva (tudi zasebnega) na manj razvitih območjih.

Edini program, ki bo odprl vrata novim delavcem in hitreje pognal kolo napredka, je Rudnik Globoko.

Letos so zaključili hidrološke raziskave, do konca leta 1985 pa naj bi končali še fazo rudarskih odpiralnih del. Odbor priporoča, naj REK Edvarda Kardelja zagotovi 20 milijonov dinarjev za izvedbo te faze, da bi po letu 1990 nakopali prve tone lignita v Globokem. Ker nasploh primanjkuje motivov za naložbe, si bodo prizadevali preusmeriti del sredstev, ki se zdaj združuje v skladu za manj razvite.

KRAPI ŽE V RIBNIKI

KOSTANJEVICA NA KRKI — V novi pridobitvi kostanjevške ribiške družine, ki jo vodi Stane Žabkar, torej v dveh ribnikih nad vasjo Karlič je plava okrog 600 kilogramov krapov. V do dva metra globoki vodi so tudi večji primerki — plemenice, kar bo gotovo še bolj privabilo nedeljske in druge turiste — ribiče. Ko se bodo krapji, ki so jih pripeljali celo iz Draganičev pri Karlovcu, dovolj razmnožili, bo dobilo ribogojstvo v novih vodah tudi tržni značaj. V krški ribarnici bodo te lahko postregli z domačimi krapji

Jutranjke oblekice v Libiji

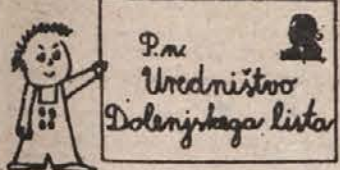
Za dolar izvoza potrebujejo le 25 centov uvoza

SEVNICA — Da ni šlo le za smeje napovedi o Jutranjkinem izvozu, sedaj potrjujejo že doseženi uspehi. Ob tričetrtletju je tovarna izvozila na konvertibilni trg za okrog 90 milijonov dinarjev, kar je 184 odstotkov več kot lani v enakem obdobju. Do konca leta pričakujejo, da se bo izvoz povečal za 350 odstotkov. V celotnem obsegu Jutranjke proizvode otroških oblečih izdelki za tuji trg trenutno 24 odstotkov zmogljivosti. Večino teh oblečih prodajajo po Zahodni Nemčiji, našli so nov trg v Libiji, kjer se tudi iztržijo trdne devize.

V tovarni pripravljajo načrte za proizvodnjo prihodnje leto. Izvoz nameravajo stopnjevati tudi nadalje tako, da bodo prišli med pomembnejše posavske izvoznike. Ob tem ni vseeno, koliko uvoza potegne za seboj izvoz. Z izvozom zaenkrat iztržijo štirikrat več, kot morajo uvoziti. V proizvodnji imajo velike težave z reprovizualom.

Jugoslovanski trg bi prevzel še več otroške konfekcije, zato se Jutranjka usmeritve na izvoz pozna pri primanjkljaju na domačem tržišču.

A. Z.

V NOVI ŠOLI IN DOMU

Učenci novomeške srednje kmetijske šole smo slednjič dočakali svoj dan: dobili smo novo šolo in dom. V šoli pod Trško goro imamo resda neprimerno boljše razmere za učenje, a se nam vseeno toži po prijazen, malce skrivnostnem grmskem gradu. Hudo nam je bilo tudi ob slovesu v Domu Majde Silc, kjer smo se počutili ko doma. Upamo, da bo tako prijetno tudi v novem domu.

VESNA KLEPAC

ODDAJA O ALKOHOLIZMU

November je mesec boja proti alkoholizmu. Na to temo so člani biološke krožka za šolski radio pripravili polurno oddajo, s katero so učence seznanili z boleznimi, ki jih povzročajo alkoholne pijače, jih povzročajo alkoholne pijače, beseda pa je tekla tudi o drugih težavah alkoholikov.

BARBARA ŽMAVČIČ OŠ Sentjernej

O napakah z odkrito besedo

Kaj storiti za odpravo nepravilnosti v KZ Krka?

Za nepoučene je pisanje v Dolenjskem listu o raznih nepravilnostih v Kmetijski zadrugi Krka Novo mesto morda senzacionalistično, nič presenetljivega pa ni za tiste, ki delamo v kmetijstvu in že dlje časa zmanj opozarjamo na napake.

Gre za iskanje lastnih koristi, za izsiljevanja, za slabo upravljanje z družbeno imovino, za zavrzanje

Lojze Jakše

Tik pred dnevom mrtvih smo se za vselej poslovili od dobrega sodelavca in gasilca Lojzeta Jakšeta.

Na žago v Straži je prišel delat 1955, kmalu se je pridružil gasilski enoti in v njej deloval do smrti. Prizadeven, kakor je bil, je najprej postal žerjavist, a močnejše ga je vlekle h gasilec. Kot poklicni gasilec je končal ustrezno šolo, postal je gasilski častnik. Dela se je loteval z vso odgovornostjo, vestno je izpolnjeval naloge, bil je dober prijatelj in tovariš, izkušnje je nesebično prenašal na mlade, bodisi

v Novolesovem industrijskem gasilskem društvu ali pri straških gasilcih. Bil je tudi eden od prvih kvodajalcev iz Novolesa, kri je daroval 49-krat.

Zla usoda je hotela, da je preminil v prometni nesreči tik ob zgradbah tovarne, za katero je žrtvoval toliko življenjskih moči. Z njegovim odhodom je v naših vrstah nastala vrzel, ki jo bo težko zapolniti. Lojze nam ki jo bo ostal v spominu tak, kakršen je bil: dober, delaven, pošten.

Sodelavci

SMREČICA JE POSTAVLJENA - Člani prostovoljnega gasilskega društva Vrh pri Ljubnu so v nedeljo veselo zavriskali na strehi novega gasilskega doma, ki jim ga je s prostovoljnimi delom uspelo spraviti pod streho v piclem letu dni in za približno štirideset starih milijonov, kar je vsekakor omembe vredno. Ko bodo končali z notranjo ureditvijo, bo v novem domu prostor za gasilce pa tudi za ostale družabne in kulturne dejavnosti. V domu bo tudi gasilska soba in lepa dvorana, kjer se bodo lahko shajali in zborovali krajanje Vrha pri Ljubnu, Malega Podljudna in Petan. (Foto: T. Jakše)

pisma in odmevi

RAZSTAVA ROŽ IN ŠOPKOV

Ob dnevu mrtvih smo si na naši šoli lahko ogledali zanimivo razstavo rož in šopkov. Aranžmaje so naredili prizadevni člani hortikulturnega krožka. Ob cvetju so bili na ogled tudi plakati, izdelani v počastitev dneva OZN.

NADI JAZBEC OŠ Sevnica

V SPOMIN USTRELJENIH NA AJDOVI NJIVI

Vsako leto se v času, ko kmetje žanjejo ajdo, Sentjernejčani spominjo na oktober 1943, ko so Nemci med ofenzivo na ajdovi njivi ustrelili 27 Sentjernejčanov. Ob nedavni 40. obletnici tega tragičnega dogodka se je spominke svečanosti udeležilo veliko krajanov in učencev naše šole.

IRENA SELAK OŠ Sentjernej

Krško oživlja Glasbeno mladino

Za dejavnost te organizacije se zlasti zavzema občinska konferenca ZSMS

KRŠKO - V tej posavski občini je Glasbena mladina pred leti že delovala, zaradi neustrezne organiziranosti pa so se dnevi njenega življenja in njene navzočnosti na kulturno vzgojnem področju kmalu iztekli, tako da je prenehala biti dejavnik celo na papirju. Odsotnost te organizacije, še posebej pa njene načrtne dejavnosti, je čedalje bolj bodla v oči, tembolj, ker v občini razen glasbene šole tako rekoč ni nikogar, ki bi bil mladini, zlasti odrasčajoči, za kažipot v svet glasbe in njenega dožemanja ter razlikovanja med dobrim in slabim. Zato so nedavno začeli akcijo za oživitve Glasbene mladine.

Za oživitve Glasbene mladine v Krškem se je zlasti zavzela občinska konferenca ZSMS, bila je eden glavnih pobudnikov za sestanek v sredo prejšnji teden, na katerem so predstavniki mladine, ZKO, glasbene šole, občinske kulturne skupnosti in nekaterih drugih svisov ter drugi zainteresirani, ki so se z dejavnostjo Glasbene mladine kakorkoli že ukvarjali, sklenili, da čimprej izvedejo ustanovno programsko volilno konferenco občinske organizacije Glasbene mladine. Ob tem so poudarili, in tudi navzoči predsednik Glasbene mladine Slovenije, Zdravko Hribar iz Novega mesta, jim je pritrdil, da lahko zaželeni uspeh zagotovijo le temeljite priprave. V okviru teh je občinska konferenca ZSMS že začela ugotavljati, kako so mladi zdaj povezani z glasbeno dejavnostjo.

Na sestanku prejšnji teden so namreč soglašali, da je potrebno pripraviti izpeljati v duhu temeljnega vodila, to pa je, naj bi v okviru oživljene Glasbene mladine razvijali in popularizirali glasbeno dejavnost

Ribniški cikel Bojana Golije

Mariborski grafik razstavlja v Kočevju

KOČEVJE - Ko se je Bojan Golija, akademski slikar in grafik iz Maribora, od leta 1978 naselil naziva „zaslužni likovni pedagog Jugoslavije“, pred štirimi leti udeležil prve po Janku Troštu imenovane likovne kolonije v Ribnici, ni nihče pričakoval, da ga bo deželica suhe robe tako „zasvojila“. Najbrž se je Golija potem prav zavaljo posebnosti, ki jih je odkril v ribniški dolini, vedno odzival na vabila za sodelovanje.

„Resda so vmes zapeli še haloški klopotci, da so šopki suhih rož in uvelega listja pritegnili slikarja v jesenske, utisane barve,“ pravi Breda Ilich-Klančnik, „docela pa ga vse to ni več oddaljilo od suhe robe“. Slednja je, kot ena najpomembnejših posebnosti ribniške doline, popolnoma preplavila Golijev miselni in likovni svet.

O tem, kaj to pomeni, se poznavalci in ljubitelji likovne umetnosti od minulega petka lahko sami prepričajo, če si v kočevskem Likovnem salonu ogledajo ta dan odprto razstavo Golijevih unikatnih grafik, povezanih v tako imenovani „Ribniški cikel“. Iz grafik umetnikov „novi miselni in likovni svet“ zlahka prepoznamo, saj je docela „ribniško“ obarvan. Razstava, ki bo odprta do 22. novembra, pomeni v vseh ozirih nemajhno obogatitev tovrstne dejavnosti na kočevsko-ribniškem območju.

Film „Opre Roma“ spet nagrajen

Za ta film Filipu Robarju zlata Badjurova plaketa

CELJE - Za najboljšo vensko delo, prikazano v tem tednu domačega, se je tu končal v sredo minuli teden, je žirija proglasila film „Opre Roma“ (s podnaslovom „Pamet v roke, ko boš v drugo ustvarjal svet“) novomeškega scenarista in režiserja Filipa Robarja, Trdinovega nagrajenca za leto 1983, in mu podelila zlato plaketo Metoda Badjura. Čeprav je bilo v konkurenci za to najvišje filmsko priznanje na Slovenskem več dobrih in tudi inovativnih filmskih stvaritev, je vzbudil največjo pozornost Robarjev celovečerni dokumentar, ker je „v okviru iskanje sodobne perečnosti življenja“, kot je opazila kritika, ponudil več kot drugi filmi. Robarjev film je pomagal do še enega priznanja, srebrne plakete Metoda Badjura, ki jo je dobil snemalac Slavo Vajt (oblikovalec filmske slike v tudi nagrajeni študentski filmski stvaritvi „Izginjajoča podoba Narcisa“), oziroma si Vajt to priznanje deli s scenografom Zdravkom Papičcem.

v vseh njenih oblikah. S tem so nekako že vnaprej določili tudi okvir delovanja te organizacije, da pa bo prišel tudi uspeh, bodo morali zagotoviti še kaj drugega. Po mnenju predsednika Glasbene mladine Slovenije, Zdravka Hribarja, bo vse

Nove skladbe na festivalu

V Novem mestu zborovski večer, v Krškem kantata

NOVO MESTO, KRŠKO - V okviru enajstega festivala Revolucija in glasba, ki se je začel s petkovim večerom komorne glasbe v Slovenj Gradcu, so Novomeščani v soboto v svojem Domu kulture lahko prisluhnili zborovski glasbi. Mladinski zbor RTV Ljubljana in mešani zbor RKUD Artur Turkulin iz Petrinje sta pela skladbe štirinajstih skladateljev (Basič, Cosseto, Hercigonja, Kaplan, Kokol, Kozina, Kuhar, Lebič, Pahor, Simoniti, Vrabc, Vremšak, Weingerl, Županovič).

Festival bo potekal do 25. novembra, ko se bo v enajstih krajih vrstilo dvanajst celovečernih prireditev. V četrtek, 24. novembra, bo koncert v Delavskem domu Edvarda Kardelja v Krškem. Glasbeni večer bo pod naslovom „Moja pesem ni le moja pesem“, imenovan po istoimenski kantati Blaža Arniča, napisani na Kajuhove verze. Na vseh prireditvah v okviru letošnjega festivala bo predstavljenih trinajst novih skladb desetih slovenskih skladateljev.

Zapišimo še, da festival Revolucija in glasba poteka neprekinjeno od leta 1973 (ena prireditev je bila tudi v Krškem) in da so v tem času v 36 slovenskih krajih predstavili kar 71 novih del domačih skladateljev. Nove skladbe so nastale na podlagi razpisov, na katere so se vsakokrat odzvali skladatelji vseh generacij.

Se Pogorelić šali?

Bo zdaj Londonu udomljeni zagrebški pianist vendarle nastopil v Ljubljani ali bo koncert spet odpovedan?

LJUBLJANA - Svetovno znani zagrebški pianist Ivo Pogorelić, ki se je pred meseci udomil v Londonu, je prek svojega zastopnika sporočil, da je pripravljen oktobra najavljene, a zaradi bolezni odpovedani koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani izvesti v začetku decembra. To bi bilo čisto v redu, če ne bi bili njegovi številni oboževalci v Sloveniji malo manj kot prepričani, da se mladi mojster klavirja igra z njihovimi živci.

Odkar je postal ta virtuos na svetovnih koncertnih odrih popularen in iskan nič manj kot ameriški dolar v jugoslovanskem gospodarskem poslovanju, mu domovina ni več prva. Zadeva z njegovim nastopom v Cankarjevem domu bi bila kajpak najnapet, če bi ne bila Slovenija dobesedno razgrajna do zdaj najdražjih vstopnic že poleti, torej kar lepo število deželih tednov pred najavljenim, a odpovedanim koncertom.

Med tistimi, ki jih ima Pogorelić v svojih „pesteh“, je tudi nekaj Dolenjcev, tistih pač, ki se jim je v gneči posrečilo, da so se prerinili do blagajne v Cankarjevem domu. Bodo uslišani, ali pa jim bo Cankarjev dom kot prideditelj moral denar vrniti?

Preverjajo glasbeno nadarjenost

Črnomaljska glasbena šola začela s testi v osnovni šoli - Poskus v S...

ČRNOMELJ - V črnomaljsko glasbeno šolo z dislociranimi oddelkoma v Metliki in Semiču - slednji je se v ustanavljanju - je letos vključenih 190 učencev, kar je kar za 45 več kot preteklo šolsko leto, vendar pa to še vedno pomeni le okrog 7 odst. vseh belokranjskih osnovnošolcev. Ker gre torej za majhno število učencev, se v glasbeni šoli zavedajo, da ne smejo dopustiti, da bo vpis odvisen le od ambicij staršev.

Tako so pred pričetkom pripravnic - male glasbene šole - v Semiču pretekli mesec opravili nenačrtovano testiranje učencev nižjih razredov za sprejem v glasbeno šolo. S tem, ko je učitelj glasbene šole med poukom testiral učence semiške in štrekļevske osnovne šole, je onemogočil vpliv staršev, glasbeni test pa je pokazal tudi bolj objektivno sliko. Starši dvaindvajsetih najuspešnejših učencev so za testiranje izvedeli šole, ko so dobili vabilo na sestanek, kjer so se pogovorili o možnostih konstituiranja dislocirane oddelka glasbene šole v Semi-

odvisno največ od tega, kako bo krška Glasbena mladina vključena in obravnavana v kulturni skupnosti in ZKO krške občine oziroma v samih načrtih kulturnega življenja. V organizirani obliki prebujajoča se Glasbena mladina v tej posavski občini nikakor ni brez možnosti za uspešno delo, bodo pa morali biti bolj zagnani in vztrajni kot včasih.

I. Z.

LIKOVNIKI Z NOVIM VODSTVOM

NOVO MESTO - Novomeške slikarje, včlanjene v likovno skupino, ki nosi ime Vladimira Lamuta, bo poslej vodil mladi akademski slikar in likovni pedagog Jože Kumer. Za predsednika skupine je bil izvoljen na njeni letni skupščini minuli četrtek hkrati z drugimi člani novega vodstva. Na skupščini so sprejeli tudi okvirni delovni načrt in določili podpisnike. Likovna skupina Vladimir Lamut deluje v okviru ZKO samostojno, zato ima svoj žiro račun.

Nove pesmi z novimi glasovi

Pevci IMV v kraje, kjer ima ta tovarna tozde

NOVO MESTO - Mešani pevski zbor IMV bo ta mesec nastopil v nekaterih krajih, kjer ima ta delovna organizacija svoje tozde. Koncerti so predvideni v Črnomlju in Brežicah, za dan republike pa še v proizvodni dvorani IMV v samem Novem mestu. Dva nastopa bodo pevci pripravili tudi decembra, ko bodo peli skupaj s pobratenim zborom Slavček iz Trbovelj in za vojake novomeške garnizije.

Ob tem zbor misli že na prihodnje leto in na nastope, ki jih ima že za tradicionalne. Začelo se bo s slovenskim kulturnim praznikom, peli bodo za dan žena, aprila (že petič) sodelovali na občinski pevski reviji, junija pa na največji slovenski pevski prireditvi - na taboru pevskih zborov.

V tej sezoni bo zbor pod vodstvom pevovodje Slavka Raucha nastudiral deset novih pesmi in tako še obogatil repertoar. Med delavci IMV pa je začel tudi akcijo za pridobivanje novih članov, saj se hoče glasovno okrepiti. Vaje so vedno v prostorih grmske osnovne šole, od letos poimenovane po 12. diviziji; tej šoli je IMV pokroviteljica.

kultura in izobraževanje

Miniaturre

Zanimiva razstava v okviru 6. slovenskega knjižnega sejma v Cankarjevem domu

LJUBLJANA - V okviru šestega slovenskega knjižnega sejma, ki se je začel v torek in bo odprt do 21. novembra, je Cankarjevemu domu razstavo 1500 miniaturre iz sedemindvajsetih držav.

Namen te razstave in prirediteljice je povsem jasen: opozoriti, da miniaturne izdaje niso več kakšna posebnost ali celo založniška muha, marveč so v knjižnih programih vse pogostejše zastopane. Pri tem nimamo v mislih miniaturre, katerih strani

je moč brati le z mikroskopsko povečavo in ki si jih privoščijo le kakšni Japonci, marveč knjižice, ki jih še lahko prebiramo s prostim očesom. In takih je na omenjeni razstavi največ.

Seveda je res, da v tej obliki ne tiskajo česar koli, marveč dajejo prednost znanim imenom iz literature in popularnemu čitvu. Izkazalo se je, da tudi med miniaturre ne manjka tako imenovanih uspešnic in te imamo tudi v domačih logih. Sama Cankarjeva založba, ki edina na Slovenskem kdaj pa kdaj pošlje v knjigarne kakšno „svojo“ miniaturno izdajo, lahko šteje za uspešnice tovrstne izdaje Prešerna, Gregorčiča in Kosovela, ob tem pa nemara še knjižico Tristo narodnih. Z njimi si je založba zavoljo njihove oblikovne in vsebinske vablivo- st pridobila tako popularnost, da so morale miniaturre iziti ne le v visokih nakladah, ampak so doživljale tudi ponatise.

Ko je že beseda o tej naši založbi, povejmo, da so jo začetni uspehi spodbudili k širjenju programa miniaturnih izdaj. Tako naj bi poslej iz Cankarjeve založbe prišlo na leto po pet do deset miniaturre, v katerih bodo, denimo, tuji avtorji zastopani še bolj kot do zdaj. Da je ta dejavnost resnično popularna in čedalje bolj tudi v zavesti založnikov, pove dejstvo, da bo v Cankarjevi založbi tudi sedež prav zdaj snujočega se mednarodnega kluba miniaturre. Klub bo vodil mednarodni odbor strokovnjakov, na založniškem in knjigotropskem področju bo povezoval zahodne in vzhodne države, zbiral informacije o miniaturnih izdajah itd. Štirikrat letno bo izšel tudi poseben časopis, pisan v slovenščini, ruščini in angleščini, poleg tega pa bo klub prirejal razstave, simpozije in se sploh vedel podobno kot tovrstni klubi, ki v nekaterih vzhodnih državah uspešno delujejo že dalj časa. Sama ustanovitev kluba pa bo pomenila še posebno mednarodno priznanje Cankarjevi založbi, ki je prva pri nas začela organizirano v miniaturrekani.

I. Z.

JUBILEJNI KONCERT

KOČEVJE - Jutri, 18. novembra, ob 18. uri bo v Šeškovem domu v Kočevju koncert noneta „Rog“ iz Zeljn, posvečen 15-letnici delovanja pevske skupine žensk iz Zeljn. Z nonetkami bo nastopila še mladinska folklorna „Rog“ iz Zeljn, ki jo vodi Cveto Krž.

B. M.

TELEVIZIJSKI SPORED

18. XI.
petek

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Poštni nabiralnik, Angleščina, Odmor, Televizijsko gledališče, Poročila
17.15 POROČILA
17.20 PIHALNI ORKESTRI: VEDRE MELODIJE Z GODBO MILICE
17.55 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za otroke
18.25 OBZORNİK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
18.40 ZDRAVILNE VODE
V današnji izobraževalni oddaji nas bodo televiziji seznanili z dvema doljenjskima zdraviliškima krajema. Doljenjske Toplice so bile znane že pred stoletji, opisoval jih je že Valvasor, zdaj pa obnovljene privabljajo čedalje več gostov iz domovine in tujine. Sledil bo prikaz glavnih značilnosti Smarjških Toplic.
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 SLOVENSKI MUZEJI IN GALERIJE: POKRAJINSKI MUZEJ CELJE, dokumentarna oddaja
20.45 NE PREZRITE, kulturna oddaja
21.00 TELEVIZIJSKI KVIZ
22.10 DNEVNIK
22.25 NEUNIČLJIVI MINI MORRIS, novozelandski film
Nimamo veliko priložnosti videti filme iz daljne dežele, zato bo drevišnja stvaritev zanimiva iz dveh razlogov. Najprej zato, ker se bomo lahko prepričali, da tamkajšnji filmarji po pripovedovalni plati niso nikakršni novatorji, saj zgodba o dveh prestopnikih, ki bežita pred policijo, ni nič izjemnega. Za nas bo zanimivejša to, da bomo s pomočjo filma videli prenekatero značilnost novozelandske pokrajine. Film je režiral Geoff Murphy, igrajo pa Tony Barry, Kelly Johnson, Clair Oberman in še kdo.

2
17.10 Test - 17.25 Dnevnik - 17.45 Zgodbe iz Nepričave - 18.15

Svet računalnikov: Daljinska obravnava in računalniška mreža - 18.45
8 pesmijo na ustnicah - 19.30
Dnevnik - 20.00 Skrita kamera - 20.10 A. Pashku: Sanjarilo dekleta (televizijska novela) - 20.45
V novem in okrog njega (potopisna oddaja) - 21.20 Ansambel Shota - 21.50 Jasar Kemall o jugoslovanski književnosti (dokumentarna oddaja) - 22.25 Svatba (dokumentarna oddaja) - 23.00 Dežela mavričnih barv (dokumentarna oddaja) - 23.30 Pristinoskopija (dokumentaren film)

ZAGREB 1

16.30 Video strani - 16.40 TV v šoli: Angleščina, M. Krleža: Kraljevo - 17.40 Poročila - 17.45 Zgodbe iz Nepričave - 18.15 Koledar - 18.25 Kronika občine Reka - 18.45 Obramba in samozasčita - 19.30 Dnevnik - 20.00 Androsove tarče (oddaja iz ameriške nanizanke) - 20.50 Narodna glasba - 21.40 Dnevnik - 22.00 Lov (ameriški film) - 23.20 Poročila

ZAGREB 1

Dnevnik - 20.00 Panorama (politični magazin) - 20.50 Lutkovni pogovori - 21.00 Željoteka (zabavna oddaja) - 22.05 Dnevnik - 22.25 Zakaj je poljska vrana postala škodljiva (dokumentarna oddaja) - 22.55 Lutkovni pogovori - 23.00 Glasbena oddaja - 23.35 Športna sobota

ZAGREB 1

8.50 TV v šoli: Koledar, Pipo, Šolski okoliš, Televizijsko gledališče, Ptice selivke, Poročila - 14.45 Sedem dni TV - 15.15 Poročila - 15.20 Koledar - 15.30 Igrani film - 17.00 Prenos rokometne tekme - 18.30 Živeti z naravo (dokumentarna oddaja) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Italijanski posej (angleški film) 21.35 Dnevnik - 21.50 Za konec tedna - 23.20 Poročila

19. XI.
sobota

1

8.00 POROČILA
8.05 PEDENJEP
8.30 Z BESEDO IN SLIKO: KAPA NEVIDNICA
8.55 MODRO KOT PISANO
9.25 MALI SVET: PES, MOJ PRIJATELJ
9.55 PESEM GIBA: ZAČETKI BALETA, baletna oddaja
10.15 PRED IZBIRO POKLICA: POKLICI V GEOLOGIJI IN RUDARSTVU, izobraževalna oddaja
10.40 ZEMLJEPISE POSEBNOŠTI: ZIVALI, KI JIH NI NIHCE LJUBIL, dokumentarna oddaja
11.30 ZGODOVINA SLOVENCEV V FILMSKIH FRESKAH: PREČUDEN CVET, dokumentarna oddaja

12.10 in 16.55 POROČILA
17.00 ZELJEZNICAR (NIS): ZELJEZNICAR, prenos rokometne tekme
18.25 PLANET OPIC, oddaja iz ameriške nadaljevanke
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 VRNITEV ROŽNATEGA PANTERJA, ameriški film
21.50 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
22.10 TEVETKA: LETO 1959 - ZABAVNOGLASBENE ODDAJE, oddaja o razvoju ljubljanske televizije
23.05 POROČILA

2
17.00 Otroška predstava - 18.00 Retrospektiva Jovana Konjovića - 19.00 Narodna glasba - 19.30

20. XI.
nedelja

1

9.25 POROČILA
9.30 ŽIVZAV, otroška matineja
10.20 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za otroke
10.50 FANTJE S HILL STREETA, oddaja iz ameriške nanizanke
11.40 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
14.45 NORO MORJE, zabavnoglasbena oddaja z gostom Mikijem Jevremovičem

15.30 SPOPAD V JETNIŠNICI, ameriški film
17.35 POROČILA
17.40 NAŠ KRAJ: AVBER NA KRASU
17.55 ŠPORTNA POROČILA
18.10 SESTANEK V SLONU, oddaja za upokojence
19.10 RISANKA
19.25 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 M. Vučetić: AVNOJSKI DNEVI, oddaja iz sarajevske nadaljevanke
20.55 ŠPORTNI PREGLED
21.25 ŽIVETI Z NARAVO, dokumentarna oddaja
22.10 POROČILA

2

9.00 Oddaja za JLA - 15.00 Glasbeno popoldne - 17.00 Prenos umetnostnega drsanja za zlato pirueto - 18.40 Izvir: Osvajanje morja - 19.10 Turistični vodič - 19.30 Dnevnik - 20.00 Naj živi ljubezen (zabavnoglasbena oddaja) - 20.30 Srečanja: Erica Jong - 21.00 Risanka - 22.15 Zapisnik (televizijska drama) - 22.10 Risanka - 22.15 Varovanci (dokumentarna oddaja) - 22.45 Zabava vas oktet Makedonika - 23.00 Risanka - 23.05 Hit parada

21. XI.
ponedeljek

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Dom, Italijanščina, Češčina, Koš za košem, Najlepši klasični miti, Poročila
17.15 POROČILA
17.20 MODRO KOT PISANO

17.50 MOGOČNI MIKRO: ZGODOVINA MIKROPROCESORJA, izobraževalna oddaja
18.25 PODRAVSKI OBZORNİK
18.45 MLADI ZA MLADE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 A. P. Cehov: TRI LETA, 2. del sovjetske televizijske drame

21.15 MEDNARODNA OBZORNJA
22.10 DNEVNIK
2
17.25 Dnevnik - 17.45 Lutkomedijska - 18.00 Skladatelj za otroke - 18.15 Živeti v družini (izobraževalna oddaja) - 18.45 Kratek film - 19.00 Telesport - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zaključek festivala Dnevi JRT - 22.30 Festivalski hit meseca

22. XI.
torek

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Otroški domovi in šola med NOB, Za učitelje, Otroci ustvarjajo, Sedmi kontinet, Japonska, dežela vzhajajočega sonca, Zanimivo potovanje, Poročila
16.35 ŠOLSKA TV: Pekel in nebesa
17.35 POROČILA

17.40 Z BESEDO IN SLIKO: ZLATO JABOLKO
17.55 SLOVENSKI LJUDSKI PLES: ZAHODNA ŠTAJERSKA
18.25 GORENJSKI OBZORNİK
18.40 KRATEK FILM: METULJI
18.50 KNJIGA, kulturna oddaja
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 J. Austen: PREVZETNOST IN PRISTRANOST, oddaja iz angleške nadaljevanke
21.00 AKTUALNA ODDAJA

22.00 PESEM GIBA: JAZZ BALET IN JEROME ROBBINS, baletna oddaja
22.20 DNEVNIK
2
17.25 Dnevnik - 17.45 Kaj otroci vedo o rojstnem kraju - 18.15 Odprta knjiga - 18.45 Glasba za mlade - 19.30 Dnevnik - 20.00 Večer za tamburico - 20.45 Žrebane lota - 20.50 Avnoj (1. del dokumentarne oddaje) - 21.35 Zagrebška panorama

23. XI.
sreda

1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Postal bom pionir, Povzročitelji nalezljivih bolezni, Odmor, Mi smo Titovi, Tito je naš, Dan republike, Preživeti v močvirju, Poročila
17.40 POROČILA
17.45 CIBAN, DOBER DAN: SKOKICA IN NOGICA

17.55 GLASBA ZA KITARO
18.25 ZASAVSKI OBZORNİK
18.40 MOSTOVI, oddaja za italijansko in madžarsko narodnostno skupnost
19.10 RISANKA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TEDNIK
21.05 ZA VAŠO SREČO: DR. J. MILCINSKI O ALKOHOLU V PROMETU, izobraževalna oddaja

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: KRIK RANJENIH, indijski film
22.20 DNEVNIK
2
17.25 Dnevnik - 17.45 Grom (otroška oddaja) - 18.15 Zakaj hitite v mesto: Tovarne poleg njih (izobraževalna oddaja) - 18.45 Zelni kabaret - 19.30 Dnevnik - 20.00 Kino oko

24. XI.
četrtak

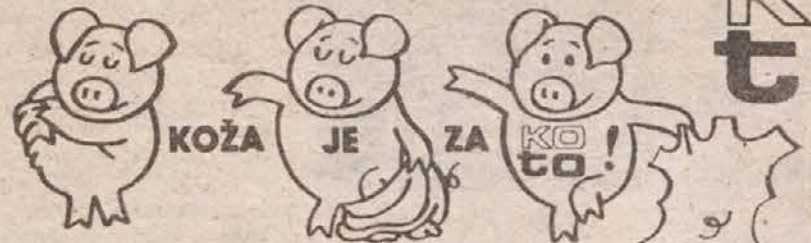
1

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Moja sestra in brat, Priče Zemljine preteklosti, Odmor, Razmnoževanje živih bitij, Misli s svežo glavo, Poročila
16.25 ŠOLSKA TV: Pekel in nebesa
17.25 POROČILA
17.30 ZEMLJEPISE POSEBNOŠTI

STI: POTOVANJE NA DNO SVETA, ameriška poljudnoznanstvena oddaja
18.25 DOLENJSKI OBZORNİK
18.40 NA SEDMI STEZI, športna oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TEDNIK
21.05 ZA VAŠO SREČO: DR. J. MILCINSKI O ALKOHOLU V PROMETU, izobraževalna oddaja

21.15 TARČE MIKEA ANDROSA, oddaja iz ameriške nanizanke
22.00 DNEVNIK
2
17.25 Dnevnik - 17.45 Trinajstletniki - 18.15 Znanost - 18.45 Zeleni ste, poglejte! (poučna zabavna oddaja) - 19.30 Dnevnik - 20.00 A. Rivemala: Nevarna reč (predstava gledališča Teater v posteh) - 21.55 Zagrebška panorama - 22.10 Povodi in sledi (kulturna oddaja)

ODKUPUJEMO SVINJSKE KOŽE PO 80 DIN ZA KG
TER OSTALE KOŽE PO UGODNIH CENAH

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1984!

KO TO
Koteks tobak
in zbirnice
kmetijskih zadrug

„ZDRAVSTVENI CENTER DOLENJSKE TOZD ZDRAVSTVENI DOM NOVO MESTO

razpisuje

LICITACIJO
ZA PRODAJO

- Zastava 125 PZ Sanitet letnik 1978 izklicna cena 40.000,00 ND
- Citroen DS 20 Sanitet letnik 1975 izklicna cena 40.000,00 ND
- Fiat 750 KPL Sanitet letnik 1972 izklicna cena 35.000,00 ND

Licitacija bo 25. 11. 1983 ob 9.00 uri pred reševalno postajo Zdravstvenega doma. Ogled bo isti dan od 8.00 - 9.00 ure. Polog varščine je 10 % od izklicne cene in ga je treba plačati pred licitacijo. V ceni ni vključen prometni davek, ki ga plača kupec.”
739/46-83

ZKGP KOČEVJE
TOZD Prašičereja
Klinja vas

proda na javni licitaciji:

6 zidanih objektov - svinjaki
v izmeri á 25 m x 8 m; izklicna cena 1.000,00 din
3 lesene objekte - pitališče v izmeri á 18 m x 70 m; izklicna cena 20.000,00 din

Predmetni objekti se nahajajo na obratu Mlaka pri Kočevju.
Licitacija bo 21. 11. 1983 ob 8. uri na obratu Mlaka.
736/46-83

INTEGRAL
MPP DO SAP Ljubljana
TOZD KUM Trbovlje,
avtobusni promet,

objavlja
prosta dela in naloge

1 (enega) VOZNIKA
avtobusa.

Delo bomo združili za nedoločen čas. K sodelovanju vabimo kandidate, ki so doma iz Šentjanža ali bližnje okolice.
Prošnje z dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh na naslov: Integral, DO SAP Ljubljana, TOZD KUM Trbovlje, 61420 Trbovlje, Keršičev hrib 1.
729/46-83

OSMOŠOLCI
POGOZDOVALI
STELJNIKE

Zadnje oktobrsko in prvo soboto v novembru smo se učenci 8. razreda odpravili pogozdovati belokranjske steljnike. Najprej smo v okolici Tribuč zasadili 2050 smreke, naslednje pa smo pogozdovali v dveh skupinah. Prva je nadaljevala delo pri Tribučah, druga pa je pogozdovala pri Adlešičih. Tokrat smo bili osmošolci uspešnejši, saj smo zasadili 2650 sadik.

ERIKA URH
OS Podzmetj

Podjetje za ptt promet Novo mesto - TOZD za ptt promet Novo mesto - Komisija za delovna razmerja

objavlja
prosta dela in naloge:

1. kuhanje na pošti Novo mesto - 2. izvajalca, 2. dostavljanje ptt pošilk pri pošti Črnomelj - 1. izvajalec

Pogoji:
pod 1: kvalificirana kuharica z enim letom delovnih izkušenj in tečajem iz higienskega minimuma
pod 2: ptt manipulant s tremi meseci delovnih izkušenj ali popolna oz. nepopolna osnovna šola s 6 meseci delovnih izkušenj in izpitom za dostavljajoča ter voznikom izpitom A kategorije.
Pismene vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj pošljejo kandidati v 8 dneh po objavi na naslov: TOZD za ptt promet Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto. Delovno razmerje bo z izbranimi kandidati sklenjeno za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in dvomesečnim poskusnim delom.
Informacije dobite na telefon 21-370.

ŽELEZNIŠKO GOSPODARSTVO
ŽELEZNIŠKA TRANSPORTNA ORGANIZACIJA
LJUBLJANA, n. sol. o.
TOZD za transport Ljubljana Moste, n. sub. o.
Ljubljana, Kajuhova 51

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA
VABI K SODELOVANJU

1. več voznikov motornih vozil C in E kategorije
2. dva avtokleparja
3. avtoličarja
4. več premikačev

POGOJI ZA SPREJEM

Pod 1:
- poklicna šola za voznika motornih vozil
- 2 leti delovnih izkušenj

Pod 2:
- šola za avtokleparja
- eno leto delovnih izkušenj

Pod 3:
- šola za avtoličarja
- eno leto delovnih izkušenj

Pod 4:
- končana osemletka

Stanovanj ni.
Kandidati se sprejemajo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in enomesečnim poskusnim delom.
Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema komisija za delovna razmerja 15 dni po objavi. Kandidate pa vabimo tudi na razgovor v kadrovsko službo TOZD za transport Ljubljana, Moste, Kajuhova 51.
Prijavljene kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po seji komisije.

Novoles-TOZD Tovarna
akrilnih proizvodov Trebnje

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

PRIPRAVLJALEC SIRUPA - 1 delavec

Pogoji:
- poklicna kovinarska šola ali kemijski procesničar
- 3 leta delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih in nalogah
- poizkusna doba 60 dni
Delo združujemo za nedoločen čas.

STROJNI VZDRŽEVALEC

Pogoji:
- kvalificiran ključavničar
- 3 leta delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih in nalogah
- poizkusno delo 60 dni
Delo združujemo za nedoločen čas.
Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: NOVLES - TOZD TAP Trebnje. O izidu razpisa bomo prijavitelne kandidate obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

722/45-83

dinar plaćuje davek na preteklost

Našemu ubogemu dinarju se ne godi najbolje. Se naprej mu pada vrednost. Za to se ima seveda zahvaliti tudi vsem dogajanjem v svetu v zadnjih nekaj letih, med katerimi naj omenimo samo zelo naglo rast vrednosti dolarja kot mednarodnega plačilnega sredstva, novo krizo svetovnega gospodarstva, nove obveznosti dolžnikov, dražitev denarja na svetovnih borzah itd.

Kako to, da gre dolarju tako dobro? Po mnenju prof. dr. Oskarja Kovača, dekana beogradske ekonomske fakultete in sodelavca pri izdelavi dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, kaže za odgovor na to vprašanje poseči precej daleč nazaj, v povojne čase, ko je dolar postal ključna rezervna valuta za mednarodno plačevanje. To ZDA vseskozi postavlja v privilegiran položaj. Mirno si lahko privoščijo velik deficit v plačilni bilanci. Odkar zlato ni več osnova mednarodnega finančnega sistema, je mednarodna likvidnost odvisna od rasti mase rezervnih valut. To pomeni, da je dodatna emisija dolarja za pokritje ameriškega deficita dejansko predstavljala sredstvo za povečanje mednarodne likvidnosti. ZDA si lahko privoščijo uvoz, ki ga sploh ne plačajo, na kar praktično vsi drugi udeleženci v mednarodni trgovini pristajajo brez besed. V zadnjih tednih pa se odnos dolarja vsaj do marke in jena nekoliko spreminja, kar nakazuje pot k realnejšim medvalutnim odnosom.

Kot smo zapisali že v začetku, je z našim ubogim dinarjem povsem drugače. Letos bel-

ežimo naglo drsenje tečaja dinarja. Kakšno povezavo ima to z gibanjem vrednosti dolarja? Oskar Kovač pravi, da kaže razlikovati padanje vrednosti dinarja zaradi slabitve konkurenčne sposobnosti našega gospodarstva oz. razlike v stopnjah inflacije pri nas in v državah, s katerimi največ trgujemo, ter padanje vrednosti dinarja zaradi krepitve dolarja. Najpomembnejše je, da je naša konkurenčnost manjša, ker imamo precej večjo stopnjo inflacije kot pa naši glavni zunanjetrgovinski (predvsem konvertibilni) partnerji. Za jugoslovanske izvoznike in uvoznike so cene na svetovnem tržišču znane. Na cene praktično ni moč vplivati, poleg tega pa svetovno tržišče ni pripravljeno sprejeti povečanja naših izvoznih cen. Da bi se izvoz, ki je naša strateška usmeritev in skoraj še edina rešilna bilka, splacal, mora pasti dinarju vrednost vsaj do te ravni, da nevtralizira hitrejšo rast domačih cen od izvoznih. Če je inflacija pri nas dvakrat, trikrat večja kot v državah, s katerimi največ trgujemo, potem mora padati vrednost dinarja sorazmerno temu, da bi ohranili sedanjo raven izvoza.

Prevladuje mišljenje, da so bile devalvacije pri nas po letu 1976 prepozne in premajhne. Zamujeno naj bi nadoknadili z nekaj večjimi devalvacijami leta 1980 in 1981 — prva je bila 30, druga pa 20-odstotna — ter z letošnjim hitrejšim drsenjem tečaja dinarja. Pravzaprav sploh ni nič neobičajnega, da države v razvoju toliko in celo še bolj zmanjšajo vrednost denarja, da bi spodbudile izvoz. Toda drsenje dinarja ima različne ekonomske posledice. Gospo-

darstvo najbolj čuti podražitev uvoza, kar se neposredno prenaša na stroške proizvodnje, seveda sorazmerno deležu uvoženih surovin v končnem izdelku. To pomeni, da je povišanje cen blaga domačih proizvajalcev upravičeno le v tej meri, kolikor je udeležen uvoz v nekem izdelku. Če pade tečaj dinarja za 50 odstotkov, to še ne pomeni, da bi vse cene v državi smele ali morale poskočiti za toliko.

Dejstvo je sicer, da je naše gospodarstvo zelo odvisno od uvoženih surovin in reproductivnih materialov. Če upoštevamo uvoz blaga in storitev v celoti, gre skoraj za tretjino družbenega proizvoda. Glede na to bi se smele domače cene zvišati za tretjino in čisto nič več. Če je dinar zdrsnil npr. za 50 odstotkov, bi bilo na tej osnovi upravičeno zvišanje domačih cen le za 16,6 odstotka, ne pa za polovico in več, kar se dogaja ali po čemer so vsaj zahteve. Seveda pa pade vrednost dinarja v sedanjem trenutku ni glavni vzrok za visoko inflacijo.

Podražitev uvoza je le ena od posledic znižanja tečaja dinarja, ki je niti ne gre takoj ocenjevati negativno. Zaradi tega se namreč začena splaćati izvažati, vsaj precej bolj kot prej, ko je bil dinar dejansko zelo precenjen. To pa ustvarja pogoje za začetek procesa spremembe strukture gospodarstva v smeri večjega izvoza in nadomeščanja uvoza. S tako politiko dinarja naj bi dosegli hitrejšo nadomeščanje uvoza ter smotrnejše gospodarstvo. Ni več dvoma, da bi se kakšen izdelek veliko bolj splaćalo neposredno uvoziti, kot pa ga delati doma. Plačali

naj bi ga z devizami od proizvodnje, ki se splaća gospodarstvu in družbi v celoti. Morali bi torej izračunati, kaj se nam splaća proizvajati, kaj izvažati in pomagati najbolj sposobnim in rentabilnim izvoznikom, da povečajo devizni dohodek. Ko bo na ta način zagotovljen dovolj deviz, jih bo moč po realnem kurzu — seveda upoštevajoč nekatere prednosti — s posredovanjem deviznega trga ponuditi tistim, ki jih potrebujejo, pa jih sami ne ustvarjajo, ali ne ustvarjajo dovolj. Tak devizni sistem je predvidela v svojih dokumentih tudi Kraigherjeva komisija.

Brez zmanjšanja inflacije ostaja drsenje tečaja dinarja edino sredstvo za izboljšanje plačilne bilance. To sicer ni najbolje, a zaenkrat očitno ni druge poti. Učinki pa so. Leta 1979 smo imeli npr. rekorden, 3,7 milijarde dolarjev velik deficit, letos pa bo skoraj minimalen! Toda ni nikakršnega izračuna, kaj bi bilo, če dinarju ne bi zmanjšali vrednosti. Verjetno pa bi manj izvažali, ker se izvoz nikakor ne bi splaćal. Manj bi tudi uvažali, tisti srečniki, ki bi imeli pravico do uvoza, pa bi imeli pri tem pomoč družbe. Takšna so dejstva ob nerealnem tečaju dinarja, ki jih sedaj blažimo. Da pa s padanjem vrednosti dinarja naraščajo naši dolgovi do tujine in pada standard, so očitno neizogibni spremljajoči pojavi in davek preteklosti, pa naj bo še tako boleče. Sicer pa pravijo, da naš standard le pada na raven, ki nam pripada glede na višino nacionalnega dohodka in produktivnost dela.

TREBA SI JE PRIZADEVATI

Se vam še ni zazdelo, da je najpogostejši stavek, ki ga slišimo v najrazličnejših uvodnih razpravah: „Treba si je prizadevati!“ Te štiri besede so sinonim za svojevrstno politično latovščino, ki smo je zadnje čase več kot obilno deležni tudi iz ust najvišjih predstavnikov izvršnih svetov, skupščin, partije, mladine, sindikatov, borcev, gospodarskih zbornic itd. V tej latovščini kar mrgoli najrazličnejših stališč in ocen, ki ne trpe ugovora ali razprave, trditve po kopitu, da je trava zelena in da sonce sije. Ko pod zvoneče besede potegneš črto, ostane malo zrnja in malo takega, česar še nismo slišali.

Najhuje pri vsem tem je, da imajo takšni referati z vrha na

tisoče potomcev na nižjih ravneh — do krajevne skupnosti in tozda. Ohlapnost izražanja in neukost jih še bolj zmaličita, na koncu ostane prepoznavna le pečica „zarotitvenih obrazcev“, ki trkajo na občanovo in delavčevo zavest.

Ko se je nekdo pozabaval s polnim košem takšnih referatov, je ugotovil, da samo petina teh govorniških izdelkov vsebuje tudi kakšno vprašanje, novo informacijo ali opozorilo, vse drugo pa je ponavljanje že izrečenega, obsodba obsojenega, ocena ocenjenega, vse se bliska od napadov na neke neimeno-vane krivice, ki bi morali biti med nami.

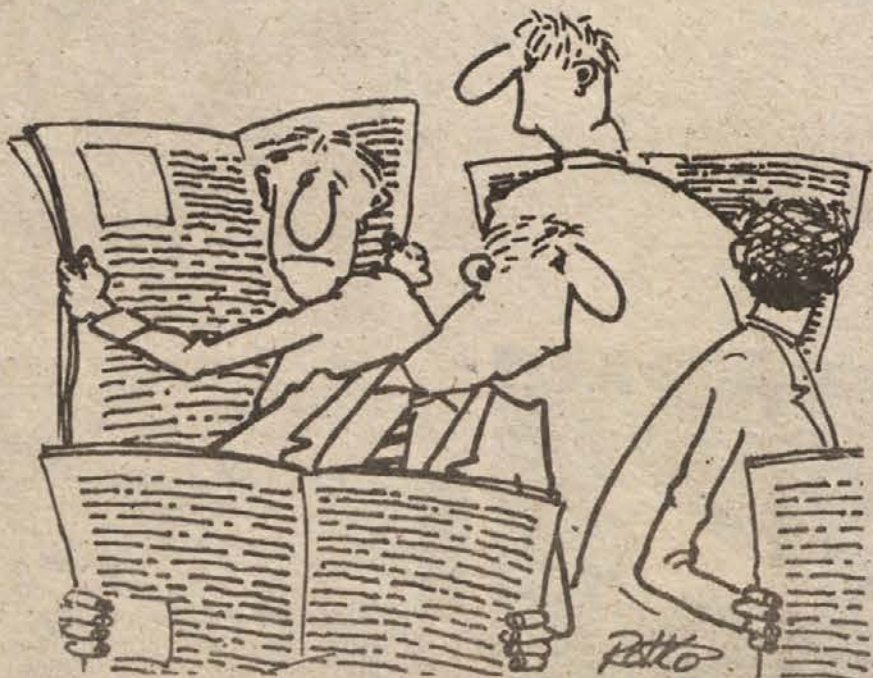
Takemu brezobličnemu govorjenju potem tu in tam rečejo krojenje političnega življenja. Baza da je „z razumevanjem sprejela sklep, da si je treba prizadevati...“ V uredništvu imamo kolega, ki si zelo hitro zapisuje. Ko morala šepa, nas vedno znova uspešno spravi v smeh z dobesedo zapisanimi govori

enega od veljakov v občini, katere žitje in bitje spremlja s peresom. Če bi tista razmišljanja spravili v časnik, bi zlahka ugotovili, da omenjeni govorec zlahka sestavi referat s samo petdeset do sto različnimi besedami, da spre- vrača tujke in da ne pove (skoraj) nič, časopis namreč ni radijska postaja, vpitja črke ne znajo interpretirati.

Odkod nekaškim izvršnim organom in njihovim predstavnikom pogum in moč, da veliko tega, kar se tiče nas vseh, vnaprej ocenjujejo in razsojajo, sprejemajo sklepe in počno še veliko tega, kar sestavlja vsakdanje politično življenje? Ali nam tako početje ne krati naših samoupravljaljskih pravic, ali se počasi ne levimo v pasivni glasovalni stroj? Ali včasih nismo že čisto podobni dvorjanom iz zgodbe o cesarjevih novih oblačilih, kjer ni več nobene-ga jaza?

Sicer pa se je morda res najlaže strinjati in ničesar storiti. Zaradi slepega pritrjevanja ni bil še nihče obsojen.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Slavni italijanski tenor Enrico Caruso je imel zelo strogo ženo, kar pa ga ni oviralo, da ne bi tekal za tujimi krili. V New Yorku so ga aretirali, ko je neznanco nadlegoval z ljubezenskimi ponudbami. Scena se je odvijala v zoološkem vrtu — oddelku za opice.

Kaleidoskop, priljubljeno otroško igračko, je že v 16. stoletju izumil neki Battisto Porta. Kaj dosti cvenka od izuma ni bilo, igračo je znal prav spraviti v promet šele Anglež in lord David Brewster. V dveh mesecih so samo v Londonu in Parizu prodali po 250.000 kaleidoskopov, kar je za 19. stoletje, ki ni dalo veliko na reklamo, zares spoštovanja vreden dosežek. Z izkupičkom je lord Brewster vrnil svoje kartaške dolgove.

Rimski cesar Elagabalus, ki je vladal od leta 218 do 222, je imel nezasišlan smisel za neslane in okrutne šale, ki si jih je kot cesar seveda lahko privoščil. Med drugim je na gostijah dal postreči z jedmi, ki so bile narejene iz stekla in slonovine. Če kateremu od

gostov jed ni teknila, so priskočili pretorijanci in mu pomagali na drugi svet. Če je Elagabalus kdaj pa kdaj postregel s pravo hrano, ki so bila ta začinjena z živalskimi iztrebki in muhami. Vse je bilo treba pojesti. Če je kateri od gostov na pravo zaspal, so ga vrgli v kletko z lačnimi medvedi in levi. Ženskam, ki so mu bile všeč, je cesar podarjal kot posebno prese-nečenje strupene kače, škorpione in podobno „zverjad“. V senat se je Elagabalus vozil z bojnim vozom, ki so ga vlekle gole ženske — žene njegovih svetovalcev. Rimljani so se takega cesarja sčasoma naveličali, prekipelo pa je njegovi materi, ki je nekega dne telesni straži ukazala, naj zoprnega sina ugonobi. Elagabalusu je bilo takrat 18 let.

Petega aprila 1199 je iz-gubil življenje angleški kralj Rihard Levjesrčni. Po prepri- čem zaradi kartaškega dolga

v višini nekaj funtov je od neke priletela puščica in do smrti ranila kralja. To se je zgodilo v Franciji. Francozi, ki jim Rihard očitno ni bil naj-bolj pri srcu, so njegovo truplo razkosali. Srce so pokopali v Rouenu, drobo-vino v Chalunu, ostanek pa vrgli v neko jamo v Fontevra-ultu.

Ob upravnem poslopu ja-ponske družbe Toyota (mo-torji in avtomobili) stoji mar-mornato svetišče v spomin dušam ponesrečnih voznikov Toyotinih vozil.

Oreh je doma v Perziji. V Evropo so ga prinesli Grki in Rimljani. V Italiji so stoletja verjeli, da žive v deblu oreha zli duhovi. Verjeli so tudi, da postane čarovnica nepremi- čna, če ji vržeš oreh v krilo. O takšnih orehovihi močeh je bil prepričan tudi italijanski pe- snik d' Annunzio, ki je živel v tem stoletju.

VOJAŠKI KOTIČEK

SOVRAŽNIK TANKOV ŠTEVILKA 1?

Poveljstvo NATO posveča čedalje večjo pozornost boju s tanki. Zahodni strokovnjaki na podlagi izkušenj iz vojne na Bližnjem vzhodu in analiz mnogih vaj in manevrov ugotavljajo, da sodijo helikopterji v boju z nasprotnikovimi oklepnimi cilji med najučinkovitejša sredstva.

Menijo, da imajo protitankovski helikopterji v primerjavi s taktičnimi letali precej prednosti. Ne potrebujejo posebnih letališč, ker helikopte-rji lahko vzletajo in pristajajo na katerikoli površini blizu taktičnih in združenih enot kopenske vojske. Zlahka jih lahko maskirajo, med brisanim letom helikopterje kopenske radarske pos-taje in letalski namerilni radarji zelo težko odkrijejo.

Helikopterji se lahko zelo hitro premeščajo in se tako izogibajo nasprotnikovim udarom. Med nekimi vajami v Zahodni Nemčiji je britanska helikopterska eskadrilja bazirala v skupinah po 6 helikopterjev, premeščala pa se je podnevi na vsakih 15 do 30, ponoči pa na 60 minut.

Zahodni strokovnjaki seveda omenjajo tudi nakatere bistvene pomanjkljivosti, ki helikop-terjem zmanjšujejo učinkovitost dejstvovanja proti oklepni ciljem. Gre predvsem za omejene možnosti za udare na tanke v nočnem času in ob slabi dnevni vidljivosti. Poleg tega so helikopterji občutljivejši na ogenj protiletalskega orožja, ki ga imajo kopenske enote. Težave so tudi v tem, da se mora helikopter med ciljanjem, izstrelitvijo in vodenjem projektilov proti cilju ustaviti ali pa počasi leteti naravnost proti cilju vse dotlej, dokler projektil ne zadene cilja. To pa traja od 13 do 30 sekund.

Večina vojaških strokovnjakov meni, da je treba med helikopterji računati na občutne izgube, brž ko priletijo v cono protiletalskega (raketne-ga) ognja. Zato morajo helikopterji dejstvovati še pred doletom v to cono. Na podlagi analiz

mnogih vaj in manevrov pa so ugotovili, da so v najugodnejših okoliščinah (med hitrim tankov-skim prodorom, ko se tanki ne prikivajo, ali pa ob iznenadnem napadu na tanke) izgube tankov lahko desetkrat večje od izgub protitankovskih helikopterjev. Če pa se te okoliščine spre-me-nijo, so tankovske izgube bistveno manjše. Za celih 50 odstotkov se zmanjšajo že s tem, če se tank, proti kateremu leti helikopterjev projektil, hitro zaustavi ali naglo zavije. Tankovski protile-talski mitraljezi pa helikopterje lahko prisilijo, da morajo svoje projekte izstreliti z razdalje najmanj 500 metrov. Ob za tanke ugodnih okoliščinah bi lahko v enem dnevu sestrelili kar polovico nasprotnikovih helikopterjev. Zato ni naključje, da v armadah NATO raziskujejo nove metode in sisteme za uporabo helikopterjev. V te namene izpopolnjujejo njihovo orožje in konstrukcijo ter pripravljajo novo generacijo protitankovskih helikopterjev.

V to novo generacijo sodi britanski „lynx“, ameriški aparat AH-64 in zahodnonemški PAH-1, ki bo imel zahodnonemsko-francosko-britanskega brata PAH-2.

Evropski helikopterji nove generacije imajo po 6 do 8 izboljšanih raket tipa HOT z dometom 7 km in topove kalibra 20 do 30 mm; ameriški he-likopterji pa so oboroženi z 8 do 16 protitankov-skimi vodljivimi reaktivnimi projektili, s topovi kalibra 30 mm in nevodljivimi raketami kalibra 70 mm. Poleg tega imajo še kasetne bombe, ki jih trosijo med poletom in z njimi uničujejo na-sprotnikova oklepna vozila. Razmišljajo tudi o možnosti, da bi helikopterje oborožili z raketami, ki bi imele svoj radarski sistem usmerjanja.

Med poskusnimi vajami so ugotovili, da seda-nji helikopterji ne morejo samostojno odkriti neosvetljenih ciljev, kadar dejstvujejo ponoči. Zato ima novi helikopter AH-64 poseben namerilni sistem s stabiliziranim optičnim nameril-nikom, infrardečo opazovalno napravo, tele-vizijski namerilnik, ki deluje tudi ob slabi vid-ljivosti, laserski daljinomer in radar, s katerim je mogoče ovire obiti, ter sistem za razpoznavanje.

Sodobni helikopterji z raketami napadajo cilje z razdalje najmanj dveh kilometrov. Helikopterji se morajo pred napadom dvigniti dovolj visoko, da bi odkrili tank (to zahteva 5 do 15 sekund), nato pa nameriti, izstreliti in usmerjati projektil (to traja do 15 sekund). Prav v teh sekundah pa je helikopter za nasprotnika najboljši cilj. He-likopter, ki se ustavi na majhni višini, se sam odkrije, ker s tal dviga prah. Zato priporočajo, naj helikopter med napadom na cilj počasi leti naprej.

Da bi protitankovski helikopterji čim varneje in uspešneje izvajali svoje naloge, zahodni strokovnjaki menijo, da je treba misliti tudi na motenje nasprotnikovih radarjev, uničevanje protiletalskega orožja z artilerijo in z napadi taktičnih letal, na zaslepljevanje protiletalskega orožja z dimnimi zavesami in na zaščito lovskih letal.

STOPARJEVA KARJERNA KATAKLIPTIKA

„Trdim, da se v Sevnici uničuje človek! To je sramota, to je dogodek iz tisoč in večletne zgodbe o odnosih med gospodarji in hlapci, med močnimi in nemočnimi. Kakšna je morala, kakšna je srčnost sevniškega delavstva, da zmorejo svojega delavca, ki je hkrati tudi plodovit likovnik in je za slovensko in sevniško kulturo že veliko storil, gledati, kako se mu od storjene krivice stiska srce v bolečini in obupu ter razočaranju, ker zanj nobeden nima moške besede. Ali je Rudi Stopar res takšna garjevina, da se mu vsakdo umika in da naj pogine kot pes za plotom, namesto da bi mu dali delo in toplo besedo, da bi mu vrnil in utrdili zaupanje v človečnost in delavsko poštenost.“

Takole je, ko je bil Rudi Stopar še na cesti, brez zaposlitve, z neštetiimi moralnimi klofutami, pisal v prvi letošnji številki Dolenjskega lista Franc Šali. Sodno in pravno je Stopar danes rehabilitira, le da mu teh dveh let trpljenja iz življenja ne more nič in nihče izbrisati. Tudi odločba najvišjega sodišča ne.

„Počutim se klavrno. Po petindvajsetih letih članstva v Zvezi komunistov in šestindvajsetih letih službovanja je prišla ta težka streznitev. Morda pa sem živel preveč romantično? Boj je resda dobljen, a ne čutim nobenega zmagooslavlja, občutim le podplutbe. Bolijo. Prekletelo bolijo!“

Letošnjega poletja je na naslov Rudija Stoparja v Sevnici prispela odločitev brežiškega sodišča združenega dela, ki je odločilo, da se „razveljavita sklepa disciplinske komisije, sprejeta 12. marca 1982, in delavskega sveta Industrije otroške konfekcije Jutranjka iz Sevnice, tozdr Motiv, s katerima je bil Rudiju Stoparju zaradi očitanih hujših kršitev delovnih dolžnosti izrečen ukrep prenehanja delovnega razmerja, hkrati pa se Stopar oprosti sleherne disciplinske odgovornosti“.

Za to, da so Stoparja vrgli na cesto, so v Jutranjki potrebovali dokaze. Našli so jih, toda kakšne? Očitati so mu, da je maja in junija predlani zasebnima obrtnicama sam ponudil višje cene za plastične obešalnike, ki jih je Jutranjka potem kupovala. Kot nabavni referent v tozdr Motiv naj bi bil s tem in še nekaterimi podobnimi dejanji prekršil navodilo glavnega direktorja, saj je ta zahteval, da se od obrtnika pridobe najmanj po tri ponudbe. V Jutranjki so nadalje trdili, da je Stopar leta 1979 dobavljal embalažne vrečke le od nekega zasebnika in to po dražjih cenah, kot jih je imel družbeni sektor. V letih 1978 in 1979 naj bi bil pošiljal dobaviteljem naročilnice brez označbe cen in ostalih pogojev, kar je omogočilo manipuliranje, potem naj bi bil leta 1980 z nepravilnimi podatki o najugodnejšem ponudniku zavedel odgovorne in pristojne v Jutranjki, škodo delovni organizaciji pa naj bi bil povzročil tudi z zamerjavo neke embalaže in

z nabavo plastičnih vreč z zavihki namesto brez zavihkov. V Jutranjki pa se niso zadovoljili samo s tem, pač pa so zoper Stoparja napisali tudi kazensko ovadbo. Ker je prišlo do bojazni, da bo zadeva zastarala, preden bo kazensko sodišče reklo svoje, se je sodišče združenega dela odločilo, da bo skušalo samo odgovoriti na vprašanje, ali gre v tem primeru tudi za znake kaznivega dejanja. Sodišče je imelo zategadelj neprimerno več dela, v sklepni besedi je zapisalo:

IGRAL JE Z ODPRTIMI KARTAMI

„Sodišče ni našlo znakov nikakršnega kaznivega dejanja, pač pa je ugotovilo, da je Stopar ravnal po principih dobrega gospodarja, o svojih odločitvah je obveščal nadrejene in zahteval njihovo privolitve, skratka vseskozi je igral z odprtimi kartami.“

Prejšnji mesec je na Jutranjkino pritožbo odgovorilo tudi sodišče združenega dela SRS. Pritegnilo je odločbi brežiških sodnikov in zapisalo, da je večina obtožb, ker pač ne gre za znake kaznivega dejanja, zastarelih, ostale pa so neutemeljene. Vse skupaj so označili kot neuspeh poizkus nekaterih v Jutranjki, da Stoparjevo delo prikažejo za škodljivo delovni organizaciji.

„Vztrajal in uspel sem, ker na življenje gledam izredno široko,“ pravi Stopar. „Z vsemi njegovimi pomanjkljivostmi, nepravilnostmi in, žal, tudi umazanimi igrami. Velikokrat sem podvomil v pravico in resnico, toda obupal nisem nikoli.“

Resnično široko so morali Stoparjevi jemati to življenje. Vzoredno so sledila dogajanja, kruta in neusmiljena do tudi najosnovnejših vrednot človeškega življenja. Igra tovarniških veljakov iz vodstva, politično dovolj močnih z za njihove sposobnosti docela naivno Stoparjevo družino, je dobivala nove in nove razsežnosti. Stoparjev spor s podjetjem se ni začel le z opisanim disciplinskim postopkom, pač pa je imel svojega predhodnika že v ukrepu iz predlanskega novembra, ko so ga po sklepu kadrovske komisije z delovnega mesta nabavnega referenta prerazporedili na dela in naloge konstruktorja pripomočkov. To je bila prva kazen za odkritost, kritičnost, svobodoljubnost in komunistično poštenost. Temu je sledil nov udarec.

TUDI NAD ŽENO

Direktor Jutranjke Karl Vehovar je istega novembra na delovno skupnost skupnih služb naslovil dopis s takole vsebino:

„Na podlagi odnosa tov. Rudija Stoparja iz tozdr Motiv v Sevnici, ugotavljam, da ne obsta-

jajo več pogoji, da bi njegova žena Jasenka Stopar zaradi odnosa njenega moža lahko še nadalje opravljala delo tajnice glavnega direktorja (njegove tajnice — op.p.). Na osnovi tega predlagam, da v okviru razpoložljivih delovnih mest razporedite tov. Jasenko Stopar na drugo delovno mesto v DSSS. Za delovno mesto tajnice glavnega direktorja bom predlagal drugo osebo.“

Niso zalegla prepričevanja, ne pritožbe. Tudi pismo Jasenke Stopar kadrovske komisiji, iz katerega povzemamo nekaj misli, ni rodilo uspeha. „Ko sem direktorja Vehovarja prosila za besedo, mi je najprej rekel, da nima časa,“ piše Stoparjeva, „nato pa izjavil, da na moje delo nima nikakršnih pritožb in da je vse to le zaradi moža. Da lahko greva oba domov, je rekel. Direktor je tudi povsem spremenil odnos do mene, celo do te meje, da mi kratki pravico do dela. Celotni telefon mora biti zvezan v njegovo pisarno in če me kdo službeno kliče, me ne more dobiti. Pisanje, fotokopiranje in ostala tajniška dela opravljajo druge delavke iz DSSS. Če pa že direktor potrebuje potni nalog, mi na mizo vrže listek.“

Še najhujši udarec, je dobil Stopar tistega dne, ko so ga z utemeljitvijo, da blati ugled delovne organizacije, vrgli iz vrst Zveze komunistov. Stopar je po pritožbi na tovariško razsodišče uspel, vendar ga v OO ZK v tozdr Motiv niso več mogli sprejeti, saj je med tem časom izgubil tudi zaposlitev. O njegovem primeru mora po sklepu iz Ljubljane spregovoriti krajevna organizacija ZK Sevnica, ta pa je letošnjega oktobra od OO ZK tozdr Motiv sprejela dopis. Takole piše v njem:

„Ko smo na svoji seji obravnavali politično oceno dejanj in obnašanja Rudija Stoparja v Jutranjki, smo sklenili, da krajevni organizaciji ZK Sevnica I predlagamo izključitev Stoparja iz članstva ZK.“ To odločitev komunisti v Motivu podkrepljujejo s primeri, češ da je Stopar pomočniku vodje nabave dejal, da je videti kot „kurba“, sodelavce iz prodaje naj bi bil primerjal s „kobilarno“, da je nekatere tovariše zmerjal s „tipi“, da je spet nekemu rekel, da ima „povoščen gobec in da je videti kot pes, ki nosi jetra v gobcu“ itd. Tudi to mu očitajo, da je s svojim ravnanjem zaostroval medsebojne odnose, prekoračeval pooblastila, odklanjal funkcije v samoupravnih organih in podobno.

BRIDKE RESNICE O DIREKTORJU

Rudi Stopar je zaenkrat še član ZK. Le kakšno je njegovo poslovno, samoupravno in politično hudodelstvo, da ga niso pognali iz Jutranjke, pač pa celo iz Zveze komunistov. Franc Šali v svojem, že uvodoma omenjenem pisanju piše, da se je odločil za Rudija Stoparja

zategadelj, „ker je Rudi človek, osebnost, ki ne zasluži moralnih in političnih klofut!“

In kakšne so pravzaprav politične razmere v Jutranjki? Ocenjevati moramo pričeti z dnem, ko je vest o dodelitvi direktorju Jutranjke Karlu Vehovarju kolekcije zlatnikov s podobo predsednika Tita sprožila odmeve v javnosti. Dolenjski list je takrat prinesel pisanje Franca Šalija, v katerem ta razmišlja o posledicah slabe politične vesti, ne more pa mimo konkretnosti:

„Vehovar je delaven, marljiv direktor, toda po odnosu do samoupravljanja, do človeka ga ni mogoče spoštovati! Vse preveč bridkih resnic je znanih o njem. Obračunavanje z ljudmi, avtoriteta absolutne oblasti ne more biti kriterij za pridobitev darila, nagrade v obliki zlatnikov s Titovo podobo! Tedaj, ko je prejemal v dar zlatnike, je tako rekoč vrgel iz delovne skupnosti dobrega, svobodomiselnega delavca in to s strahotnimi obtožbami, da se človeku ježijo lasje, ko prebira gradivo te svojevrstne tragedije. Dejstvo je, da je Vehovar dobil zlatnike, otroci delavca pa očeta brez dohodka in z opljuvanim ugledom.“

VZELI SO MI SLUŽBO, NE PA DELA

Življenjske tragedije delavca, očeta, komuniste je, upajmo, konec. Rudi Stopar je preživel neenak in nizkoten boj brez slehernih pravil. Kako?

„Moje življenjsko vodilo, da brez kulture ni življenja, me je držalo pokonci. Kajti vzeli so mi le službo, ne pa tudi dela. Ustvarjal sem in živitaril. V tem času sem naredil spomenik talcem na Štajerskem, sodeloval na razstavi v Celju, sedaj pa pripravljam spomenika v Dolu pri Hrasniku in obeležje XIV. divizije v Zagradčnici. Seveda pa vse to dogajanje ni zaobšlo mojega ustvarjanja. Če drugje ne, sem svoje notranje boje in stiske odkrito in brez posledic skušal izraziti preko skulptur. Kaj sem čutil, povedo same.“

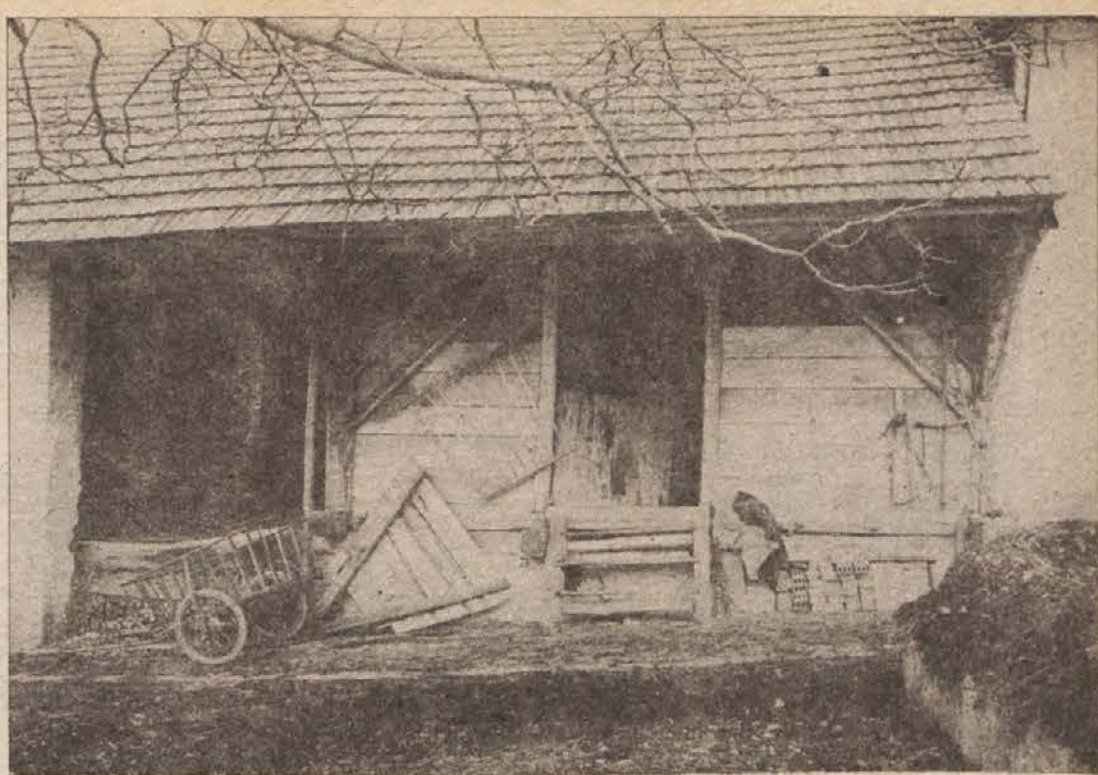
V letošnjem maju izdani knjižici o Rudiju Stoparju so tudi njegovi verzi, ki prinašajo sporočilo prečutih in prekokanih noči, „kruto in neusmiljeno resnico tistih dni.“

„Okrog poseda jutro, v prsih hladna rosa prečute noči.“

Valovi dneva butajo v telo. Mir žene in otrok greje dlani.

Iz krvavih oblakov visi razkrojeno telo in tiplje v resnico noči.“

KAKO ZAUSTAVITI BEG Z ZEMLJE?

Zdaj namreč mladi na zemlji ne vidijo prihodnosti, zlasti še, če se ne morejo zaposliti v bližini. Življenje v mestu je dražje, a udobnejše. Pitno vodo ima vsakdo v hiši, asfalt do praga, mnogi pa tudi telefon. Na vasi ponekod še vedno nimajo urejenih osnovnih komunalnih problemov. Krive so seveda razdalje, hiše so raztresene, zato potrebujejo na desetine kilometrov napeljav. Za oskrbo z vodo, za telefon in asfalt morajo odšteti precej denarja, velik delež pa odslužijo še z delom.

Razlike v življenjski ravni so med slovenskimi občinami z nekaterimi spodbujevalnimi ukrepi uspeli že precej zmanjšati, odkar je republiška skupščina konec 1980 sprejela zakon o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja.

Šestim občinam so tedaj uradno priznali nerazvitost, v brežiški občini pa je dobilo tak status sedem krajevnih skupnosti na obrobju Kozjanskega. To so: Bizeljsko, Pišce, Pečice — Krize, Globoko, Artiče, Kapele in Sromlje.

V letih 1981 in 1982 so si manj razvita območja v Sloveniji gospodarsko opomogla, vendar brežiška občina ne sodi zraven. Gospodarska rast je prvo leto sedanjega srednjeročnega obdobja za 5 odst. zaostajala za slovenskim povprečjem, lani pa za 3,4 odst. Medtem ko so v nerazvitih občinah v Sloveniji uspeli zaustaviti negativna demografska gibanja, to ne velja za prejšnjih sedem krajevnih skupnosti v brežiški občini. Po popisu prebivalstva 1971 se

je število ljudi na tem območju zmanjšalo za 665. To pomeni, da spodbujanje gospodarskih naložb kljub vrsti ugodnosti za investitorje ni našlo odziva. Pa vendar živi v sedmih krajevnih skupnostih nerazvitega Kozjanskega 8448 ljudi, kar predstavlja tretjino prebivalstva v brežiški občini. Na tem območju so trije industrijski obrati: Rudnik Globoko, Šešir Škofja Loka v Stari vasi in Iskra Ela na Bizeljskem. Vsi bolj ali manj životarijo, kar lahko pove že podatek, da so pred sedmimi leti zaposlovali 122 ljudi, trenutno pa dela v njih le 100 delavcev. Res je, da so si v teh krajih medtem izboljšali komunalno opremljenost, predvsem ceste, toda tudi te investicije so si lahko privoščili le s krajevnim samopriskevkom. Drugih virov za napredek krajev niso imeli na voljo. Delegacija za zbor občin iz Brežic je zato v slovenski skupščini predlagala, da bi matične organizacije dislociranih obratov in tozgov na manj razvitih območjih okrepile vezi z njimi in jim nudile vsaj strokovno pomoč, če se sami ne znajdejo pri izbiranju razvojnih poti. Spodbuda za to bi morala priti torej še z druge strani, od organov, ki so soodgovorni za uresničevanje razvoja manj razvitih.

Pa še na nekaj so pred kratkim opozorili Brežičani oziroma njihov delegat Mirko Kambič v zboru občin, na to, da bi morali nujno vključiti med manj razvita območja tudi gorjanski predel.

To je skupaj z Žumberkom enovito spominsko območje na slovenski in hrvaški strani

Gorjancev, vendar mu priznavajo nerazvitost samo na Hrvaškem. Uresničevanje razvojnih načrtov bi laže usklajevali, če bi si tudi Slovenija na enak način prizadevala spodbujati napredek pretežno kmetijskih območij. Končno je le prišel trenutek, ko imajo investicije v kmetijstvo prednost, torej bi nekaterim ljudem v teh krajih lahko omogočili perspektivo na kmetijah. Za druge bi kazalo zagotoviti kruh v manjših industrijskih obratih, kakršnih nekaj že stoji ob vznožju gorjanskih hribov. Usmerjanje proučevalnih programov na manj razvita območja bo uspešno le, če bodo prevzele pobudo odgovorne institucije. Pri izvršnem svetu SRS skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije.

Sodeč po trenutnih materialnih možnostih sicer ni pričakovati nenadnega preobrata in gospodarskega razcveta v manj razvitih kozjanskih in gorjanskih krajevnih skupnostih, lahko pa bi jim s spremembo financiranja olajšali komunalni napredek. Gre predvsem za solidarnostno prelivanje sredstev, da si domačini ne bi nalagali prevelikih bremen, saj zdaj na primer na Kozjanskem prispevek 60 tisočakov za telefon ali 40 in več tisoč dinarjev za vodovod postaja že navada. Mnoge navdaja to z malodušjem, češ, zakaj si moramo ravno hribovcem toliko pritrgovati od ust, če hočemo kolikor toliko dostojno živeti, če hočemo imeti vodo, ceste, elektriko in zadnje čase še telefonsko povezavo s svetom.

JOŽICA TEPPEY

Odhajanje ljudi iz odročnejših krajev na Kozjanskem in pod Gorjanci že dolgo zaskrbljuje Brežičane. Beg mladih v večja središča najbolj prizadeva starejše rodove, ki ostajajo na zemlji, obdelovati je pa ne morejo več, čeprav bi morali prav zdaj kar največ iztisniti iz slehernega kosa njive ali vinograda. Kmetje so vsak dan starejši, njive ali vinograda. Zato je vedno več neobdelanih ali slabo obdelanih zemljišč. V brežiški občini je trenutno še nekaj nad 5300 kmečkih prebivalcev in med njimi je kar 1200 kmetov, starih 65 let in več. Res je, da se število kmečkih ljudi zmanjšuje, vendar se istočasno povečuje število ostarelih kmetov, kar povzroča hkrati velike socialne probleme.

Občinska skupnost socialnega varstva in kmetijska zemljiška skupnost poskušata z odprodajo zemljišč ali z oddajo v najem zapolniti generacijsko praznino in zadržati kmetijsko proizvodnjo tudi na delno opuščeni zemlji, vendar je to le izhod v sili. Cilj občine in širše skupnosti je zaustaviti odseljevanje iz manj razvitih krajevnih skupnosti in tudi tam s hitrejšim napredkom spodbuditi normalno povečevanje prebivalstva.

Vsi ugotavljajo, da alkoholizem narašča. Vrsta širših družbenih akcij, da bi to zlo zajezili, pa uselne brez vsakršnih opaznih rezultatov. V novomeški občini so sindikati nazadnje obravnavali problematiko alkoholizma leta 1981. Takrat so sprejeli tudi program boja in zadolžili vse osnovne organizacije sindikata in druge za sodelovanje, toda... Nedavno so preverjali po delovnih organizacijah uspeh akcije. Spet ni pravega učinka!

Da gre v najboljšem primeru za papirnat uspeh, pove podatek, da je med 124 sindikalnimi organizacijami novomeške občine, ki so na vprašalnik sploh odgovorile, le 45 takih, kjer so navedli, da so program boja proti alkoholizmu sprejeli. Toda samo v dveh primerih so lahko navedli osnovne elemente tega programa. Dvomi o resničnosti takih programov pa se kažejo tudi v odgovorih šestih sindikalnih organizacij, kjer so sicer navedli, da program imajo, visti sapi pa trdijo, da nimajo človeka, ki bi se s to problematiko ukvarjal, in da niti ni potrebno, ker alkoholizma ne poznajo.

Med 79 sindikalnimi organizacijami, ki so odkrito odgovorile, da nimajo nobenega programa za boj proti alkoholizmu, je tudi dobra polovica takih, ki pravijo, da programa ne potrebujejo, ker nimajo alkoholkov.

Se največ se z alkoholi in v delovnih kolektivih ukvarjajo socialni delavci ali drugi posamezniki v okviru kadrovske službe. Domala povsod pa se že zavedajo, da gre na račun alkoholika v nič veliko denarja: za bolniške, za nadomestila, zaradi izpada proizvodnje, zaradi malomarnega odnosa do dela in delovnih sredstev in pod. Toda v delovnih organizacijah en sam, četudi je še tako strokovno podkovan in zagret, ne more stvari spremeniti, zlasti ne, ker alkoholika neposredno nadrejeni ščitijo v začetni fazi pitja. Dajejo mu potuho tudi s tem, da pišejo dopuste namesto „plavh“. V disciplinski postopek ali k socialnemu delavcu pa pride alkoholik šele takrat, ko je tako zasvojen, da za nasvete in lepe besede ni več dovzeten.

V Krki, pri Gozdnem gospodarstvu, v Iskri, Novoteksu, Novoletu, v IMV, Tovarni obutve in še kje poizkušajo vsak na svoj način alkoholizmu prističiti peruti, vendar odgovorni za to problematiko iz navedenih kolektivov sami izjavljajo, da so v bistvu nemočni.

Začudo pa imajo prav v vseh delovnih organizacijah v samoupravnih aktih zapisano, da je prihod na delo v vinjenem stanju, prinašanje alkohola v službo in uživanje alkohola med delom hujša kršitev delovne dolžnosti. Za boj proti alkoholizmu se med drugim štejejo tudi tovarniške ograje, poostrena kontrola odhodov med delovnim časom, poostrena vratarska služba. Pravil za trezno obnašanje je čez in čez, ampak nobena tovarniška ograja in ne vratar ne

KOT BI Z VEDROM V KRAKO VODO NOSIL

zadržita zasvojenega alkoholika, da ne bi med službo šmrcnil na šilce „kratkega“, na kavico z rumom ali pivo. Koliko je takih dopolne po lokalih, celo v službenih haljah, lahko vsak vidi.

Spet pa gre za krivico! Vidimo lahko le tiste v delovnih haljah. Take tudi obravnavajo disci-

plinske komisije, take vsaj kdaj pa kdaj pošljejo v dispanzer za alkoholike. O tistih, ki so v službi brez halj, ni sledu. Kot da med njimi čezmernih pivcev ni, so pa pogosto na bolj odgovornih mestih, kjer lahko naredijo še več škode kot preprosti delavci.

V dispanzerju za alkoholike so imeli samo v letošnjem letu že 105 alkoholkov, ki so prvič prišli po pomoč. Drugič je prišlo v dispanzer samo 32 alkoholkov, tretjič le 12 in četrtič so bili 4. Da je osip med zdravljenjem tričetrtinski, so v ambulanti že vajeni. Za večino alkoholkov pomeni živo grozo že to, da sploh pridejo v dispanzer. Znano je, da sam od sebe alkoholik ne pride po pomoč. Vedno jih k temu kdo nagovori, še večkrat prisili.

Med 105 alkoholiki — novinci je bilo 13 žensk. Ni pa bilo primera, ko bi mož ženo nagovoril za zdravljenje, pač pa je v 5 primerih žena nagovorila moža, da se je odločil za pot v dispanzer. Center za socialno delo je poslal 7 ljudi, zdravniški v splošnih ambulantah so napotili v dispanzer 38 pacientov, 35 jih je prišlo z napotnico dispanzerja za medicinsko delo, v 45 primerih pa se alkoholika poslale v ambulanto delovne organizacije. V tej številki pa se vendarle kaže napredek v primeri s prejšnjimi leti.

Med vsemi pacienti, ki so letos prišli prvič v dispanzer, pa tudi če upoštevamo lanske in predlanske podatke, so pretežno ne kvalificirani. Ni bilo nobenega intelektualca, nobenega javnega delavca, niti enega od vodilnih. Prav tako niso imeli med pacienti nobenega narkomana ali tabletomana. Pa si upa kdo trditi, da takih sploh ni?

Če kdo misli, da je problematika alkoholizma čedalje bolj pereča in boj proti alkoholizmu neučinkovit zaradi alkoholkov samih, se hudo moti. Strokovnjak dr. Antun Kvasič, ki že devet let vodi novomeški dispanzer za alkoholike, pravi: „Alkoholiki so dobri ljudje. Če so grobi, kar prej ali slej postanejo, je to le njihova reakcija. Niso kos položaju, v katerem so se znašli. Nekateri zaradi tega kadijo, drugi pijejo, jemljejo mamila, kričijo. Vse to so načini, kako ljudje skušajo reševati svojo stisko. Da pa imamo alkoholiki težave, je krivo njihovo okolje. Če ga že odkrito ne ščiti več, mu daje potuho, je alkoholika „humano“. Tako vsaj misli, mu pa dejansko samo škoduje. Alkoholik nekdo je, ker mu to omogoča okolje.“

Konec koncev je tudi smešno, da je november proglašen za mesec boja proti alkoholizmu, ko se v njem prazniki kar vrstijo z Martinovim vred. Razmere so take, da bi veljal za nemogočega nasprotnika dobrih ljudskih običajev, rušitelja dobrega razpoloženja med ljudmi in morda še kaj hujšega, kdor bi hotel ob takih priložnostih pletenčiti o boju proti alkoholizmu. Ampak imamo še godove pa rojstne dneve pa krste, poroke, sedmine, proslave in tudi sindikalne zabave. Vsakič je navada, da trezen nihče ne gredomov. Drugi dan pa se klin s klinom zbija. V takem so vsi programi in vse akcije proti alkoholizmu le kot drobne kapljice.

RIA BAČEVIČ

dostojna plača zagotavlja samo goli obstoj

Čeprav se ne ve, ali je padec življenjske ravni pripeljal do padca proizvodnje, produktivnosti in zagnanosti za delo ali pa je standard padel preprosto pač zato, ker ni rasel v skladu z možnostmi, je vsekakor neizpodbitno, da se je v letu, ki se izteka, življenjski ravni povprečnega Jugoslavana nadvse slabo pisalo. Kaj nas čaka v letu 1984?

Uraden odgovor lahko poiščemo v predlogu, resolucije. Nekje na repu tega dokumenta piše, da bomo sprejeli ukrepe „za ublažitev socialnih problemov in zaščito življenjskega standarda in se trudili za bolj enakomerno porazdelitev bremen stabilizacije, ne da bi pri tem kršili načelo delitve po rezultatih dela“. To je skoraj vse, kar je v tem nedvomno važnem dokumentu rečenega o tako pomembni zadevi, kot je življenjska raven delovnih ljudi.

Kaže, da se ponekod še ne zavedajo, da je življenjski standard jeziček na tehtnici političnega razpoloženja, ali pa računajo, da se bodo z življenjskim obstankom delavstva začeli ukvarjati takrat, ko bodo napetosti, izzvale z nadaljnjim slabšanjem, odkrito zagrozile. Resolucija o gospodarskem razvoju in prihodnjem letu pod postavkami večja proizvodnja, produktivnost in

zavzetost za delo računa in apelira predvsem na tiste delavce, katerih standard bo v naslednjem letu najbolj padel. Drugače rečeno: zgodba o življenjskem standardu v naslednjem letu bo v bistvu razredna razprava o tem, ali tisti, ki po naravi svojega dela neposredno ustvarjajo novo vrednost, ki se pogosto lahko še isti trenutek proda v širni svet, res morajo vedno trpeti rjove in nove udarce po žepu. Kateri so tisti mehanizmi in sistemi, ki nekaterim slojem naše družbe vedno znova omogočajo udobno preživetje brez dela? Ali niso te mehanizme in sisteme naravnali in sprožili v tek ravno ti sloji?

Nedavno tega smo v zboru republik in pokrajinski skupščine SFRJ slišali izjavo, da je kupna moč letošnjega jugoslovanskega povprečnega osebnega dohodka na ravni kupne moči že zdavnaj pozabljenega leta 1965. Po podatkih zveznega zavoda za statistiko je Jugoslovanc letos zaslužil povprečno 15.336 din na mesec — Slovenec nekoliko več (17.520 din), Albanec nekoliko manj (12.48 din). Med posameznimi dejavnostmi so največ (25.990 din) zaslužili delavci v tako imenovanem cevovodnem transportu, kjer so tudi vedno objokane rafinerije, na drugem mestu pa so družbeni pravobranilci

samoupravljanja (23.707 din), na tretjem pa s 22.894 din na mesec delavci v gospodarskih zbornicah.

Seveda pa številke o povprečnem mesečnem osebnem dohodku jugoslovanskega delavstva ne povedo kaj dosti o življenjski ravni. 20.000 din osebnega dohodka še ne pomeni zjamčene eksistence. Nedavno tega je anketa pokazala, da sicer čisto dostojni dohodki šestih štiričlanskih družin zagotavljajo samo gol obstoj in osnovno reprodukcijo. Povrh vsega pa je vsaka od anketiranih družin dobivala pomoč. Eni so moževi starši odstopili stanovanje, druga dokaj poceni kupuje hrano od sorodnikov na kmetih, v tretji družini se bavijo s popoldansko obrtjo itd. Omenjena anketa je posebno dramatična zato, ker v njih nastopajo družine z zakonci, starimi od 30 do 40 let. Gre za ljudi, ki so pri najboljših močeh in ki kljub solidnim osebnim dohodkom komaj ali s tujo pomočjo zmorejo za temeljne življenjske potrebe.

Zanimivo je, da povprečnega človeka bolj kot tanke kuverte skrbi poglobljanje socialnih razlik. Spomnimo se samo, kolikšne publicitete je bil deležen podatek o osmih tisočih jugoslovanskih milijarderjev. Nekateri ob tem menijo, da je

šlo za svojevrstnega trojanskega konja, pozornost javnosti je bilo treba z glavnih osredotočiti na bolj obrobne probleme. Kolikokrat lahko tak trik uspe? Zgodovina nas uči, da velikokrat.

Standard v letu pred nami bo najbrž v okvirnih letošnjega. Povečata ga lahko samo bistveni skok proizvodnje in večja učinkovitost vložene ga dela. Življenjska raven bo še naprej pomembna politična postavka, čeprav bomo prav kmalu prisiljeni na standard gledati tudi z ekonomskimi očmi. Veliko bi lahko za boljše politično in delovno vzdušje naredilo dosledno razločevanje med delom in nedelom, med gospodarstvom in negospodarstvom, med posameznimi dejavnostmi. Težko je namreč nekoga prisiliti k dobremu delu, ko na vsakem koraku vidi, da je mogoče dobro živeti tudi od nedela in ribarjenja v kalnem.

Na ramena delavstva pada v prihodnjem letu poleg stabilizacijskih bremen tudi skrb za lastno blagostanje. Vprašanje pa je, koliko in kako lahko delavski razred vpliva na nihanje lastne življenjske ravni, če seveda odmislimo tisočkrat zlorabljeno parolo, po kateri „delavci sami odločajo o sadovih svojega dela.“

M. BAUER

Pri starih Novomeščanih

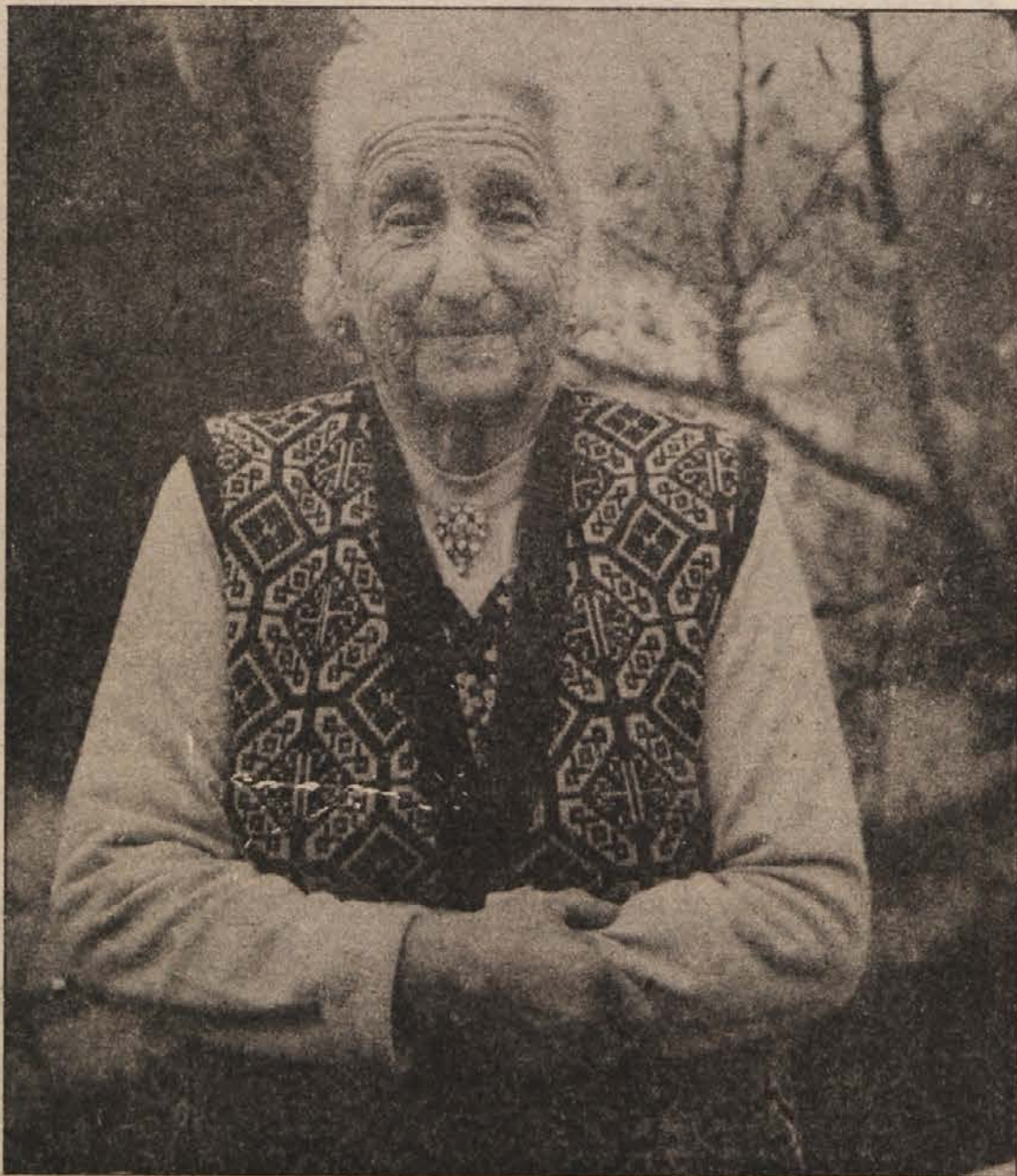
DVAJSET LET BI ODPRODALA

Besedam Brudarjeve Francke iz Ulice talcev bi morale prisluhniti današnje mlade ženske, pa bi se jim zdele kot srhljivka s filmskega platna. Kaj vse je ona doživljala v mladih letih, se njej sami zdi kot mora, ki jo preganja v nespečih nočeh. Čeprav je letos spomladi praznovala 80-letnico, je živahna in vesela, da je kaj. Našla sem jo v sodobno urejeni kuhinji, ko je z dvema sosedoma pila kavičo, kadile so in klepetale.

„Imam lepo življenje, da si lepšega ne morem misliti, samo kakih dvajset let bi takoj odprodala,“ je šalivo dejala. Sploh ji smeh na licu skorajda ne zamre, najsi govori to ali ono. „Veste, da zjutraj na toplo vstanem, ker imamo centralno, da si skuham, kar mi srce poželi in da mi okrog zdravnikov ni potrebno hoditi? Še telefon imam doma! Če bi mi kdo takšno življenje omenil pred vojno, bi ga zagotovo imela za zmešanega. Niti v sanjah nisem pomislila na kaj takega.“

Brudarjeva Francka je bila rojena v Zabukovju pri Šentrupertu. V kmečki mlinarski družini, ki so ji rekli Petjetova iz Doline, je bilo več otrok, eden od fantov pa je bil pri vojaki skupaj z Brudarjem iz Novega mesta. Pripeljal ga je na obisk in s Francko sta se takoj ogrela eden za drugega. Poročila sta se v Šentrupertu.

„Kako sem bila ponosna, da se možim v mesto! Skoro ne bi bila pogledala vrstnic, ko sem odhajala zdoma, ampak ... V mestu sem hitro postala ponižna. V tej hišici je bilo vse drugače, pa moževa mama. On je bil v službi (mislila je na moža), v gimnaziji je kuril in pospravljaj, jaz in mama sva delali po njih, pomagali sosedom. Pri več hišah sem prala perilo, kajpada na Krki, pomivala okna, čistila, da sem nekaj zaslužila. Otroci so kar naprej prihajali na svet; včasih smo rekli: Kolikor jih bog da. Rodila sem jih trinajst, ampak prvi so že majhni pomrli zaradi slabokrvnosti. Rojeni so bili eden za dru-

gim. Osem otrok pa je ostalo in ti so mi v nepopisno veselje. Veste, kako smo včasih rodile?

Pri enem od porodov se spominjam, da sem od Ulagovih nesla na glavi škap perila na Krko. Ko je bilo oprano njihovo in moje, sem doma pred hišo obešala, kar me je zagrabilo. Sama sem bila, legla sem na poseteljo in rodila. Sama sem prerezala in prevezala popkovo, ko je pri-

šla z njive tašča, je otroka skopala. Približno tako sem spravila na svet sedem otrok, šest pa sem jih rodila v bolnišnici. In tudi tam se mi je primerilo, da sem rodila sama. Na stranišču, potem sem otroka v halji prinesla na posteljo. Plenice sem imela samo nekaj. Prali smo jih na roke in tudi brez mila. Ga je bilo škoda. Tudi poročno obleko sem razparala, da sem imela v

kaj zaviti otroke. Ene čevlje jih je več nosilo. Ko je eden v njih prišel iz šole, jih je obul drugi. Otroci pa so bili kljub vsemu zdravi in tudi z njimi okrog zdravnikov nismo hodili.“

Ko Brudarjeva danes to pripoveduje, se sama čudi, kaj vse so ženske včasih prenesle in vzdržale. „Več kot žival,“ pravi. Celo vrsto zgodb, ob katerih se poslušalcu tudi lasje ježijo, pa ve povedati iz časov zadnje vojne.

„Ko je gorel Mačkovec, so nas z okoliških njiv pobrali vojaki. Z otroci vred so nas gnali pred gimnazijo in tam smo morali mirno stati. Nekateri so potem zaprli v Bevčevo klet, mi, ki smo bili sosedje, pa smo jim ničkolikokrat metali skozi okna ali vrata hrano. Nekoč, ob prvi osvoboditvi mesta, sem bila v ženski bolnišnici na obisku pri nečakinji, ko je zatulila sirena. Bežala sem domov k otrokom in prišla komaj do osnovne šole, ko je na bolnišnico padlo več bomb. Bilo je sedemnajst mrtvih, jaz pa sem ušla. Z otroki sem ničkolikokrat na dan bežala v grmovje pod hišo in jim glave tlačila k tlom, da jih ne bi zagledali iz aviona in pokosili s strojnico. V zaklonišču na žagi pa smo sploh preživljali večino dnevov. Tri otroke so mi kar vzeli za več mesecev in jih imeli v Šmihelu, da so tam hodili v šolo, s tremi majhnimi pa sem begala sama naokrog.“

Ko so jo navzoče sosede spodbujale, naj pove še kaj veselega, ji je beseda še bolj stekla. „Za mojo 80-letnico smo imeli v Gotni vasi tako slavo, da je bilo povabljenih 53 ljudi. Ves dan poprej in celo noč sem pomagala pripravljati za pojedino, pa še na praznični dan sem ves dan plesala. Nič mi ni bilo! Plešem sploh rada. Še pred dobrim tednom, ko smo imeli v hiši očet, sem bila spet vso noč pokonci. Vrtela sem se kot vrtavka. Z mladim, ki bolje zna, se kar dobro vrtim, s starejšim plesalcem pa slabše.“ Smeha je bilo še in še, ko je o tem pripovedovala.

Brudarjeva, ki pred vojno za morje morda niti slišala ni, je bila v povojnih letih že ničkolikokrat na počitnicah ob obali. Pa v Nemčiji je bila pri sinu in sploh... Strašansko je ponosna na otroke in vsi se med seboj lepo razumejo. „Vsem se dobro godi, vsi imajo hiše, samo najmlajša Marijana, ki je učiteljica, stanuje v bloku. Ima pa zato lep vikend. Tudi sin Peter, ki je v Nemčiji, ima hišo. Vsi imajo avtomobile, eden je lepši od drugega. Tudi mene vozijo. Zares sem srečna, kar nisem bila nikdar v mladih letih. Niti nočem preveč razmišljati, kaj še bo. Prepričana sem, da toliko hudega, kot sem jaz prestala, danes ne bi nobena. Njenih 12 vnukov in 11 pravnukov je na staro mamo ponosnih.“

RIA BAČER

obzorja

iz izložbe

prebrali smo iz notranje svobode

slovenske nacionalne samozavesti, umetnosti, kulture, vere in demokratičnega socializma". Vse to so teme, o katerih ljudje dandanes ne razmišljajo brez predsodkov in precejšnje mere previdnosti, saj z njimi zadevamo ob rob tako imenovanih družbenih tabujev, ki jih je naša dosedanja družbena praksa porodila nemalo. Štih se tako dotika mnogih stvari, o katerih smo navajeni premišljati klišejsko (če je to sploh kakšno premišljanje?), zato je Štihov samostojen in od klišejev odmaknjen premislek ali pomislek tudi vznemirljiv, če ne kar izzivalen, seveda v dobrem pomenu te besede, saj spodbuja k razmišljanju na nov, manj tog način.

Ker je nemogoče zajeti vso pestrost Štihovega pisanja, lahko grobo opredelimo predvsem osnovni ton njegove nove knjige. Štih vidi sedanost v zelo temnih barvah: na razrušenih vrednotah biva žalostni, onesnaženi, industrijsko povampirjeni svet, ki ni več človekov dom, marveč tujina in smrt. Pot iz njega je lahko popolno uničenje ali socialistični preporod, ki je v svojem bistvu kulturni preporod človeka. In iz tega zornega kota Štih motri dogajanje, kateremu je priča. Ko piše, piše kot esejist, mislec, polemik, kritik, pričevalec. Nemalokrat pa mu pero zdrсне v pravo literaturo (Poskus o čakanju v vasi Čekanje).

Knjigo je vredno prebrati. Če zaradi drugega ne, vsaj zato, da si človek prevetri misli in začuti nova obzorja.

M. MARKELJ

knjige spomini na belokranjca

Na pobudo nekaterih posameznikov, ki proučujejo razvoj in vlogo Društev kmečkih fantov in deklet in še živčih sodelavcev Janeza Marentiča, predvojnega belokranjskega izobraženca, komuniste in ljudsko-frontnega aktivista, je njegova žena Vera Marentič-Novak zbrala gradivo o življenju in de-

lu tega revolucionarja in raziskovalca agrarnih razmer.

Plod njenega dela je knjiga „Spomini na Janeza Marentiča“, ki jo je ob 40-letnici njegove smrti izdalo in založilo ČZP Kmečki glas iz Ljubljane.

Zbrana pričevanja in spomini pomenijo dopolnitev Marentičevega najpomembnejšega, a ne edinega dela „Slovenska vas pod kapitalističnim jarmom“, objavljenega leta 1957. Pomen Marentičeve knjige je toliko večji zaradi posredovanja podatkov o aktivnem predvojnem delu med kmečkimi ljudmi (četudi obsega predvsem območje Bele krajine), ki je še sorazmerno najmanj raziskano. Knjigo zaznamujejo zlasti številne izjave Janezovih znancev in sodelavcev, s pomočjo katerih bralec drobec za drobec spoznava njegovo osebnost in revolucionarno delo.

Posebna odlika teh pričevanj je prav v tem, da, kot je dejal v predgovoru h knjigi Martin Ivanič, „pred našimi očmi zaživi osebnost, ki je ne predstavlja le podatki z rojstnega

matičnega lista ter zbirka dolžnosti in dobljenih priznanj, ampak se nam razodeva tudi kot človek z razumom, čustvi, voljo, strastmi in hrepnenji, človek z izredno aktivnim in humanim odnosom do sveta in ljudi v njem, človek, ki je ves živel za spreminjanje tega sveta.“

Pričevanja, ki jim dajejo vrednost tudi preprostost in pristnost jezika in mišli, bi lahko služila kot dobrodošla snov za pripravo temeljite in dokončne študije o Marentičevi sorazmerno kratki, vendar bogati revolucionarni dejavnosti.

B. M.

končno cela krista alba

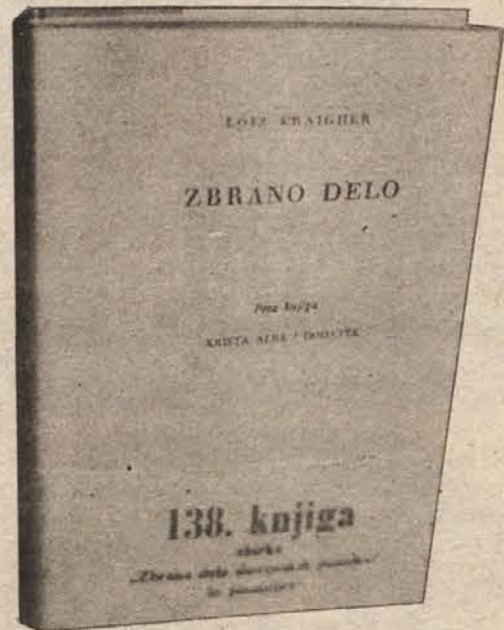
Ena od vrednot knjig iz zbirke, ki pri Državni založbi Slovenije prinaša zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, je upoštevanje manj znanih pa tudi docela neznanih, še nikoli objavljenih besedil. Slednja, običajno uvrščena v t.i. dodatek posamezne knjige, kajpak ne sodijo med glavne umotvore, so pa nepogrešljiva za neokrnjen pregled nad celotno literarno ali na to navezujočo se tvornostjo v zbirko uvrščenega književnika. Doslej malo znanim besedilom pa ni odmerjen samo dodatek, temveč vsa peta knjiga Zbranega dela Lojza Kraigherja. V dodatek resda sodita zdaj prvič natisnjeni noveli „Kolega Ropotec“ in „Dana Glavanova“, nikakor pa za dopolnilni del knjige ne bi bila primerna „Krista Alba“, saj je ena od temeljnih Kraigherjevih stvaritev, zato je, prvič dostopna v celoti, upravičeno postavljena za nosilno besedilo pričujoče knjige.

S to daljšo novelo (sprva jo je označeval tudi kot roman ali povest) je imel pisatelj velike križe in težave. Po resničnem dogodku, ki mu ga je zaupal zdravniški in literarni kolega Danilo Lokar, je s posebno zavzetostjo spisal epsko zastavljeno pripoved in stvaritev naslovlil s „Krista Alba“ ali „Krik v nebo“, zelo pomenljiv pa je podnaslov „Življenje in smrt zavrženke lepe in sladke ljubezni božje“. Pri pisanju je ostal zvest naturalističnim prilemom, razvoj in propad junakinje je prikazal od priručnega dekletca prek dozorevajoče mladenke do nesrečne smrti zrele ženske v tržaški javni hiši. Hkrati je v dogajanje vpletel številne osebe, s katerimi je junakinja prihajala v stik, za upodobitev tržaškega okolja pa se je poslužil dokaj vzporednih dogodkov. Bolj kot zgodba pa je pisatelja vznemirjalo licemerstvo družbe, v kateri je bilo možno tako zavoženo življenje, zasramovano še po smrti; zato je pripoved izvenela v vprašanje o krivdi družbe za tako človeško mizerijo.

Kraigher je bil prepričan, da je ustvaril dobro delo, visoko ga je cenil, zato si je na vse kriplje prizadeval za objavo. Pri Slovenski matici je 1933 dočkal odločno zavrnitev na podlagi ocen, med katerimi je bila J. Vidmarja ena najostrejših. Pisatelj je žalosten protest ni pomagal, knjige niso uvrstili v Matični program niti naslednje leto, ko se je

Kraigher uklonil in pripoved „obnovil“, omilil. Različnih, v glavnem odklonilnih mnenj je bila novela deležna tudi od urednikov revij, sčasoma pa je pisatelj mukoma vendarle izbral nekaj revialnih objav posameznih poglavij. Tudi povojni čas temu Kraigherjevemu delu ni bil naklonjen, ob njem je založnikom vselej zmanjkalo poguma, le D. Pirjevec je 1959 v Sodobnosti objavil začetek drugega poglavja.

Zdaj je usoda Kriste Albe slednjič le v celoti razgrnjena pred bralstvom, ki bo brez posebnega naprežanja dognalo, da recentni pred desetletji niso omahovali zaradi (nespore) umetniške vrednosti besedila, v

bistvu jim ni šlo niti za to, da bi bralece obvarovali pred nekaterimi preveč naturalističnimi prizori spolnosti in še česa. Prejkone so se bali kritičnih odzivov na pisateljevo, za tisti čas izjemno neizprosno obsodbo družbe, ki je bila vir vsega zla, storjenega junakinji, torej zavoženega življenja, nesrečne smrti in sramotnega pokopa. Kraigher pa je hotel, da bi novela pripomogla k osvoboditvi ljudi, kot umetnik si je prizadeval za družbo, ki bi bila drugačna, „človečansko urejena“.

Kot dozdašnje je tudi peto knjigo, s katero se je izdajanje Kraigherjevega Zbranega dela prevselo v drugo polovico, uredil in z izčrpnimi literarnozgodovinskimi opombami dopolnil Dušan Moravec.

D. RUSTJA

enciklopedija tehnike

Cankarjeva založba je sledila številnim tujim založbam, ki so prevedle, priredile in izdale švedske enciklopedije tehnike, plod dela številnih strokovnjakov, ki so to obsežno in zapleteno problematiko predstavili na strokoven, a še vedno tudi dovolj poljuden način. Ker slovenski knjižni trg doslej ni bil prav dobro založen s tovrstnimi knjigami, gre Cankarjevo založbo za tako založniško dejanje vsekakor pohvaliti.

Lahko zapišemo, da si je

Cankarjeva založba učvrstila posebno mesto v slovenskem založništvu prav z izdajanjem takšne literature. Ima dovolj izkušnih in strokovnih sodelavcev, da je lahko speljala prevod in priredbo „Enciklopedije tehnike“. Kot je ob predstavitvi dejala Stanka Renda, vodja uredništva slovenske izdaje, so naši strokovnjaki in prevajalci pri delu uporabljali švedski izvirnik in izpopolnjeno nemško izdajo, vendar pa niso ostali le pri golem prevajanju, marveč so tu in tam nekatera gesla (vsega skupaj jih je 280, urejenih po abecednem redu) dopolnili in priredili tako, da bolj ustrezajo potrebam našega človeka. Tako so na 800

stranah zbrali obsežno gradivo, ki bralec na poljuden način odpira vrata v razumevanje vsega tistega, čemur danes pravimo tehnika. K boljšemu razumevanju pripomore tudi bogato slikovno gradivo, ilustracije so pomemben sestavni del „Enciklopedije tehnike“ in skoraj lahko govorimo o ilustrirani enciklopedični izdaji.

Vse to so pohvalne besede ob izidu nove knjige, vendar pa je resnici na ljubo treba zapisati tudi to, da je v knjigi nekaj napak, za katere je v prvi vrsti kriv že izvirnik sam, naši prevajalci in prirejevalci pa le deloma, ker nanje niso postali pozorni in jih odpravili. Predvsem gre za netočnosti pri nekaterih fizikalnih pojmi, za nekaj zastarelih pojmov in netočnosti pri prevajanju. Na vse to je opozoril fizik Janez Strnad.

Enciklopedija ostrejšega fizikalnega kriterija torej v nekaterih svojih delih ne zdrži. K temu je treba dodati, da je končno knjiga le namenjena najširšemu bralnemu občinstvu in da ogromna množina korektnega gradiva daleč pretehta napake. Žal pa je izdaja takšnega dela v slovenskem jeziku le nekaj drugega kot je izdaja v katerem od svetovnih jezikov. Naj si priznamo ali ne, je vsaka takšna knjiga trajnejša dobrina in poleg informativnosti pomeni tudi uvajanje določenega izrazoslovja, založbe našega malega in v kulturi slabo podprtega naroda pa nimajo vsako leto dovolj moči za izdajanje podobnih knjig. In tudi bralec nimajo tako globoko denarnic, da bi lahko pogostoma potegnili iz njih tako močan odteglaj, kot ga predstavlja cena; „Enciklopedija tehnike“ stane 2.600 din.

M. MARKELJ

ohraniti, kar je lepega

Mirko Bogovič, predmetni učitelj likovnega in tehničnega pouka na sevniški osnovni šoli, v redkih prostih urah na svojem domu v Loki pri Zidanem mostu rad vzame v roke slikarski pribor in odide v naravo. Njeno favnoteže, žal tolikokrat načeto z

brezvestnim človekovim onesnaževanjem, mu daje vedno nove iztočnice za slikanje. Pogled na njegova platna nevsiljivo razodeva postaje njegovega sedemindvajsetletnega učiteljevanja: za rojstnimi Ločami pri Dobovi je mnogo motivov s Krko v okolici Cerkelj, kjer je delal deset let. Ne manjka sevniški grad, saj na sevniški osnovni šoli poučuje že dvanajsto leto.

Za svoj strokovni razvoj je hvaležen slikarjem Stiplovsku in Kuglerju, s katerima se je srečeval na brežiški gimnaziji. V najlepšem spominu ima prof. Zorana Didka s pedagoške akademije. „Odlikoval se je s toplim odnosom, do dijakov, vedno pripravljen odgovorjati na vsa vprašanja,“ se spominja. Je zato kaj čudnega, da se je k svojemu profesorju pogosto vračal tudi kasneje, posebno v njegov atelje pri Podbočju.

Vsak slikar nerad označuje svoje delo. Če to že mora, Bogovič ne skriva, da se rad nagiba k poetičnemu realizmu. „Na svojih slikah, bodisi krajinah ali tihožitjih, skušam ohraniti lepo, čeprav nimam nič proti abstraktnim delom. Življenje je že tako polno nasprotij in težav, zakaj naj bi le-te zrla na človeka še s slik v stanovanju,“ pravi.

In kako gledajo mladi na likovni in tehnični pouk? Bogovič jim skuša biti vsa leta nevsiljiv mentor. V dolgoletnem učiteljevanju opaža zaskrbljujoč pojav. Pravzaprav pri vsaki generaciji opaža manj volje za potrpežljivo in pošteno delo. Ni eden tistih, ki bi togo vztrajali pri tistem, kar predpisuje učni načrt, ali pri ozkem videnju samo svojega predmeta. Tako likovna kot tehnična vzgoja naj bi pripomogli k polnosti življenja slehernega učenca, čeprav le pri tako na videz preprostih stvarih, kot sta urejena obleka ali stanovanje. „Ta pomanjkljiv odnos do dela se nam tudi nasploh maščuje v družbi,“ potegne vzporednico s šolo in gospodarskimi razmerami. Smo v šoli tudi nasploh podrli vrednotenje likovnega in tehničnega pouka? „Še tako nevesten učenec dobro ve, da se mu ne more kaj posebnega zgoditi, saj za ta dva predmeta ni popravnega izpita,“ opisuje, kako nasploh manjka spodbud in kako smo tudi sicer umetno razvrstili predmete na bolj ali manj pomembne.

Mirku Bogoviču je blizu tudi ljubiteljski oder. Igral je v Krškem in na sevniški šoli. V Loki pri Zidanem mostu je predsednik prosvetnega društva Primož Trubar. Pohvalne besede ima

za tamkajšnje pevce. V društvu bi bili veselji tudi mladi igralci in siceršnje kulturne dejavnosti. Opaža vrzel, ki nastaja v kraju, ker je tam pač le podružnična šola do četrtega razreda. „Učenci višjih razredov se vozijo v Sevnico, tako se prekine stik z domačim krajem, ki se še poglubi z nadaljnjim šolanjem. S kasnejšimi aktivnostmi jih težko pritegujemo,“ meni Bogovič o tem, kako poživiti kulturno življenje na vasi. Da to ni živahnejše, ne vidi razloga v pomanjkanju denarja za to dejavnost. „Kadar smo študirali kakšno igro, so se stikali med nami prijetni tovariški odnosi, posamezna doživetja so nepozabna,“ vrednoti ta doživetja, ki ne zbledijo še dolgo zatem, ko pade zastor.

Mirko Bogovič je zmagal na natečaju ob dozidavi sevniške osnovne šole, ko so nameravali z likovno rešitvijo razbiti sivino betona dveh visokih praznih sten ob cesti. Lahko bi se odločili za plitki relief ali za bolj vpadljivo rešitev s svetlečo se kovino. „Življenje v šoli“, kot je imenoval to rešitev, bi pritegnilo prenekatero oko. Za to likovno rešitev pa je ob dokončanju gradnje zmanjkalo denarja.

A. ŽELEZNIK

OBRAZI

TETI FRANCKI NE MANJKA OBISKOV

Jesenski veter z nasadov in gozda okoli samotne kmetije na Lazah pri Dolenji vasi obira še zadnje ovenelo listje. Zavija okoli oglov in se poigrava z odpadlim listjem, da mu zašumi za kratek čas. Kajti tam gori je prazno. Prazni so hlevi in skednji, prazna stanovanjska hiša in le poredko zašumi listje pod koraki samotnega sprehajalca. Življenje, ki ga je bila ta osamljena kmetija na griču včasih polna, se je počasi izteklo v dolino in celo tam v daljne dežele onkraj Atlantika. Nazaj se vračajo le spomini. „Bil je to lep zelen hrib, poln sadja in vinogradov. Pravi raj na zemlji.“ Tako se spominja svojega doma, Pavletove kmetije na Lazah, enaindevetdesetletna Francka Progar iz Mirne peči, in oči se ji kar orosijo, ko v mislih obišče steze, ki jih je prehodila v zgodnji mladosti, še tam ob koncu prejšnjega stoletja. Čudno je to s spomini. Samo zelenje in toplo sonce plane na dan, potem pa je treba še nekaj časa brskati, da se dogrebemo do tistega pravega življenja, ki vedno le ni tako sončno in ki je tudi prijetno dolenjsko kmetijo na Lazah spravilo ob življenjski utrip.

„Ja, delati je bilo treba. Od ranega jutra in od mladih let. Devet otrok nas je bilo, še premalo za delo, pa preveč za nasititi. Vsi smo morali prijeti za delo. Še mati je s porodniške postelje vstala n že tretji dan odšla na njivo. Tako se je prehladila in potem reva ležala pet let, dokler je ni smrt odrešila. Brata Francelj in Miha sta odšla v Ameriko še zelo mlada. Francelju je bilo komaj štiriinajst let. Delala sta v rudniku in pomagala tudi sorodnikom v domovini, seveda pa sta si v Ameriki ustvarila tudi družini, in stiki so počasi prenehali.“

Francka se spominja, kako so otroci v glavnem živeli od sadja. Začelo se je v pozni po-

mladi z jagodami, končalo pa jeseni z jabolki in grozdem. Zlasti slednjega je bilo v okolici njihove domačije dovolj. Včasih pa se je tudi v vinogradniki usoda hudo poigrala. Bilo je takrat, ko je ob koncu prejšnjega stoletja razsajala trtna uš. Tisto leto je oče v vseh njihovih vinogradih nabral komaj za en škaf grozdnih jagod. Seveda bi otroci radi planili po njem in ga pozobali, vendar jim oče tega ni pustil. Zmlel je grozde, dodal vode in sladkorja in napravil vino, da je bilo tisto leto doma vsaj nekaj pijače.

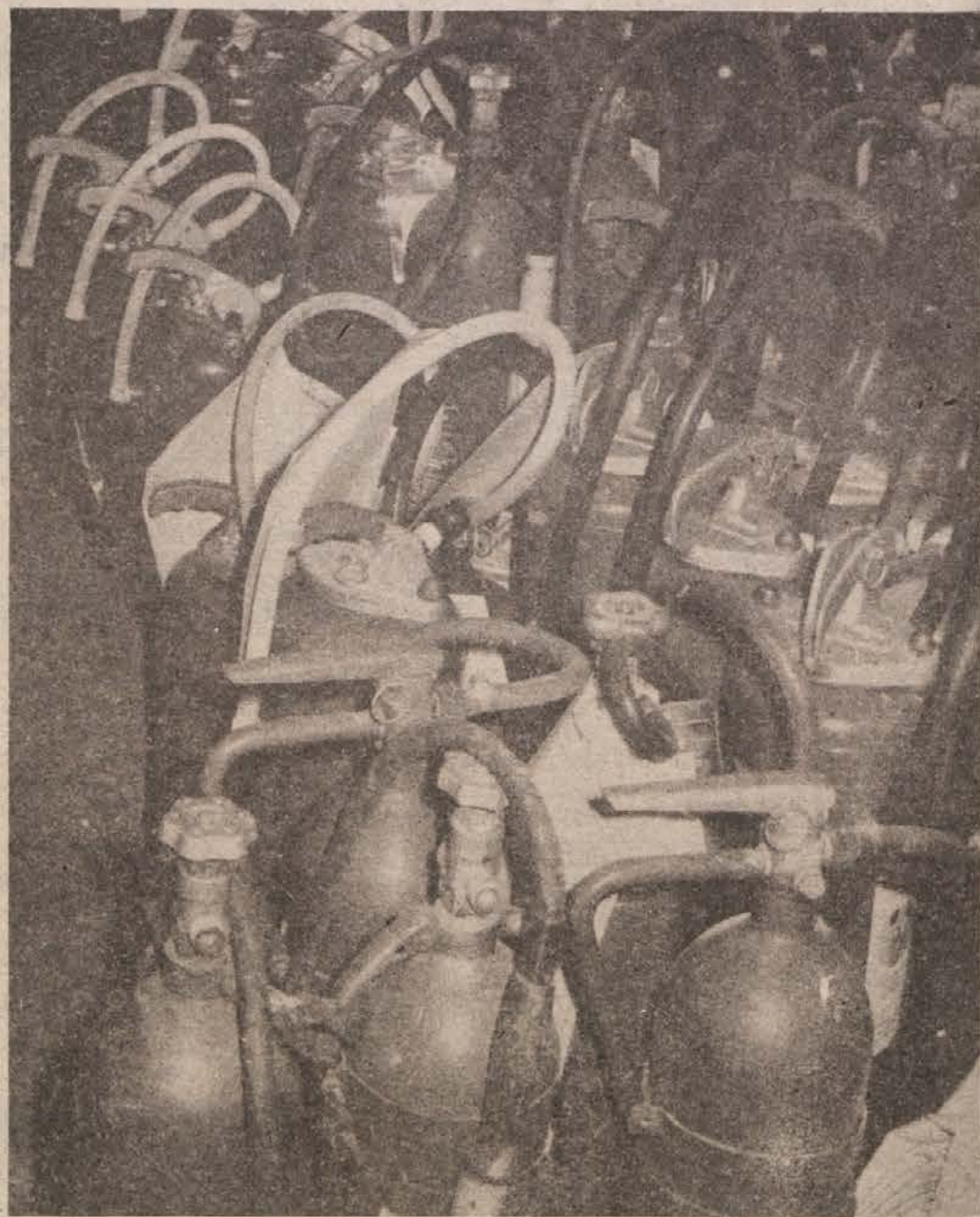
Ko je bilo Francki trinajst let, je že šla od doma, pri petnajstih pa je bila prodajalka v mirenskem Konzumu, trgovini Kmečkega društva. Bilo je to bolj delo zaradi dela, kajti plače skorajda ni bilo. Prva svetovna vojna je tudi v zaledju pobirala svoj davek. Pomanjkanje je bilo veliko in vsakdo se je moral znajti, kakor je vedel in znal. Francka se ni dala ugnati lakoti. Ker druge možnosti ni bilo, je po okoliških vaseh nakupovala jajca, fižol in moko ter v Ljubljani prodajala, kjer je pač mogla. Nekajkrat se je z vozičkom napotila v Ljubljano kar peš.

Francka se ni nikoli poročila, čeprav pravi, da ji snubev ni manjkalo. „Ni mi bilo do tega, pa sem jih kar napodila,“ pravi Francka, ki je ostala tako cenjena in priljubljena teta mnogim otrokom. Kajti otroke ima rada, čeprav ni nikoli imela svojih. Pa kaj, otroci so pač otroci in koliko je na svetu takih, ki še kako pogrešajo nežno roko. V ljubljanski sirotišnici jih je bilo pred vojno mnogo. Zapuščeni otroci so se Francki smilili, zato jih je nekaj vzela tudi k sebi v rejo. Potem pa se je spoznala z ljudmi, ki bi tudi radi skrbeli za otroke in jim ponudili topel dom. Tako se je še večkrat napotila v Ljubljano in priskrbela varnost, ljubezen in toplo še kakim desetim zapuščenim otrokom. Prav pa je teta Francka prišla tudi bratu Tonetu, ki je imel svoj dom v Mirni pači. Kar deset otrok je imel in Franckina skrbna in delovna roka je postala številni družini dobrodošla.

Devetdesetletnico je Progarjeva Francka, ali po domače Pavletova z Laz, dočakala v postelji. Padla je z zapečka in si poškodovala kolk. Verjetno se ne bo nikoli več sprehodila okoli hiše in verjetno nikoli več pomagala tešiti otroški vrišč, ki ga je imela tako rada, zagotovo pa ne bo nikoli več obiskala osamele Pavletove kmetije na Lazah, s katere se je v svet razlil že drugi rod Progarjev. Vendar Francki v bolniški postelji ni dolgčas. Čeprav ne more več brati, ker jo pričnejo skeleti oči, pa je njen zvesti prijatelj v postelji tranzistor, s katerim budno posluša v svet. Pa tudi obiskov ji ne manjka. Mnogo otrok je odraslo ob pomoči Progarjeve tete, zdaj pa se, odrasli, radi ustavijo ob njeni postelji in malo pokramljava. Posebno pa je vesela, da se je nanjo ob devetdesetletnici spomnil tudi predsednik občine in ji poslal telegram. Tudi take majhne pozornosti ljudem, ki so bili vedno vajeni le dajati, prejeli pa so malo, veliko pomenijo. TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

KOS SLEHERNEMU OGNJU

Poklicni gasilec, ki čaka na morebitni poziv na pomoč, ne preganja dolgega časa v brezdelju. V sevniškem gasilskem domu so pred dobrima dvema desetletjema ustanovili gasilski servis za vzdrževanje gasilskih aparatov. Daleč naokoli so bili tačas edini za to delo. Sedaj se poskušajo tudi drugi, vendar, kot pravi vodja servisa in poveljnik društva Martin Žnidaršič, jim stare stranke ostajajo zveste.

V sevniškem gasilskem domu imajo z okoliškimi tovarnami dogovorjeno 16-urno dežurstvo, ki vključuje tudi delovne sobote. Vsak iz četverice gasilcev ve, kaj mu je storiti. Hkrati so tudi vozniki vse številnejše vrste gasilskih vozil. Seveda Tine ne pomaga le ob požarih, gasilska cisterna mora z vodo za živino in ljudi dostikrat po neuglajenih potih.

Od začetkov dela servisa se je le-ta preselil iz gasilske kleti v pritličje, kjer je zanj že preteno. Tako kot se je pred nekako petnajstimi leti na pregled zgrinjalo mnogo aparatov, imenovanih „PH-či“, ker so jih pač razjedale vanje spravljene jedke snovi, prihaja danes vse več aparatov „S“. Nekaterim teh zhanih aparatov na prah marsikje poteka deset let uporabe, zato jim je potrebna skrbnejša roka. Kako se je rdečemu petelinu mogoče dobro postaviti po robu z gasilnimi aparati, so Tine in sevniški gasilci izkusili pri ognju na dieselski lokomotivi na sevniški postaji. Pri gašenju so izpraznili že ducat ročnih gasilnih aparatov, plamen pa se je vedno znova razvnel. Nazadnje so ga ukrotili gasilci s stokilogramskim aparatom na prah. V lokomotivi je bilo namreč tudi 800 litrov nafte. Nestrokovno oblikovanje razgretih tankov bi prav lahko povzročilo eksplozijo.

oziyo. Zavedajoč se nevarnosti podobnih požarov, tu je veliko postajno območje in lesna industrija, so gasilci razmišljali, kako bi se bolje opremili. Spomnili so se opešanega poltovornjaka v garaži. Popravili in predelali so ga, zadaj pa namestili dvoje precejšnjih krogel, v katerih je po 250 kilogramov prahu. Pol tone tega sredstva na vozilu, saj „curek“ prahu lahko s pomočjo cevi usmerjata gasilca odeta v svetleče se zaščitne obleke, je dovolj za gašenje že kar zahtevnega požara. Tine zatrjuje, da bi s tem posebnim vozilom lahko uspešno posredovali, če bi bilo seveda treba, tudi v novi tovarni elastičnih pletenin Inplet.

V sevniškem gasilskem servisu kar naprej poje telefon. Tine ob siceršnji obilici in raznovrstnosti dela opozarja še na nove naloge. „Nova rosenbauerica iz družine znanih uvoženih gasilskih brizgaln stane danes nad šestdeset starih milijonov. In kako si jo naj kupi kakšno prostovoljno gasilsko društvo?“ razmišlja sogovornik in hkrati izraža zadovoljstvo, da so društva po občini te brizgalne še pravočasno nabavila. Samo po sebi pa se zastavlja vprašanje vzdrževanja tega „zlata“, kot gasilci imenujejo te brizgalne tudi zaradi njihove cene. V servisu imajo mehanika, ki uspešno popravlja male Tomosove brizgalne. „Z nekaj denarja in opreme bi se lahko usposobili tudi za popravilo rosenbaueric,“ meni Tine.

Brez odmeva niso bile tudi preventivne akcije sevniških poklicnih in nepoklicnih gasilcev. Tako Žnidaršič že pozna občane, ki pridejo v gasilski dom s prošnjo, naj jim kdo priključi kakšno plinsko napravo na jeklenko. Vsekakor hvaljevredno samozaščitno ravnanje, ki pa, kot opozarja Tine, ne izkoreninja preostale nevarnosti. Zastavlja se namreč vprašanje vzdrževanja plinskih naprav. „Plinske naprave morajo biti pregledane vsaki dve leti, prav tako mora biti po tem času zamenjana gumijasta priključna cev,“ pravi vodja sevniškega gasilskega servisa. Poznamo se se že, kako je s tem v mariborski plinarni. Tam bi bili pripravljeni tudi koga usposobiti. Ustavlja pa se pri denarju, zato so, žal, gluhi tudi prodajalci plina. Ker eksplozije plina povzročajo veliko škodo in ogrožajo življenje, verjetno ne kaže odlašati s korenitimi ukrepi.

Poklicni gasilec Martin Žnidaršič je sicer najraje s svojimi vrstniki, prostovoljnimi gasilci. Ne le „ko gre za reševanje, tudi za vaje in ostalo preventivno delo nikoli ne gleda na uro. Ob zadnjem požarnovarnostnem tednu se je v sevniškem gasilskem domu v šestih skupinah zvrstilo nad 300 šolarjev. Tine in sodelavci so bili še posebno veseli njihovih večnih „zakajev“.

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

di	rezultat merjenja	značaj	drnec	pruje- vanje od nosa živ biti do okupa	di	vrh v dolomiti	suha rečna struga	odev	racman
igralica ilin					tur				
pluzmes atmosfe- re					z ime				
kdor malo je					dom ime				
razvoj									
klada za sekanje									
							anton kos vnetje nebrtic		
di	zen del hise pri musim	dalm. ž ime	veliko sliv podjetje	poldrag kamen gr. črka				okrasje	prebiva- lišče
jap. sa- momor		borišče			nem. aniza dom. z ime				
jezero v sz			ž. fizol majhna skupina		nasip himalaj koza				
vrsta vina				gr. rim. st. vek kranj					
1			mit rim. podzem- lje		vrh v jul. alpah				
konec šahigre			dvojica		st. gr. pesnik				di

Štirinožni „zdravniki“

Hišne živali imajo lahko zdravilen vpliv na človeka — Konji in ohromeli — Muca zniža visok krvni pritisk

Vse več je zdravnikov, psihologov in socialnih delavcev, ki ugotavljajo, da vase zaprti ljudje in sploh ljudje, ki imajo težave s prilagajanjem okolju, to pa so v današnjih dneh tudi ostareli in invalidi, ne samo duševno zavrite osebnosti, postajajo bolj družabni, srečnejši in na splošno bolj zdravi, če imajo pri sebi kakšno domačo žival, za katero skrbijo. Za takšne ljudi, pravijo strokovnjaki, so domači ljubljenci najbolj učinkovito in najcenejše zdravilo.

Seveda podgane, miši in ostali samovoljno vseljeni prebivalci niso všteti. Tudi ti podatki kažejo, da ljudje v razvitem svetu resnično potrebujejo nekaj živega ob sebi. Alan Beck in Aaron Katcher sta dokazala, da ne gre le za psihološke potrebe. Merila sta nekatero fiziološko reakcijo ljudi v odnosih z živalmi. Med najbolj presenetljivimi odkritji je bilo nedvomno odkritje, da se ljudem pri božanju in pogovoru z domačimi živalskimi ljubljenci zniža krvni pritisk. Neka druga študija, ki so jo opravili pod vodstvom Katcherja, pa je pokazala, da imajo ljudje, ki skrbijo za kakšno živalco, več možnosti, da prežive nevarno obdobje po srčni kapi kot ljudje, ki je nimajo.

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo s tem, zatrjujejo, da nega živalskega tovariša zares zdravi telo in dušo. Božanje mačke ali psa, denimo, lahko zniža visok krvni pritisk, torej tako preprosto dejanje pomaga v težki in mnogokrat neuspešni borbi s tihim ubijalcem, ki pobira v sodobni družbi zelo visok smrtni davek.

Ta odkritja silijo raziskovalce k iskanju odgovora, zakaj je tako. Odgovor je, kot meni Erika Friedmann, preprost. Živali imajo svoje gospodarje rade; ljubijo jih tudi, če z njimi slabo ravnaajo. In ko psu, mački, kanarčku ali morskemu praščku lastnik kvasi ljube neumnosti ali se mu intimno zaupa o vsem, kar mu tiči duha in muči srce, je to zaupanje sproščeno, saj se človek ne boji, da se mu bo živalski sozdrug smejal ali še vroče nesel zaupne stvari drugemu na ušesa.

O odnosih človek — žival ter o vplivih živali na človekovo telesno in duševno počutje znanstveniki resno premišljajo, čeprav gre včasih za stvari, ki niso najlažje dokazljive v strogem znanstvenem smislu. Letos so se strokovnjaki iz Amerike, Evrope in Avstralije temeljiteje pogovorili o različnih vidikih odnosov med človekom in živaljo na posebni konferenci, organizirani prav v ta namen v Minneapolisu.

Med zelo zanimivimi terapijami je nedvomno tudi tako imenovana jezdna terapija, ki so jo začeli uveljavljati v New Mexicu. Američani so od starih Grkov prevzeli zamisel, da je ježa najboljša rehabilitacijska vaja. In tako zdaj že praktično odkrivajo resnico, da ježa stimulira hrbtne mišice in hrbtnico, hkrati pa vsestransko razgiblje telo ter pospeši kroženje krvi in drugih telesnih tekočin. V rehabilitacijskem jezdnem središču so dosegli zanimive uspehe celo pri usposabljanju kvadruplegikov, ki so po nekaj mesecih te nenavadne terapije dosegli določeno stopnjo giblnosti.

Beseda je tekla o zelo zanimivih rečeh. Vrsta strokovnjakov je govorila o zdravih učinkih, ki jih imajo hišne in druge domače živali na človeka, drugi so razčlenjevali te odnose s stališča duševnega zdravja, osebnostnega razvoja otrok ipd. Med živalmi sta na prvem mestu pes in mačka, kot najpogostejši hišni živali, sledijo jima različne ptice, zajci, koze in ovce pakonj itd. Celo prašič ima v očeh strokovnjakov bolj plemenito vlogo, kot pa mu jo običajno pripisemo, ko ga vidimo le kot primeren predmet za predelavo v šunke, krače, krvavice, mesenice in druge dobrote. Vsaka od omenjenih živali ima svoje mesto v nenavadni terapiji.

Odnosi med ljudji in živalmi pa nimajo le te svetle plati. Hkrati z naraščanjem števila domačih ljubljencev naraščata tudi mučenje in zloraba živali. Nenavado zvezo je odkril socialni delavec, ki dela v minnesotski ustanovi za otroke. Odkril je, da je mogoče vzročno povezati mučenje živali in kasnejšo nasilnost. Otrok, ki muči svojega živalskega ljubljence, ima nagibe k agresivnemu obnašanju tudi proti ljudem in družbi.

Precej strokovnjakov je razmišljalo tudi o učinkih, ki jih imajo domači ljubljenci na zdrave osebnosti. Človek je že od pamtveka obkrožen z udomačenimi živalmi, kar nedvomno kaže, da ljudje živali potrebujemo. Danes morda še bolj, saj so odnosi med ljudmi manj pristni. Sociologi ugotavljajo, da je morda prav v tem ključ do odgovora, zakaj imajo ljudje v razvitem svetu na svojih domovih vse več živali. V razvitem svetu se je v zadnjih letih število domačih živali, kot so pes, mačka in ptice, močno dvignilo. V ZDA vsako leto samo za hrano za hišne ljubljence dajo okoli 4 milijarde dolarjev, prav toliko pa gre za drugo oskrbo. Več kot polovica gospodinjstev v ZDA ima kakšno hišno žival, pri tem pa

Muco je torej bolje božati, se z njo pogovarjati, kot pa jo mučiti. Oba imata od tega več, človek in žival. In prav enako velja tudi za odnose med ljudmi. Ko bi ti bili dobri, bi tudi hišni štirinožci in perjad najbrž ne bila tako potrebna sodobnemu posamezniku.

MIM
(Vir: Discover)

STEFKA DOBRAVC z Drške v Novem mestu je nagrajenka naše male nagradne igre — žreb jo je izbral izmed rešiteljev predzadnje križanke. Za nagrado smo ji že poslali knjigo zgodnjih novel Nobelovega nagajenca Henryka Sienkiewicza, poljskega pisatelja, ki je med slovenskimi bralci dobro znan po romanih Križarji, Potop, Z ognjem in mečem idr. V svojih novelah ni nič manjši mojster. Seveda igra teče dalje. Rešite križanko in rešitev pošljite na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Glavni trg 7, Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA, in morda vam bo žreb dodelil lepo knjižno nagrado.

Globoko tiči v značaju naših rojakov potuhnjenost, zavist, zabavljivost, objedljivost.
J. TRDINA

Vsakega pot se na grobišče obrača.
M. GORKI

Sreča je mana, ki jo moraš vsak dan in vsako jutro znova nabrati, sicer se pokvari do neuzžitnosti.
L. BRATINA

Velik temni oblak v Levu

Astronomi so odkrili izjemen oblak temne snovi v ozvezdju Leva — Dokaz, da vesolje utripa?

Večina snovi, iz katere je vesolje, je temna in za astronome nevidna. Njeno prisotnost lahko ugotavljajo le po gravitacijskih učinkih, ki jo ima na vidna telesa in opazovane pojave. Dobro dokumentirani podatki govore, da je v nekaterih galaktičnih jatah kar 90 odst. vesoljske snovi nevidne, prav tako pa je bistven del snovi neviden tudi v posamičnih galaksijah, kot je, denimo, naša Rimska cesta. Najnovejši dokaz o tem je prispeval astronom S. E. Schneider, ki je s pomočjo kolegov odkril oblak temne snovi v ozvezdju Leva. V njem ni niti ene samcete vidne zvezde. Novo odkritje temni oblak ponuja izjemno možnost, da astronomi raziščejo to vprašanje, saj doslej na tako „čist“ temni oblak snovi še niso našli.

Običajno je v galaksijah tako, da so vidne zvezde prevladujoče v notranjih delih. Izračuni pa kažejo, da se masa na obrobju galaksij ne zmanjšuje, kar pomeni, da je tudi v predelih, kjer zvezd ni videti, dovolj snovi. Razmerje med vidno dovolj snovi in maso galaksij je takšno, da je astronomom že kmalu napeljavalo k razmišljanju, da obstajajo čudna nebesna telesa, katerih ne poznamo. Tako so se rodile črne luknje, najprej teoretično, potem pa so jih tudi posredno ugotovili. Astronomi

tudi razmišljajo o zvezdah z malo mase. Novo odkritje temni oblak v ozvezdju Leva je prvo takšno odkritje, saj temna snov ni povezana s skupinami galaksij v tem ozvezdju in ne vsebuje skoraj nič drugega kot nevtralni vodik. Opazovanja z največjim teleskopom na svetu Arecibo v Portoriku so pokazala, da se oblak giblje v smeri proč od nas. Meritve pa kažejo, da je njegova skupna masa približno enaka 30 milijardam mas našega Sonca. Ta temni oblak, ki drvi skozi prostranstva vesolja, je torej poseben kosček vesolja, v katerem se je na zaenkrat nepoznan način preprečila tvorba zvezd.

Novo odkritje je zelo zanimivo tudi s kozmološkega stališča. Astronomi so namreč izračunali, da sedanja poznana skupna masa vesolja ne dosega tiste kritične meje, ki določa končnost vesolja. Za zdaj je ugotovljeno snovi premalo in tako se strokovnjakom za nastanek in razvoj vesolja kaže grozljiva podoba vedno bolj razširajočega se in ohlajajočega se vesolja. Večja skupna masa pa bi pomenila, da se bo vesolje na določeni stopnji sedanjega raztezanja začelo ponovno krčiti. Vesolje bi po tem modelu utripalo v neznansko dolgih časovnih utripih. Novo odkritje črni oblak s svojo maso nakazuje možnost, da je celotne snovi v vesolju več, kot so doslej računali. Če je tako, potem je vesolje nekaj končnega.

MIM
(Vir: Nature)

„Zgoraj brez“, ki je letos prevladoval na naših obalah, se bo najbrž umaknil enodelnim kopalčkam. (Foto: MIM)

Kako poleti?

Ponovno enodelne kopalke

Ze zdaj, ko je pričelo mrzlo vleči okoli vogalov in živo srebro ne zleze več preko deset stopinj, se svetovni modni ustvarjalci ukvarjajo s tem, kakšne bodo tiste tunjice, ki si jih kopalci poleti natikajo, kjer si jih sploh še. Iz oblikovalskih vrhov je prišla novica, da ponovno prihaja obdobje enodelnih kopalč. Bikiniju in monokiniju naj bi torej odklenkalo.

Modni diktatorji v Londonu so sklenili, da bikini ni več seksi. Še huje, pravijo, da je dolgočasen. Enodelne kopalke pa naj bi bile elegantne, lepe in poudarjajoče lepo linijo telesa. Nikakor niso namenjene le bolj zaobljenim ženskam, zatrjujejo ljudje, ki se na modo in vse okrog nje menda razumejo. Modni ukaz za prihodnje poletje je torej znan. Razumljivo pa je, da ne velja za zakrknjene nagibe in tiste, ki so prisegle na „zgoraj brez“. Če bo na plažah zaradi nove mode kaj bolj zanimivo, pa naj vsakdo presodi sam.

Zakon in stres

Kariera enega zakonca škodi drugemu

Zakon s partnerjem, ki zavzema visok vodilni položaj v gospodarski, družbeni in politični ustanovi, prinaša drugemu osamljenost in stres. Takšen je osnovni zaključek obširne ankete, ki jo je izvedel časopis „International Management Journal“ v 13 državah sveta.

Odgovori na anketo kažejo, da se zakonec karistično uspešnega partnerja čuti žrtvovane za kariero svojega življenjskega sopotnika. Odpoved lastni karieri je sicer prostovoljna (še najmanj prostovoljni odpovedi je v Veliki Britaniji in Hongkongu, in sicer 16,7 odst. oziroma 12,5 odst.), vendar pa to zakonca, ki se žrtvuje, ne rešuje pred stresom, zakonskimi spori in utrujenostjo. V skoraj 12 odst. zakonov se zaradi kariere enega od zakoncev pojavi alkoholizem, kar slaba polovica zakonov v Veliki Britaniji ima zaradi karierizma težave z otroki, medtem ko v ZDA, na Japonskem in v Singapuru do teh težav ne prihaja. Po mamilih segajo zelo pogosto zakonci iz Singapuru (50 odst.) in iz Velike Britanije (14,3 odst.), medtem ko v Franciji, Italiji, Španiji, Hongkongu, Braziliji in v ZDA bega v mamila pri omenjenih zakoncih niso zabeležili.

Operirani že pred rojstvom

Operacije otrok v materinem telesu

V zadnjem času se je medicina toliko razvila, da so celo posegi o katerih so pred leti sanjarili le fantasti, že resničnost. Med zanimivejšimi operativnimi posegi so vsekakor operacije na še nerojenih otrokih. Najbolj razširjene in izpopolnjene so operacije urinarnega trakta.

S sodobnimi načini preiskovanja zarodkov z ultra zvokom je mogoče dovolj zgodaj odkriti resnejše okvare sečnišnih poti, zaradi katerih se otrok lahko rodi z nepopravljivimi napakami. S pravočasnim posegom, se pravi v sami maternici je edino mogoče napako odpraviti in omogočiti normalen razvoj otroka.

Ker doslej niso opravljali operacij otrok v materinem telesu, se je dogajalo, da so otroci že pred rojstvom zboleli za hudimi ledvičnimi boleznimi in tudi prezgodaj umirali zaradi njih. Ultrazvočni sonarji kot preiskovalne naprave so utrli poti predporodni kirurgiji. Tako se je sodobna diagnostika lepo ujela z najsodobnejšimi načini zdravljenja. In danes kirurgi odpirajo na zarodkih zaprte „ne poti, odpravljajo škodljivo nabiranje tekočine v zarodku in še nekatere druge zahtevne operacije.

113

Črtice in povesti iz narodnega življenja

FRANJA

Svojih dohodkov se je veselil zato, da jih je mogel deliti sirotam, nesrečnim, zapuščenim svojim bratom; da bi izboljšal življenje sebi, mu ni prišlo nikoli na misel. Brez imetka se je rodil, brez imetka se je preselil v božji mir. Očitali so mu, da je obdaril tudi marsikaterega nevrednega. Res je, če mu je tožil človek svojo nadlogo, ga ni natančno preiskaval, je li tožba opravičena ali ne. Božanski Nazarečan je rekel: „Če ne bodete kakor otroci, ne pridete v nebeško kraljestvo.“ Meterc je bil zaupljiv, preprost in nedolžen kakor dete. Imel je samo en greh, če se sme ta beseda rabiti: da je ljubil bližnjega bolj kakor sebe. Mislim, da poreče z mano vred še marsikateri: Poklon do zemlje *takemu* grešniku, čast njegova svetemu spominu!

Iz Novega mesta sem hodil dobro uro do samotnega pokopališča, ležečega kraj Žabjeka. Prav pusto in žalostno je tu druge dni: čez grobe švigajo lisice, na redke spomenike sedajo kragulji, da obirajo na njih ugrabljeni plen. Ob vseh svetih se oživi ta zanemarjeni prostor. Velika krdela zalujočih in ne zalujočih zahajajo sem spominjat se svojih rajnih. Jaz sem ostajal blizu vrat na levi strani. Pred štirimi leti je stal tu lesen križ. porušil ga je veter in cerkvenik je odnesel razvaline. Zdaj se komaj še grob pozna. V njem leži devica visokega duha in zlahtnega srca. uboga Franja. Vrstnice in znanci ne govore o nji že dolgo nič več. All nista je pozabili mati in sestra. Vsako leto sem ju videl klečati na gomili in moliti. Poleti sem dostikrat popotoval mimo tega pokopa-

lišča in se oziral na Franjin grob. Pogled mu je ta čas jako prijazen. Z bližnjega polja so se zasejale nanj in rasto in cveto veselo in bohotno bele kresnice, modre plavice in rdeči divji mak, kakor da hočejo s svojimi slovenskimi barvami izpričevati, da miruje pod njihovimi koreninami srce, ki je gorelo živo in zvesto za dom in narod.

Kar bom povedal o Franji, sem večidel zvedel od njene zveste prijateljice Mane, nekoliko tudi od ljubeče, mnogo preizkušene matere Ane.

Pod Žabjekom stoji na zanemarjenem vrtu lesena hišica, borna in majhna, da jo ima vsak popotnik za kako staro kajžo. Vendar je njen posestnik prav trden kmet, čigar zemlja obsega dobrih dvajset oralov polja brez lepega vinograda in velikega gozda. Hiša kaže starodolenjsko podobo, kakršnih se nahaja še dovolj v porečju gornje in srednje Krke. O gospodarju ni vredno govoriti. Mož ga rad pije, brez vlade svoje skrbne žene Ane bi bil kmeltijo že zdavnaj razdejal. Ana se briga za vsak posel doma in zunaj doma, ona najemlje in plačuje delavce, ona prodaja in kupuje vse in tako živi rodbina na vsako plat spodobno po kmečko, brez posebnih dobrot, ali tudi brez pomanjkanja.

Ta žena se odlikuje med sosedami z nenavadno pobožnostjo in nravnostjo. Njena bogoslužnost je enaka njeni koči, starodolenjska, starokranjska. Največjo reči se mora, da čarobno moč pripisuje odpustkom, blagoslovom, božjim potom, svetinjam, malo znanim molitvam, jeruzalemskim paternostrom in svetim podobam, zlasti če so stare, temne ali velikanske. Z največjo grozo in slastjo ogleduje mrlvaško glavo in glavo Kristusovo, če je obilita z

obilno krvjo in obodena z gostim in dolgim trnjem. Z blagoslovljenimi šibami odganja iz oblakov coprnice, pa tudi strahove in duhove iz hiše, zato jih zažiga kaj marljivo ob vsaki nevihti in vse take večere, ko po navadi najraje straši. Živino redi jako pametno in uspešno, tudi ji malokdaj bolaha. Pravi vzrok te sreče je po njenem prepričanju to, da škropi krmo pogostoma z blagoslovljeno vodo.

Ljudje se čudijo po pravici krščanski vdanosti v voljo božjo, s katero je Ana vsekdar prenašala vsako nadlogo, ki je prišla nanjo ali na njeno rodovalo. Kakor skoraj vse Slovenke, spoštuje tudi ona na vse mogoče načine duhovne pastirje, vendar daje samostancem prednost. Po njeni misli so naj-srečnejši tisti roditelji, ki imajo kakega otroka v klostru.

Ana je rodila dva sina in tri hčere. Se ko je hodil starejši sin Jernej v domačo šolo, ga je obljubila Bogu; zavezala se je namreč slovesno v cerkvi pred oltarjem, da ga bo dala za meniha. Take obljube se morajo zdeti vsakemu bolj omikanemu človeku grozno čudne, ali so se delale po Sloveniji še pred nazadnjim časom bolj pogostoma, nego bi človek mislil in mogel verjeti.

Kar sta oče ali mati obetala, je moralo dete izpolniti, rado ali nerado, iz poklica ali brez poklica. Res stopi Jernej, ko dovrši šest latinskih šol, v zavod očetov frančiškanov. Veselja za ta stan ni imel, ali se ga tudi ni branil. Zaprt v vlažnem zidovju je kmalu začel hirati in čez dve leti je umrl. Ana je premagala materino bridkost, tolažeča se z Jobom: „Gospod je dal, gospod je vzel, njegovo ime bodi češčeno in hvajleno!“

Za delavce vsak avtobus dober?

Dve akciji, eno so izvedli novomeški miličniki med kolesarji in pešci, eno pa ljubljanski miličniki na avtobusih, pokazali veliko malomarnost

NOVO MESTO — Že samo dejstvo, da se je zadnje mesece izredno povečal kolesarski promet, poleg tega pa podatki, da je med pešci in kolesarji vse več udeležencev v prometnih nezgodah, so bili najbolj neposredni vzroki za to, da se je novomeški svet za preventivno in vzgojno v cestnem prometu skupaj s postajo milice odločil za enodnevno akcijo. V njej so preverjali tehnično primernost koles, še posebej med šolarji, njihovo znanje, nekaj časa pa namenili tudi pešcem v prometu. In ugotovitve?

Večina pregledanih koles, teh je bilo 32, je bila brez večjih tehničnih pomanjkljivosti, če seveda odštejemo tiste štiri, ki so jih miličniki zaradi slabih zavor izločili iz prometa. Bolj zaskrbljuje nekaj drugega. Čeprav smo z akcijo začeli že ob sedmi uri zjutraj, ko je vidljivost še izredno slaba, je le malokateri kolesar imel tudi prižgano luč. Večina se jih je zanašala na dobre zavore in reflekse avtomobilistov. Poleg teh opozoril so miličniki največkrat ukrepali proti šolarjem, ki s seboj niso imeli izkaznic o opravljenem kolesarskem izpitu. Vsi takšni so morali pot ob kolesu, nekateri celo s praznimi zračnicami, nadaljevati peš.

Pešci so poglavje zase. Označeni prehodi na cestah se jim zdijo bolj v okras kot za uporabo in nič čudnega ni, da se je še posebej na novomeškem Glavnem trgu domala vse dopoldne oglašala piščal. Miličniki so se tokrat zadovoljili z opozorili. Za najbolj nevarno se je pokazala Cesta herojev ob gimnaziji in osnovni šoli. Le malokateri voznik se zmeni za malčke, ko z otroško razposajenostjo tekajo iz šole domov. Pločnik je ozek, eno z drugim pa prav kliče po nesreči. Številne kazni, ki so jih na tej ulici miličniki že tolikokrat izrekli, kot da ne zaležejo.

In ko smo že pri prometu, omenimo še eno podobno in predvsem bolj temeljito akcijo, ki jo je izvedla zaščitna enota milice pri RSNZ iz Ljubljane. Lotili so se avtobusov. Resda je prometni inšpektor novomeške UNZ, Jože Tavčar, ugotovitev te akcije označil za ugodne, v mislih je imel primerjavo s prejšnjimi leti, vendar nekatera dejstva le kažejo na to, kako malo dajo nekateri za varen prevoz potnikov. Najbolj velja to za tovar-

niške avtobuse, ki jih podjetja že kot odslužene nabavijo pri javnih prevoznikih za prevoze svojih delavcev. Omenimo, da je bilo pregledanih 43 avtobusov, od tega jih je bila skoraj tretjina izločenih iz prometa, in seveda tudi odvzeta prometna dovoljenja. Najbolj zanimiv je primer delavskega avtobusa, ki so mu morali miličniki zaradi izredno uničene in dotrajale karoserije (!) odstraniti celo registrske tablice. Da

pa ne bomo le grajali: jasno je, da jih je bilo med pregledanimi vozili največ iz Gorjančev, kjer pa so miličniki našli sorazmerno malo napak. Za primer povejmo, da je bilo med avtobusi Gorjančev le eno vozilo z obrabljenimi gumami, kar je bil sicer pri drugih zelo pogost pojav.

B. B.

POGORELA STANOVANJSKA BARAKA

ŠMIHEL — 10. novembra je prišlo do požara na stanovanjski baraki Valentina Brezarja v Šmihelu pri Novem mestu. Ogenj je barako povsem uničil, z njo pa je upepelil tudi vso Brezarjevo imetje. Vzrok požara še raziskujejo.

POŽAR V STANOVANJU

NOVO MESTO — 10. novembra zvečer je zagorelo v stanovanju Jelene Mlakar v Ulici Majde Šilc v Novem mestu. Kaže, da je ogenj z vžgalico zanetil obiskovalec Franc L. Požar se je s kavča hitro razširil na preprogo in fotelj. Škodo so ocenili na 60.000 din. Opeklina je dobil tudi Franc L. in so mu morali zdravniško pomoč nuditi v novomeški bolnišnici.

ŠE ŠESTA ŽRTEV NESREČE

NOVO MESTO — Iz novomeške bolnišnice so prejšnji teden sporočili, da je za posledicami hude prometne nesreče pri Karteljevem, najhujše letos v Sloveniji, umrl tudi 33-letni grški državljan Athanasios Voulgarakis. S tem se je število žrtev nezgode, ki se je pripetila 29. oktobra, povečalo že na šest.

„ŽRTEV“ TUDI AVTOMOBILISTI — Četrtekova prometna akcija med kolesarji in pešci po Novem mestu je našla kakšno „žrtev“ tudi med avtomobilisti. Tale na posnetku je zaman prepričeval miličnika, da so mu smerokazi ravno ta hip prenehali delati. (Foto: B. B.)

Ni vsak z žago gozdar

Kraja drv vsakdanja — Nekateri si drevesa za kurjavo podirajo kar sami — Miličniki brez moči

ADLEŠIČI, ČRMOŠNJICE — Toliko gozdnih tatvin in kraj lesa, kot jih beležijo dolenski in belokranjski miličniki letošnje jeseni, doslej zanesljivo ne pomnijo. Ne le, da izginjajo celo skladovnice za zimo pripravljenih drv, pač so tatovi šli še dlje. Meni nič, tebi nič po gozdovih podirajo drevesa in jih vozijo na svoje domove, ni pa zavreči domnev, da ukradena drva celo preprodajajo. Samo iz prejšnjega tedna najdemo tri takšne primere.

Gozdarji iz Črmošnjice so ugotovili, da jim je nekdo v gozdu pri Komarni vasi posekal in tudi odpeljal več javorov, brestov in drugih vrst dreves, s čimer jim je naredil veliko škodo, ki pa jo zaenkrat še ugotavljajo. Podobno, čeprav bistveno manjše, razdejaje je v svojem gozdu ob cesti med Adlešiči in Črnomljem našel Anton Brula iz Talčjega vrha. Nekdo je namreč posekal štiri debela smrekova drevesa in s tem po prvih grobih ocenah lastnika oškodoval za preko 30.000 din. Tretji primer tatvine prihaja iz Adlešičev. Tam je gozdarjem iz skladišča izginilo 9 prostorninskih metrov pripravljenih in zloženih drv.

Ob dejstvu, da gre za kraje, ki zahtevajo precej dela in časa, da o ropotu, potrebnih tovarnjakih in še čem ne govorimo, je pravzaprav čudno, da takšnih tatvin nihče ne prijavlja. Miličniki so največkrat brez moči, saj dobijo prijavo od lastnika takrat, ko ta tatvino opazi, to pa je včasih lahko tudi mesec ali več po dejanju. Očitno pač ni vsakdo z žago v gozdu tudi gozdar.

B. B.

ŠELE ZJUTRAJ SO GA NAŠLI

GRADAC — V petek ponoči je ob železniški progi med Črnomljem in Gradcem pešahal 25-letni Milan Zlatkovič iz Niša. Med hojo je za njim pripeljal motorni vlak, Zlatkoviča zadel in ga odbil na kamenje ob progi. Hudo ranjenega Zlatkoviča so našli šele naslednjega jutra zjutraj.

TRČIL V DVOKOLNICO IN POBEGNIL

TREBNJE — V soboto zvečer je neznan voznik osebnega avta peljal po regionalni cesti med Nemško vasjo in Trebnjem. Dohitel je 39-letno Ano Železnik z Vinje gorice, ki je za seboj vlekla dvokolnico s poljskimi pridelki, na njej pa je sedela 5-letna hčerka. Neznan voznik je z avtom trčil v dvokolnico, pri čemer je Železnikovo zbil na bankino, deklica pa je padla na mejo ob cesti. Avtomobilist je po nezdobi odpeljal naprej, ob cesti je obležala hujše ranjena Železnikova, medtem ko jo je hči srečno odnesla.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Klet Alojza Kocjana v Kočevju pri Črnomlju je imela prejšnji teden neznanega nočnega obiskovalca. O tem ni pričala le odlomljena obešanka na vratih, pač pa predvsem kontrola soda, ki je pokazala, da se je vlomilec za Martinovo oskrbel s 40 litri domačega belega vina. Mislil pa je tudi na aperitiv, saj je odnesel s seboj tudi okoli 100 litrov namočenih in za žganjekuho pripravljenih sliv.

• Po dolenski deželi so se prejšnji teden dogajale take tatvine, da v primerjavi z njimi kraje kakšnih kokoši ali zajcev tokrat niso vredne omembe. Jože Skubic iz Črnomlja si je, denimo, ob pogledu na svoj pašnik zaman mel oči. O čredi 52 ovac, ki jih je videl še dan popreje, ni bilo ne duha ne sluha. Ob dejstvu, da velja vsaka takšna žival najmanj stari miličnjček, je škoda lahko izračunati.

• Še nekeje po Beli krajini se je tiste dni klatil tat. Brinčevi iz Gribelj so namreč zjutraj našli prazen svinjak. Izginil je dober mesec star prašič in kaj malo je verjetno, da bo dočkal kakšno častljivo starost.

KRONIKA NESREČ

ZANESLO GA JE V HIŠO — 10. novembra zvečer je Novomešan Branko Petrovič med vožnjo z osebnim avtom skozi Birčno vas trčil v obcestno hišo, od koder ga je odbilo nazaj na cesto. Ob nezgodi se je ranil sopotnik Rudolf Martinčič iz Novega mesta, gmotne škode pa je bilo za 30.000 din.

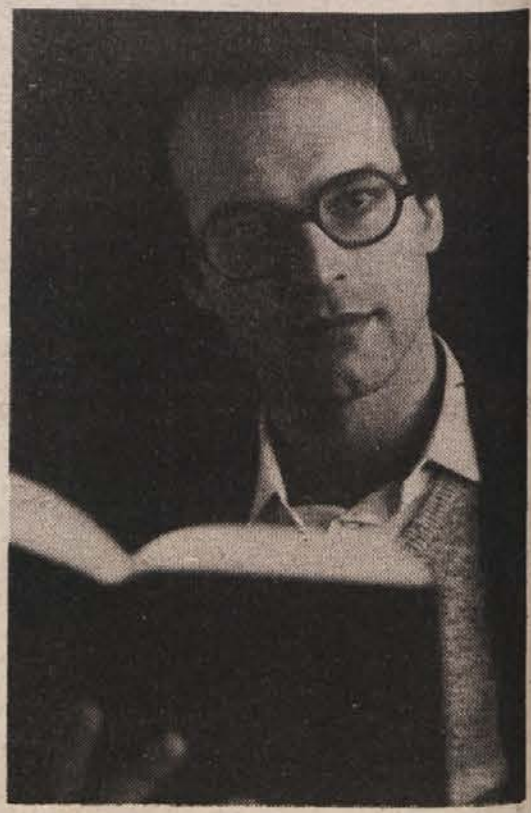
ZADEL DEKLE — Novomešan Aleksander Nikolič se je v nedeljo peljal z avtom po lokalni cesti pod Belo cerkvijo. Med srečanjem je zadel 14-letno Andrejo Gruden iz Družinske vasi in jo zbil po tleh. Dekle so odpeljali v novomeško bolnišnico.

IZSILIL JE PREDNOST — 9. novembra okoli poldneva se je Anton Križan iz Otoka pri Gradcu peljal v osebnem avtu po Ljubljanski cesti v Novem mestu. V križišču za Bršljin je neprevidno izsilil prednost osebnemu avtomobilu, ki ga je nasproti iz Bučne vasi pripeljala Silva Golob iz Cornje Lakovnice. V

NAJBOLJŠEGA PRIJATELJA NE PUSTIŠ ČAKATI V IZLOŽBI

„Če mi je do knjige, ki jo zagledam v izložbi ali na polici, jo moram imeti takoj. Ne morem je samo zato, ker prav tisti trenutek nimam denarja v žepu, pustiti čakati samo v knjigarni, da se morda srečava kdaj drugič ali pa nikoli več.“

S knjižno kreditno kartico v žepu lahko kadarkoli izberem katerokoli knjigo CZ in jo odnesem s seboj. Plačam jo kasneje s popustom in na obročno odplačevanje.”

Kaj je to, KNJIŽNA KREDITNA KARTICA?

KKK je izkaznica prednostnega kupca, ki je deležen posebnih ugodnosti pri nakupu in naročilu knjig.
Kartice so ugodnosti imetnika KKK?
1. 10% popust pri nakupu vseh knjig CZ
2. brezgotovinski nakup vseh knjig CZ v knjigarnah, ki so vključene v KKK
3. šestmesečni brezobrotni kredit pri nakupu vseh knjig CZ
4. redno primerno informiranje o novih knjiznih ponudbah
5. občasni večji popusti pri dotičnih knjigah (do 30%)
6. zagotovljena realizacija (pismenega ali osebnega) naročila katerekoli v Jugoslaviji dosegljive knjige

Kje lahko uveljavljamo ugodnosti KKK?

1. v vseh knjigarnah CZ v Sloveniji
2. v vseh drugih knjigarnah v Sloveniji, ki so označene z nalepkami KKK
3. direktno pri CZ v Ljubljani, Kopitarjeva 2
Kako lahko uveljavljamo ugodnosti KKK?
Neposredno, z obiskom v eni izmed pooblaščenih knjigarn, pisмено s posebno dopisno naročilnico, kakršne prejme vsak član KKK.
Kakšne so obveznosti člana KKK?
Nakupnih obveznosti ni.
Letna članarina je 100 din. Član, ki kupi v enem letu za več kot 3.000 dinarjev knjig, je v naslednjem letu oproščen članarine.
Kako se lahko članom v KKK?
S splošno pristopno izjavo, ki jo izpolnite in odpeljete na naš naslov.

PRISTOPNA IZJAVA ZA KKK

Izjavim, da želim postati imetnik KNJIŽNE KREDITNE KARTICE in se strinjam z ugodnimi prodajnimi pogoji, ki so na voljo imetnikom te kartice. V času veljavnosti KNJIŽNE KREDITNE KARTICE ugodneje kupujem vse knjige CANKARJEVE ZALOŽBE z 10% popustom in vseh knjigarnah CZ in drugih, označenih za prodajo s KKK ali direktno pri Cankarjevi založbi, 61000 Ljubljana, Kopitarjeva 2. Izjavim, da bom letno članarino 100 din poravnal ob prejemu KNJIŽNE KREDITNE KARTICE. Moje članstvo velja za eno leto. Če članstva tri mesece pred iztekom pisмено ne odpovem, se moje članstvo podaljša vsako za eno leto. Cankarjeva založba mi bo pred iztekom veljavnosti stare kartice poslala novo. Strinjam se s popustom, da moje članstvo začne veljati od dne vplačila letne članarine, ki jo bom poravnal vsako leto takoj po prejemu polnične. Zavežem se, da bom mesečne obroke redno plačeval. Nerodno plačevanje obroke ima za posledico preklic veljavnosti KNJIŽNE KREDITNE KARTICE.

PROSIMO, DA IZPOLNITE DOPRTE KV. DRATE S TISKANIMI ČRKAMI. ZAPRITE IZPOLNI ZALOŽBA.

Izpolnjeno pristopno izjavo pošljite na naslov: CANKARJEVA ZALOŽBA - KNJIŽNA KREDITNA KARTICA, 61000 Ljubljana, Kopitarjeva 2.

Evid. št. kupca: _____ PRISTOPNA IZJAVA

Primek in ime: _____ poklic: _____

Rojstni datum: _____ rojstni kraj: _____ spol: m ž

Naslov: _____ pošta: _____

Zaposlen pri: _____

Št. osebne izk: _____ izdana v: _____

Naslov del. org: _____ pošta: _____

Datum prijave: _____ podpis: _____

SVET SKLADA KRKINIH NAGRAD

razpisuje za leto 1984

NAGRADE KRKE

z a učence srednjih šol Dolenjske in slovenskih srednjih šol v Avstriji in Italiji

S Krkinimi nagradami spodbujamo učence k raziskovalnemu in ustvarjalnemu delu.

A. TEME

1. Sinteza, izolacija, biosinteza in oblikovanje zdravil in zdravilnih učinkovin
2. Izobraževalna, kulturna in raziskovalna dejavnost slovenske mladine v zamejstvu
3. Varstvo okolja na Dolenjskem
4. Računalniški programski sistem za analizo in statistiko
5. Zgodovina delavskega gibanja na Dolenjskem
6. Družabno in kulturno življenje gostov v zdraviliščih in gostinskih objektih delovne organizacije KRKA

B. POGOJI

Na razpis se lahko prijavi skupina 3 - 5 učencev srednjih šol Dolenjske in slovenskih srednjih šol v Avstriji in Italiji.

V času srednjega izobraževanja lahko posameznik prejme le enkrat nagrado KRKE.

Naloge, ki so že bile predložene drugim razpisom, ne morejo konkurirati na razpisu.

Skupine morajo poslati svoje naloge v dveh izvodih, najkasneje do 30. aprila 1984 na naslov: KRKA, tovarna zdravil, n.sol.o. 68000 Novo mesto, Cesta herojev 45 (za SKLAD KRKINIH NAGRAD).

Po predhodnem dogovoru bomo nagrajenim skupinam povrnili materialne stroške, če bo naloga izdelana posebej za ta razpis.

Nagrajene naloge so last delovne organizacije KRKA. Avtor ima pravico, da nalogo objavi, vendar pa mora obvezno navesti, da je prejel Krkino nagrado. Svet Sklada Krkinih nagrad lahko nenagrajeno nalogo odkupi.

Kandidati dobijo podrobnejše informacije o razpisu Krkinih nagrad v izobraževalnem centru delovne organizacije KRKA.

C. NAGRADE

- I. nagrada 5.000 din
- II. nagrada 4.000 din
- III. nagrada 3.000 din

Slavnostna podelitev Krkinih nagrad bo v juniju 1984. leta.

732/46-83

NOVOTEKSOVA

trgovina izbranega okusa

Julija

JE ODPRTA NA GLAVNEM TRGU 5
V NOVEM MESTU

Julija VAM NUDI:

- otroško, žensko in moško konfekcijo
- TEEN program iz Novoteksa za mlade po letih*in srcu
- LEE COOPER
- metrsko blago
- modne dodatke in kratko konfekcijo

NOVA MODNA HIŠA V NOVEM MESTU

TURISTIČNE
ZANIMIVOSTI

SORA — Krajevna skupnost Sora je izdala prospekt svojega območja. V njem je opisana reka Sora s kopaljšči, s katerimi upravlja omejena krajevna skupnost, ter naselje Sora, ki leži ob vznožju Polhograjskih Dolomitov. Turistom priporočajo še obisk gradu Goričane, Polhograjskih Dolomitov ter Zbiljskega jezera. Naštete so tudi rekreacijske možnosti.

KRANJ — Medobčinska zbornica za Gorenjsko je ponatisnila Planinski vodnik lahkih in srednjetežkih krajevno zanimivih izletov in tur za goste planince z Bleda, Bohinja in Kranjske gore.

LJUBLJANA — Inštitut za geodetiko in fotogrametrijo je nedavno izdelal turistično karto Jugoslavije v merilu 1:1.550.000. Natisnjena je v velikosti 47,5 x 66 cm s spremno besedo v več jugoslovanskih in tujih jezikih. Na eni strani pole je običajna avtokarta, na drugi pa turistična, v katero so vrisane kulturne, turistične, naravne in zgodovinske znamenitosti. Posebnost je tudi, da so natisnjene zastave in grbi vseh jugoslovanskih socialističnih republik. Izdajatelj je Suvenir dizajn iz Pulje, v prodaji pa stane 50 din.

Gospodarska zbornica Slovenije je izdala in založila nov zimski plakat Slovenije v velikosti 98 x 78 cm, ki prikazuje naše edino pravo visokogorsko smučišče Kanin z vabljivimi gorami in ozadju. Plakat so realizirali pri Kompas, fotografija pa je delo J. Malija.

NOVA GORICA — Turistično društvo Nova Gorica je izdalo zbiranko, ki predvsem z barvnimi slikami predstavlja eno najmlajših slovenskih mest. Žal pa si je v angleškem besedilu avtor privoščil neodpustljiv spodrsraj, ko je ime slovenskega mesta Nova Gorica prevedel v NEW GORITSA. S tem je storjen prekršek, saj predpisi ne dovoljujejo pačenja krajevnih imen ali njihovega prevajanja.

K prospektu so priložili še vodič, ki domačine in obiskovalce seznanja z najnovejšimi podatki s področja upravnih organov, turizma, trgovine, gostinstva itd.

KAMPINGI NA
SLOVENSKI OBALI

PORTOROŽ — Čeprav je letošnja sezona Kampiranja že minila, ne bo odveč podatek (izvira z dne 14. 9. 1983), da je Turistična organizacija Portorož izdala posebno informativ-

Radenska

PREŽIVITE PRAZNIKE V RADENCIH!

V času prazničnih dni (26. — 30. 11. 1983) smo za vse tiste, ki se boste odločili za prihod v Radence, pripravili paket bivanja po ugodni ceni. Ta paket vsebuje:

- 4 polne penzione (pričetek v soboto z večerjo, zaključek v sredo s kosilom) z namestitvijo v 1/2 sobi hotela Radin
- neomejeno kopanje v hotelskem bazenu
- ogled filmskih predstav v kongresni dvorani
- vstopnina za ples 26. in 27. 11.
- vstopnina za plesno prireditev z Nedo Ukraden (29. 11.)
- ogled muzeja „Radenske“
- turistična taksa

CENA PAKETA: SAMO 3.200,00 din

Doplačila za 1/1 sobo 55,00 din na dan. Otroci do 7. leta imajo prenočišče zastoj, če spijo s starši, otroci od 7. do 14. leta pa imajo 30% popusta na ceno penziona. Za razvedrilo otrok bo se posebej poskrbljeno (otroški filmi, čajanka itd.).

Da bi čimbolj popestrili bivanje vseh gostov, bodo v primeru zadostnega števila prijav organizirani izleti z vinsko poskušnjo, ogledi turističnih znamenitosti tega dela Slovenije itd. Gostje pa se lahko tudi sami odločajo za daljše in krajše izlete v okolico, uporabljajo številne rekreacijske objekte, skratka, dolg čas gotovo ne bo nikomur.

INFORMACIJE IN REZERVACIJE HOTEL RADIN —
telefon (069) 73-331, telex 35 269

709/44-83

no gradivo o kampih na slovenski obali: Adria Ankar, Lucija Portorož in Belvedere Izola.

NOVICE IZ SEMIČA

Semiški šolarji so nam poslali več novic. Milena VUKOJEVIĆ piše, da so učenci višjih razredov letos že večkrat pogozdovali in skupaj zasedli 12.335 smrečic. Denar, ki so ga zaslužili s tem koristnim delom, bodo porabili za zaključni izlet. Pred kratkim so Semičane obiskali

vrstniki iz Starega trga. Simona PUSTAVRH poroča, da sta se ekipi obeh šol pomerili v šahu, pri čemer so imeli več uspeha gostje. Isti dan so v Semiču izvedli spominski tek v počastitev krajevnega praznika, Vesna BEGLIČ pa piše, da so ob domačih učencih nastopili tudi šolarji iz Črnomlja in Starega trga. Pred dnevom mrtvih so semiški šolarji okrasili spomenik padlim borcem, prižgali sveče, po besedah Milke POČ pa so učenci višjih razredov izvedli tudi recital.

„NOVOLES“, lesni kombinat
Novo mesto—Straža, n. sol. o.

Komisija za delovna razmerja objavlja naslednja prosta dela in naloge

TOZD TOVARNA DROBNEGA POHIŠTVA,
Straža

1. POVRŠINSKA FINALIZACIJA II. (2 delavca)
2. PRIPRAVA MATERIALA II. (6 delavcev)
3. IZDELAVA PLOŠČ II. (3 delavci)
4. MANIPULACIJA LESA (10 delavcev)
5. TEHNOLOG ZA ŠTUDIJ DELA IN ČASA (1 delavec)
6. TEHNOLOG KVALITETE V OPS (1 delavec)
7. MATERIALNI KNJIGOVODJA II. (1 delavec)
8. SKLADIŠČNIK V MEDFAZEM SKLADIŠČU I. (1 delavec)

pod naslednjimi pogoji:

1. — 4. končana osemletka, zaželene delovne izkušnje
Poskusno delo traja 45 dni.
5. — 6. lesni tehnik, 4 leta delovnih izkušenj
Poskusno delo traja 60 dni.
7. ekonomski tehnik, 1 leto delovnih izkušenj
Poskusno delo traja 45 dni.
8. trgovec, 1 leto delovnih izkušenj
Poskusno delo traja 45 dni.

TOZD TOVARNA PLOSKOVNEGA POHIŠTVA
Trdinova 45, Novo mesto

1. ELEKTRIKAR (1 delavec)
2. GLAVNI VZDRŽEVALEC (1 delavec)
3. IZMENOVOĐJA (2 delavca)
4. KLJUČAVNIČAR (1 delavec)

pod naslednjimi pogoji:

1. končana poklicna šola elektro smeri, 3 leta delovnih izkušenj, izpit za delo na „S“ in „VN“ napravah
Poskusno delo traja 45 dni.
2. končana srednja šola elektro ali strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj
Poskusno delo traja 60 dni.
3. lesni tehnik ali delovodja, 3 leta delovnih izkušenj
Poskusno delo traja 60 dni.

4. končana poklicna kovinarska šola, 3 leta delovnih izkušenj.

Poskusno delo traja 45 dni.

TOZD ŽAGA, Straža

1. MANIPULACIJA Z ŽAGANIM LESOM (3 delavci)
2. MANIPULACIJA Z DECIMIRANIM LESOM (5 delavcev)

pod naslednjimi pogoji:

1. — 2. končana osnovna šola, delovne izkušnje so zaželjene
Poskusno delo traja 45 dni.

TOZD TOVARNA GUGALNIKOV, Dvor

1. IZMENOVOĐJA (1 delavec)
2. LUŽENJE (1 delavec)
3. BRUŠENJE PO LAKU (1 delavec)
4. SNAŽILKA (1 delavec) s skrajšanim delovnim časom (4 ure)

pod naslednjimi pogoji:

1. lesni tehnik ali delovodja, 3 leta delovnih izkušenj
Poskusno delo traja 60 dni.
2. — 3. končana osemletka, zaželjene delovne izkušnje
Poskusno delo traja 45 dni.
4. končana osemletka, poskusno delo traja 45 dni.

TOZD TOVARNA VEZANIH PLOŠČ, Straža

1. STISKANJE VEZANEGA LESA (2 delavca)
2. PRIPRAVA FURNIRJA I. (1 delavec)

pod naslednjimi pogoji:

1. — 2. končana osemletka, zaželjene delovne izkušnje
Poskusno delo traja 45 dni.

TOZD TOVARNA STILNEGA POHIŠTVA, Straža

1. ŽAGANJE IN SKOBLJANJE (2 delavca)
2. ROČNA DELA (2 delavca)
3. KOPIRANJE IN SKOBLJANJE (2 delavca)
4. KROJENJE IN FURNIRANJE (2 delavca)

pod naslednjimi pogoji:

1. — 4. končana osemletka, zaželjene delovne izkušnje
Poskusno delo traja 45 dni.

DELOVNA SKUPNOST STROKOVNIH SLUŽB,
Straža

1. GASILEC I. (2 delavca)
2. VRATAR — ČUVAJ (4 delavci)

pod naslednjimi pogoji:

1. končana poklicna šola za gasilce, 2—3 leta delovnih izkušenj, starost do 35 let
Poskusno delo traja 45 dni.
2. končana osemletka, delovne izkušnje zaželjene
Poskusno delo traja 45 dni.

TOZD BLP: Novo mesto

1. SERVISER (1 delavec)

pod naslednjimi pogoji:

1. končana poklicna mizararska šola
2. vozniško dovoljenje B kategorije
3. do 4 leta delovnih izkušenj

Poskusno delo traja 45 dni.

Delovno razmerje bomo sklenili za vsa objavljena dela za nedoločen čas.

Redne avtobusne prevoze delavcev imamo organizirane iz Novega mesta (direktno in preko Prečne), Črnomlja, Žužemberka, Preval in Drganjih sel.

Kandidati, ki žele združiti svoje delo v eni izmed novoletovih TOZD, naj oddajo vlogo z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh od objave na naslov: „NOVOLES“, lesni kombinat, kadrovska socialna služba, 68351 Straža. Vse potrebne informacije lahko dobite pri vodjih splošnih oddelkov TOZD.

Komisija za delovna razmerja
TOZD ELEKTROLITI MOKRONOGobjavlja
prosta dela in naloge1. TEHNOLOG — 1 delavec za nedoločen čas, s
polnim delovnim časom

Pogoji: elektrotehnik ali strojni tehnik, zaželene delovne izkušnje, odslužen vojaški rok in trimesečno poskusno delo

2. KUCHARICA — 1 delavec za nedoločen čas, s
polnim delovnim časom

Pogoji: KV kuharica ali kuhar, 2 leti delovnih izkušenj (moški odslužen vojaški rok) in trimesečno poskusno delo

3. DELO V PROIZVODNJI — 2 delavca za
nedoločen čas, s polnim delovnim časom

Pogoji: zaželena osemletka in dvomesečno poskusno delo (moški odslužen vojaški rok).

Kandidati naj pismeno ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA — IEZE — TOZD Elektroliti Mokronog, komisija za delovna razmerja.

Kandidate bomo obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa o izbiri.

Smo skupaj živeli
In očka imel si nas rad
Naglo obstal tvoj je korak.

Tedaj, ko smo se ločili
O žalostni, grenki spomini.
Nam v tolažbo bo iz to;
Enkrat naj se smidemo gor v nebo.

V SPOMIN

Danes mi eva žalostno leto dni, odkar si nas zapustil nad vse skrbni mož,
oče, brat in stari oče

JOŽE KOZJAN

Božakovo 12

Hvala ti za vse dobro, kar nas si učil, storil in zapustil. Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prinašate cvetje in prizigate svečke.

ŽALUJOČI: vsi njegovi

A dan je črni moral priti,
bridkosti dan, oj, dan solzan,
teško bilo se je ločiti,
a solze vse, ves jok zaman.

ZAHVALA

Kruta usoda nam je komaj v 53. letu starosti iz naše sredine iztrgala dragega
sina, moža, očeta, starega očeta, brata in strica

MARTINA ZAGORCA

iz Krškega

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali veliko lepega cvetja ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala velja TOZD Papirkonfekcija, Labod TOZD Libna, govorniku za poslovične besede pri odprtem grobu, godbi za zaigrane žalostinke in župniku za opravljeni obred. Enako zahvalo smo dolžni tudi dr. Pircu iz Krškega za dolgoletno zdravljenje. Se enkrat prisrčna hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali lajšati bolečino.

ŽALUJOČI: žena Pepca, hčerki Zdenka in Jožica z družinami, oče, brat Jože, sestri Jožica in Mimica ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi, ko nam je težka bolezen iztrgala
ljubljenega moža, očeta, strica in starega očeta

JOŽETA KOLMANA

iz Hudej 23 pri Trebnjem

se iskreno zahvaljujemo osebju zdravstvene postaje Trebnje, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam ob težkih trenutkih stali ob strani, pokojnemu darovali cvetje in vence in ga spremili na zadnji poti. Se posebno se zahvaljujemo družini Pucelj in Urajnar, obrtniku Agniču in njegovim delavcem, Dolenjki Novo mesto in Trebnje ter Elmi iz Crnuč. Hvala vaščanom iz Hudej in drugim za tolažilne besede in vsako lepo misel v tej neizmerni bolečini, vsem, ki so pokojnega spoštovali in kakorkoli počastili njegov spomin. Hvala tudi pevcem in župniku za opravljeni obred.

ŽALUJOČI: vsi njegovi

ZAHVALA

Po kratki in hudi bolezni nas je v 79. letu starosti zapustila naša draga žena,
mama, babi, sestra in teta

MARIJA VOVK

roj. SAJE
iz Srednjega Lakenca 3

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem in vaščanom, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani, nam izrekli sožalje ali nam kakorkoli pomagali, pokojni darovali cvetje in vence ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se osebju kirurškega oddelka bolnišnice v Novem mestu, zdravniku iz Mokronoga za prizadevno zdravljenje in lajšanje bolečin, domačim pevcem in župniku za opravljeni obred.

ŽALUJOČI: mož Lojze, hčerke Mici z družino in Lojzka, sinova Slavko in Franci z družinama ter ostalo sorodstvo

Sr. Lakenc, dne 7. novembra 1983

Zapustil si nas, ljubi oče,
za tabo srce naše joče,
tolažba ena nas krepi,
da srečamo se v večnosti.

ZAHVALA

V času tihe in skrite bolezni nas je v 78. letu starosti za vedno zapustil ljubi
mož, oče, stari oče in dedek

JOŽE RUPAR

Stranje 1

Hvala vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, pokojnemu pa darovali vence in cvetje. Zahvala velja sosedom Ponkvarjevim za podarjeni venec in vsestransko pomoč, sodelavkam Laboda za podarjeno cvetje in denarno pomoč. Najlepše se zahvaljujemo župniku iz Bele cerkve za lepo opravljeni obred. Vsem najlepša hvala.

ŽALUJOČI: žena Fani, otroci Jože, Tone in Justina z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v 76. letu starosti za vedno
zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, dedek in stric

FRANCI MIKLAVČIČ

Sentjernej 99

Prisrčno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, posebno družini Zofič, Jakše, Benčina in Golob, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga spremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala tovarni Iskra UPORI, Strečnik, Dobruška vas. Zahvala tudi duhovniku za opravljeni obred.

ŽALUJOČI: vsi njeni

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

STANKO RUDMAN

Groblje 7, Sentjernej

Zahvaljujemo se sodelavcem, sorodnikom, znancem, ki so nam stali ob strani, izrekli sožalje, pokojnemu darovali cvetje in vence, sosedom za denarno pomoč, ter vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi prerani zadnji poti. Posebna zahvala velja Cestnemu podjetju - TOZD GRADNJE, tov. Kolihi za poslovične besede ob odprtem grobu, GD Groblje, družini Črtalič za podarjeni venec, Strojnim in župniku za opravljeni obred.

ŽALUJOČI: žena Betka, sin Stanko, bratje, sestra ter ostalo sorodstvo

Kadar začuješ pred vrati korake,
smrti koščene, kam se boš del,
Saj so ob koncu vse ceste enake,
postal boš prah in pepel.
(S. Kosovel)

ZAHVALA

Po težki in hudi bolezni je v 79. letu dotrpel naš dragi

FRANCE AVSEC

iz Mačkovca 21

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam v teh težkih dneh kakorkoli pomagali, pokojnemu darovali vence in njegov grob zasuli s cvetjem. Posebno se zahvaljujemo patronažnim sestram za skrbno nego in pogoste obiske na domu, župniku za poslovični govor in opravljeni obred, cerkvenim pevcem, Krki, tovarni zdravil, za podarjeni venec in sodelavcem skladišča embalaže za pomoč. Posebna zahvala velja Vraničarjevim in Bonovim in vsem, ki ste ga spremili na njegovi poslednji poti.

ŽALUJOČI: žena Pepca, Martin z družino ter sestri Lojzka in Francka s svojimi

TUDI MI IMAMO HRANILNICO

Pred kratkim je tudi na naši šoli začela delovati hranilnica. Ob tej priložnosti so nas obiskali predstavniki LB - Temeljne dolenske banke in nam podarili knjige in hranilno knjižico z vlogo 500 dinarjev. Zanimivo je bilo tudi srečanje z znanim smučarskim skakalcem Miranom Tepešem in njegovim trenerjem Danilom Pudgarjem, ki sta nam povedala veliko o tem športu in Miranovih uspehih.

MATEJA RAVBAR
OŠ Milka Šobar - Nataša
Novo mesto

V POČASTITEV DNEVA OZN

V počastitev dneva OZN smo 24. oktobra na naši šoli pripravili kulturni program, člani krožka OZN smo učence posameznih razredov seznanili z dejavnostjo te svetovne organizacije, na šolskem dvorišču pa smo izpisali parole in narisali velik znak OZN.

DUŠICA STOJČIČ
OŠ Milka Šobar - Nataša
Novo mesto

POUČNI IZLETI

Posamezni razredi smo se 25. oktobra odpravili na poučne izlete. Osmošolci smo si v Kostanjevici ogledali Formo vivo in galerijo, v Krškem smo se seznanili z načinom izdelave papirja in celuloze, tudi brestaniška termoelektrarna nas je pritegnila, nazadnje pa smo se ustavili še v miranski Dani, kjer izdelujejo sokove in alkoholne pijače. Na drugem koncu domovine pa so si tisti čas učenci 5. in 6. razredov ogledovali zgodovinske in literarne znamenitosti od Turjaka do Kočevja.

DUŠICA STOJČIČ
OŠ Milka Šobar - Nataša
Novo mesto

OZD Avtopromet, gostinstvo in turizem „GORJANCI“ Novo mesto - Straža, TOZD Gostinstvo.

Razpisna komisija objavlja prosta dela in naloge

INDIVIDUALNI POSLOVODNI ORGAN - direktor TOZD Gostinstvo

Kandidati za dela in naloge morajo:

1. izpolnjevati splošne pogoje iz člena 511. ZZZ,
2. imeti visoko ali srednjo strokovno izobrazbo gostinske, turistične, ekonomske, pravne ali komercialne smeri z najmanj 5 leti prakse na vodilnih delovnih mestih,
3. predložiti program nadaljnjega razvoja temeljne organizacije.

Moški kandidati morajo imeti odslužen vojaški rok.

Osebnih dohodkov po določenih samoupravnega akta. Ponudbe z dokazili naslovite na razpisno komisijo za direktorja TOZD Gostinstvo v DSSS OZD „GORJANCI“, Straža.

Razpisni rok 15 dni.

Svet delovne skupnosti upravnih organov občinske skupščine Metlika

objavlja prosta dela in naloge:

1. REFERENTA ZA VOZNIŠKA DOVOLJENJA v upravnem organu za notranje zadeve
2. TAJNICA IZVRŠNEGA SVETA za določen čas

POGOJI:

1. - srednja strokovna izobrazba ekonomske ali administrativne smeri
 2. - najmanj 2 leti delovnih izkušenj
 3. - srednja strokovna izobrazba ekonomske ali administrativne smeri
 4. - znanje strojepisja in stenografije
- Razpis je v veljavi 8 dni po objavi. Prijave na razpis pod zap. št. 1 sprejema upravni organ za notranje zadeve, pod zap. št. 2 tajništvo Izvršnega sveta. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po poteku razpisa.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

nagradi javi na naslov: Anton Može, Dol. Kamence 41 ali telefon 21-511.
VZAMEM v najem navijalni stroj za navijanje tuljav. Prodajna-rabljen hladilnik 180 l. Ponudbe na telefon (068) 72-375, od 15. ure dalje.

CENJENE STRANKE obveščam, da sem nanovo odprl EKSPRES ČEV-LJARSTVO na Partizanski cesti v Novem mestu (Kandija). Se pripravljamo!
DOBIJO se jarče, pasme hisek, od starosti treh tednov naprej, vsak dan na KURJEREJI Medvede ob avtocesti Ljubljana - Kranj pri hidroelektrarni Medvede. Vid Novak, Gorenjska 34, 61215 Medvede. PRODAM piščance za zakol ali nadaljnjo rejo. Šmarjeta 15.

KUPIM

KUPIM vseljivo starejšo hišo z nekaj zemlje na širšem območju Novega mesta. Ponudbe pod šifro: VAS NI ZADRZEK.

KUPIM strešno opeko KIKINDA (malo) 500 kom., lahko tudi manj. Peter Grubar, Mestne njive blok 8, 68000 Novo mesto, telefon dopoldne 21-276, popoldne 22-482.

KUPIM trofazni kompletni cirkular. Jože Virč, Catež 50, Brežice.
KUPIM leva prednja vrata ter prednjo šipo za 126 P. Jože Gros, Strit 11, 68275 Skočjan.

POSEST

HIŠO, komfortno, z garažo in nekaj vrta prodam. Ogled v soboto popoldne. Naslov v upravi lista (5043/83).

PARCELO, primerno za vinograd, v Straški gori (nad Novolesom) prodam. Barbič, Dol. Straža 75.
V CENTRU Črnomlja (Kolodvorska c. 12) prodam starejšo stanovanjsko hišo, ki je zaradi lokacije primerna tudi za manjšo obrt. Informacije dobite pri Antonu Bruli, Talčji vrh 2 a, 68340 Črnomelj.

PRODAM 8 arov vinograda v Cerovem logu. Ana Gorišek, Dobravica 18, Šentjernej.

CESTITKE

Dragi mami MARIJI HUDETOVI iz Malenske vasi pri Mirni peči za dvojno praznovanje še na mnoga zdrava leta želijo vsi njeni Dobremu možu in očetu Štefanu Pečavarju iz Birčne vasi ob 60-letnici želijo veliko zdravja in sreče, žena Tončka in sin Silvo. Cestitkam se pridružujejo tudi ostali sorodniki.
Stanetu Lokarju iz Birčne vasi želijo za njegov 45. rojstni dan ter god in Stanetu mlajšemu za god vse najlepše, veliko zdravja in sreče. Sestre in bratje z družinami.

OBVESTILA

GRAVERSTVO Aleksander KEČEKES - novi naslov: Šentjernej (delavnica), telefon (068) 32-048; Novo mesto, Novi trg 1 (hotel Metropol), telefon (068) 21-348.

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustila naša draga in skrbna mama, babica in prababica ter teta

ANA RADEŠČEK

iz Orehovice 22 pri Šentjerneju

Zahvaljujemo se sorodnikom, vaščanom in prijateljem, ki so nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence in cvetje in jo spemili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se še PTT Novo mesto, PTT Šentjernej za podarjena venca in IMV Novo mesto za denarno pomoč, pevskeму zboru iz Orehovice in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

ZALUJOČI: otroci Jože, Tončka in Štefka z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Nenadoma naju je komaj v 44. letu starosti zapustil najin ljubi mož in oči

TONE JORDAN

iz Dol. Prekope 17 a

Objokan, izgubljen obraz, poln bolečin; le biserna solza polzi, pada v neskončnost in se izgublja v prihodnosti. Kako grenak je ta spomin. (Mateja)

Rodilo se je pusto jesensko jutro, ki je v očiju znova rodilo polno delovnih načrtov in želja po nečem novem. Toda njegov korak je zastal na poti domov, na poti, ki ga je vodila k nama. Odšel je z nasmehom na ustnicah, ne da bi slutil, da naju zapuša za vedno; ostalo pa je toliko nedoživete in nedorečene. Bolečina je neizmerna, vsaka stvar je prepolna njega, najin dom je zelo prazen, edino spomini živijo. Tako obupno je spoznanje, da je naša sreča morala biti tako kratka. Tolaži naju le spomin, kako zelo velika je bila ta sreča in da bo misel nanjo vsaj nekoliko ublažila praznino prihodnosti. Hvala vsem, ki ste nama ob izgubi najinega skrbnega in ljubečega očija stali ob strani, nama pomagali, z nama sočustvovali in nama izrazili sožalje, ga v tako velikem številu spemili na njegovi zadnji poti in njegov mnogo prerani grob zasuli s cvetjem. Posebna hvala njegovim sodelavcem IMV TOZD TA, delavcem TOZD Podgorje Šentjernej, župniku za opravljeni obred, GD Prekopa, pevcem in njegovim številnim prijateljem, ki so ga imeli radi.

ZALUJOČI: Ivanka, Mateja, brat Jože in sestra Marija z družinama, družina Tomše in ostalo sorodstvo

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 17. novembra - Elizabeta Petek, 18. novembra - Roman Sobota, 19. novembra - Izak Nedelja, 20. novembra - Edmund Ponedeljek, 21. novembra - Marija Torek, 22. novembra - Cecilija Sreda, 23. novembra - Klemen Četrtek, 24. novembra - Flora

LUNINE MENE
20. novembra ob 13.49 - ščip

KINIO

BREŽICE: 18. in 19. 11. ameriški film Prepovedana ljubezen. 18. 11. nemški film Zgodnja zrelost. 19. 11. ameriški film Bič. 20. in 21. 11. francoski film Tri je potrebno ubiti. 22. in 23. 11. ameriški film Edini možki na svetu.

mali oglasi

STANOVANJA

V Novem mestu prodam trosobno stanovanje, v izmeri 100 m². Informacije v soboto na telefon 061-262-398.

GARSONJERO ali enosobno stanovanje v Novem mestu išče nujno mlada družina. Naslov v upravi lista (5044/83).

STANOVANJE oddam osamljeni upokojenci za občasno varstvo otrok ali pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi lista (5045/83).

SOBO s souporabo kopalnice išče v Novem mestu diplomirani inženir strojništva - začetnik v IMV. Ponudbe po telefonu (068) 23-828, popoldne.

SOBO, opremljeno in ogrevano, v Novem mestu išče zaposleno dekle. Darja Katič, Leskovaška 23, 68270 Krško.

Kmetijski stroji

RAKTORSKO PRIKOLICO prodam. Jože Ravbar, Karteljevo 30, Mirna peč.

PRODAM traktor gosencar s hidravliko, opremljen tudi za delo v gozdu, možni tudi drugi priklopi. Cena ugodna. Telefon 44-635.

RAKTOR ZETOR 7011 prodam ali zamenjam za IMT 542 ali 560. Jože Kos, Veliki kal 18, Mirna peč.

RAKTOR URSUS 335 s kabino, 1200 delovnih ur, prodam. Jože Gramc, Gor. Skopice 43, Krška vas.

ETOR 47-18 prodam. Telefon 25-925, popoldne.

RODAM traktor Ferguson 533. Blažič Jože, Žihovo selo, Otočec.

Motorna vozila

RODAM Škodo, letnik 1976 (obnovljeno). Mežnarič, Straža.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozd Časopis Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje. IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar. UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simičič, Jožica Tappay, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 500 din - Za delovne in družbene organizacije 1.200 din - Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev oziroma 50 DM (oz. ustrežna druge valute v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višina v enem stolpcu za komercialne oglase 250 din, za razpise, licitacije ipd. 350 din, 1 cm na določen, prednji ali zadnji strani 380 din, 1 cm na prvi strani 500 din. Vsak mali oglas do 10 besed 115 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov skupnih služb DITC: Garmova 3, p. p. 33, tel. 22-365 in 22-551 - Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24-006 - Nenaročenih republikov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelomi: DITC, tozd Grafika Novo mesto - Prvi filmi in riske: Ljudska pravica, Ljubljana.

CRNOMELJ: 17. in 20. 11. jugoslovanski film Lev v srcu. 18. in 20. 11. ameriški film Samo dvakrat se živi. 22. 11. film Vzpon in padec Idjia Amina. 21. in 27. ameriški film Roj ubijalcev.

KOSTANJEVICA: 19. 11. francoski film Mladost norost. 20. 11. ameriški film Imperia vrača udarec.

KRŠKO: 20. 11. ameriški film Ladja smrti. 22. 11. hongkongski film Veličastni. 23. 11. danski film Seks v 100 lekcijah. 24. 11. italijansko-francoski film Zgodbe navadne norosti.

NOVO MESTO - KINO JLA: Od 18. do 20. 11. angleški film Meč kralja Arthura. Od 21. do 23. 11. japonski film Lady Chatterley iz Tokia.

SEVNICA: Od 18. do 20. 11. avstralski film ABC od ljubezni do seksa. 23. in 24. 11. ameriški film Mc Vichor.

FIAT 126 P, letnik 1978, dobro ohranjen, 30.000 km, prodam. Štefka Luzar, Majde Šilc 7, Novo mesto, telefon 25-291.

R 4, letnik 1978, prodam. Jože Smolič, Šentjernej 47.

ZASTAVO 750, prodam. Tone Rajar, Drečjetova pot 22, Novo mesto, Ogled popoldne.

R 10, kuramboliran, ugodno prodam. Potov vrh 8, Novo mesto.

PRODAM TAM 5000 kasonar, letnik 1972, v vznožnem stanju, registriran do sredine decembra 1983. Telefon (068) 25-846, po 19. uri.

DIANO, letnik 1978, prodam. Srečko Rozman, Raka, tel. 75-540. ZELO POCENI prodam avto FORD TAUNUS, letnik 1970, lahko tudi po delih. Bašelj, Soteska 25, Straža.

LADO KARAVAN, staro štiri leta, odlično ohranjeno, garazirano, ugodno prodam. Telefon 22-392, Drska 16, Novo mesto.

Z 750 S, letnik 1977, prevoženih 60.000 km, dobro ohranjeno, prodam. Ivan Razpet, Srednik 4, 68297 Šentjanž.

PRODAM tovorni avto MERCEDES 1623 „dupljak“, v dobrem stanju, in osebni avto MERCEDES 220, letnik 1974 ter menjalnik za 80 KA tovorni avto mercedes, kiper kason (9 m3) in osebni avto MINI MORIS 1000, letnik 1977, po delih ali komplet. Vlado Gračner, Srečič 5, 68270 Krško.

PRODAM R 4 GTL, letnik 1982, prevoženih 12000 km. Kristanova 32, stanovanje 28, Novo mesto, telefon (068) 20-511, v petek od 17. do 19. ure.

Z 101 mediteran, letnik 1981, prodam. Franc Zakšek, Titova 90, Senovo.

DVE ZASTAVI 750, letnika 1973 in 1976, prodam. Vilko Gracar, Trstenik 9, Mirna.

Z 101, letnik 1977, registrirano do septembra 1984, prodam. Janez Zupet, Skočjan 66.

KOMBI IMV MORIS super, delno obnovljen, poceni prodam. Informacije po telefonu 25-520, po 20. uri.

Z 750 SC, letnik 1981, prevoženih 18.000 km, prodam. Informacije na telefon 22-832.

ASCONO 16 in diatonično harmoniko Lubas (trivrstno) prodam. Skočjan 70.

MOSKVIC, letnik 1978, prodam. Jože Kos, Veliki kal 18, Mirna peč.

PRODAM

PRODAM črno beli televizor, star eno leto, otroško posteljico in stolček chico. Telefon 23-015 (dopoldne), Janez Končija, Rumanja vas 33 pri Straži.

PRODAM prenosni šivalni stroj DANICA ELEKTRONIK. Telefon 21-970.

NOVE GUME 20-750 in toplotno izolirano cisterno za nafto prodam. Štanko Hosta, Sela 16, 68310 Šentjernej.

PRODAM dekliški plašč številka 14 in pralni stroj Candy po delih. Telefon 24-439.

PRODAM pletilni stroj REGINA - dvovrstni in menjalnik za žabo PALLAS. Telefon 85-929.

PRODAM večjo količino rabljenih osemvaljnih salonitnih plošč. Vid Brezovar, Gornje Gradšče 11, Dolenjske Toplice.

PEVSKO OZVOČENJE FBT prodam. Telefon 23-030, interna 313, dopoldne.

PRODAM šivalni stroj Ruža-selektor, nerabljen. Cena 30.000,00 din. Telefon popoldne 23-624.

LISICO prodam. Telefon 32-142. 200 kom. 5,5 in 30 kom. 8 valnih salonitnih (novih) plošč prodam. Telefon 20-276.

PRODAM mlado kravo, dobro mlekarico, brejo 8 mesecev, z drugim teletom. Kastelic, Jama 2, Novo mesto.

PRODAM 25 m² lamel parketa (hrastov - novi). Telefon 24-683.

PRODAM belo dolgo poročno obleko in pliš jakno. Tel. 24-683.

PRODAM novo in nerabljeno avtomobilsko prikolico ATP 350, modre barve, z atestom. Rafko Golob, Migolska gora 1, Mirna.

PRODAM rabljen pralni stroj. Telefon 22-618.

PRODAM osebni avto VW 1200, letnik 1976, pihalnik TAJFUN in bočno traktorsko kosilnico. Jože Klančar, Rodine 15, Trebnje.

ZMRZOVALNO SKRINJO LTH (motor v okviru) prodam. Slavko Pavlič, Gotna vas 26, Novo mesto.

PRODAM črnobeli televizor, rabljen, za 8.000 din. Informacije na telefon 24-163, zvečer.

PRODAM 80-basno klavirsko harmoniko MELODJA. Urek, Cesta herojev 60, Novo mesto.

PRODAM raztegljiv kavč, star eno leto, za 10.000,00 din. Oglasite se na naslov Poljak, Cesta herojev 38, Novo mesto, ali po telefonu 23-217.

PRODAM lepega zrebca, starega dve leti, vajenega kmečkoga dela. Ogled vsak dan. Jože Golobčič, Omota 2, 68333 Semič.

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama, sestra in teta

MARIJA ŠULC

iz Prečne 22

Iskreno se zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, predvsem Bobnarjevim in Dularjevim, sorodnikom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

ŽALUJOČI: vsi njeni

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je zapustila naša draga sestra in teta

MARIJA JENIČ

iz Rakovnika 6

Prisrčno se zahvaljujemo vsem vaščanom, sorodnikom in znancem, ki so nam izrekli sožalje, nam pomagali v najtežjih trenutkih, pokojni darovali cvetje in vence ter jo spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo Splošni bolnišnici Novo mesto in osebju Zdravstvenega doma Novo mesto za lajšanje bolečin na domu. Hvala tudi župniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat vsem iskrena hvala!

ŽALUJOČI: brat Janez, sestri Rezka in Penca z družinami

ZAHVALA

Ob prerani izgubi mojega dragega moža

PIUSA ŽUŽKA

iz Novega mesta

se iskreno zahvaljujem prijateljem, sosedom in znancem za izraze sožalja. Posebno se zahvaljujem dr. Trobišu in nevrološkemu oddelku novomeške bolnice, govornikom za poslovilne besede, organizaciji ZZB za organizacijo pogreba, pevcem in godbi.

Žalujoča žena Marija

ZAHVALA

Po dolgi in hudi bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in brat

SLAVKO BAKŠE

iz Šentjerneja 48

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, še posebno patronažni sestri za vso pomoč v najtežjih trenutkih. Zahvaljujemo se za darovane vence in cvetje ter spremstvo pokojnega na njegovi zadnji poti. Hvala LD Šentjernej, Orehovica in Skocjan, ZZB Šentjernej, OOS Iskra Upori, Emona Globtour in dijakom 3.a SSTU, pevskemu zboru in kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v 47. letu zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ANTON TURK

z Rateža 25

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, vaščanom in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo DO Iskra, TOZD Ela, DO Gorjanci, TOZD avtobusni promet in TOZD Gostinstvo, OS Brusnice in Tekstilni šoli Metlika za podarjene vence in govorniku za poslovilne besede. Hvala tudi godbi in župniku za opravljeni obred.

ŽALUJOČI: vsi njegovi

ZAHVALA

Po dolgi bolezni nas je v 51. letu zapustil naš ljubi mož, oče, stari oče, brat in stric

IZIDOR GORENC

iz Hudobrezja 6 pri Studencu

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom in znancem za pomoč v najtežjih trenutkih. Zahvala tudi DO Jutranjka, župniku za opravljeni obred in pevcem.

ŽALUJOČI: vsi njegovi

ZAHVALA

Prvega novembra je v tihoti za vedno zatisnila svoje trudne oči

MARIJA GRIČAR

rojena TOMAŽIN iz Smednika

Zahvaljujemo se sosedom ter vsem znancem za darovano cvetje, župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

ŽALUJOČI: vsi njeni

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 79. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in teta

IVANA FILAK

iz Gradca 49 v Beli Krajini

Prisrčna zahvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojno v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebna zahvala velja zdravnici Branki Mihjlovič za obiske na domu, sosedi Marici Lozar za pomoč ter sosedoma Francici in Zofki za poslovilne besede. Zahvala tudi godbenikom iz Metlike ter župniku za lepo opravljeni obred.

ŽALUJOČI: sin Matija in sin Tone z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem, ki ste našo drago ženo, sestro, teto in snaho

ŠTEFKO SKUBIC

tako številno spremili na zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje ter z nami sočustvovali, proštu Jožetu Lapu pa za pogrebni obred in poslovilne besede, se iskreno zahvaljujemo. Prisrčna hvala kolektivoma Novoteks in Krka TOZD TEHNOSERVIS za vence in slovo ob njenem grobu. Toplo zahvalo naj sprejmejo tudi naši dobri sosedje, ki so nam v najtežjih trenutkih nesebično pomagali.

ŽALUJOČI: mož Tone z mamo, brata in sestre ter ostali sorodniki

Novo mesto, dne 11. novembra 1983

ZAHVALA

V 73. letu starosti in po težki bolezni nas je zapustil naš dragi mož, oče, brat, stric, dedek in pradedek

RUDOLF MEŽAN

Lukovek 15

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom Megličevim in vaščanom Lukovka. Zahvala velja tudi ZD Trebnje, upokojencem, ZB, IBI Kranj, SVTK ZTP Ljubljana ter kaplanu za opravljeni obred.

ŽALUJOČI: vsi njegovi

ZAHVALA

V 56. letu nas je tragično zapustil naš dobri mož, oče, dedek, brat in stric

IVAN RIFELJ

iz Gor. Kamenc 2

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo DO Novoteks in Kovinar. Zahvala velja tudi govorniku tov. Pavlinu in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

ŽALUJOČI: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi dragega moža, sina, ata, starega ata, brata, strica in nečaka, komaj 52-letnega

FELIKSA GLIHE

iz Jame 3, Dvor pri Žužemberku

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se dr. KOCUTARJU, Splošni bolnišnici Novo mesto, pevcem, govornikom, Iskri Žužemberk, Industriji obutve za podarjene vence in izrečeno sožalje, sosedom in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat hvala!

ŽALUJOČI: žena Slavka s hčerko Danico, hčerka Eka, sin Srečko in sestra Danica z družino

Sporočamo žalostno vest, da nas je mnogo prezgodaj zapustil

ALBERT VONČINA

Od njega smo se poslovili 5. novembra 1983 na pokopališču v Zajčjem polju. Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje. Lepa hvala župniku za opravljeni obred, Delavski godbi Kočevje ter govornikom Ladu Eberletu in Alojzu Maroltu za poslovilne besede ob odprtem grobu.

ŽALUJOČI: mama Ivanka ter sestre Matilda, Francka, Elica, Marica, Pepca in Milka z družinami

STANE KOZLEVČAR

„Najhuje je, če nimaš dlake na jeziku. Tudi sam sem jo dostikrat skupil zaradi tega, a mi ni žal. Z leti sem se sicer malo ohladil, še vedno pa sem mnenja, da je prepričljivo delo znamenje zdravega, delovnega ozračja. Kjer tega ni, je prav gotovo nekaj narobe.“ Pravi triinštridesetletni Stane Kozlevčar, doma iz Velike Loke in zaposlen v Tesnilih, kjer vodi vzdrževanje.

Že po naravi je nagnjen k ustvarjalnosti, rad sprejema izzive. V svojem majhnem vinogradu, kjer se najbolj počije in resnično uživa, najraje obrezuje trte. Tedaj ve, da oživlja rastlino, jo pomlaja, medtem ko je pobiranje plodov že znamenje umiranja. In življenjske okoliščine so nanesele, da je bil vedno na začetku tudi v 'ovarnah, v krajevni skupnosti. Doslej je zamenjal tri delovne organizacije. Tovarne so komaj zrasle in pomagati je moral vdihniti življenja vanje. Začel je v ljubljanski Agroobnovi, ki je nastala pred dvajsetimi leti. Potem je šel v domačo dolino in se zaposlil v novi tovarni Kolinške na Mirni. Tam je bil prvi sekretar osnovne organizacije ZK, pomagal pa ni samo pri političnem in samoupravnem delovanju. Tudi tej tovarni je pomagal spraviti delo v tek. In ko je pred osmimi leti začel v Veliki Loki delovati še Donitov tozdr Tesnila, je bil spet na začetku. In tudi v tej tovarni je postal prvi sekretar osnovne organizacije ZK. Hkrati je bil s temi izkušnjami se kako

potreben krajevni skupnosti Velika Loka.

„Štirinajst let sem bil na čelu Socialistične zveze, pa so mi zdaj rekli, naj bom še eno mandatno dobo. Tega nisem mogel sprejeti. Naša praksa, da ljudem, ki so pripravljeno delati, kar lepi funkcije, ni zdrava. Če se še tako ženeš, ne moreš vsega opraviti. Pa tudi ni bilo potrebno, da bi še naprej opravljal to nalogo. V naši krajevni skupnosti smo znali pridobiti mlade za delo. S trdim političnim delom nam je uspelo, da so se v naših programih videli vsi ljudje, vse vasi. In če enkrat vzbudiš pri ljudeh zaupanje, potem jih ni težko pridobiti za delovno akcijo ali samoprispevek. Le lagati jim ne smeš in zidati gradov v oblakih.“

Za svoje delovanje je dobil že več priznanj, med njimi občinsko priznanje OF in letos plaketo občine Trebnje – občino je zastopal tudi v medobčinskih telesih ZK in SZDL. Ker jabolko ne pade daleč od drevesa, gre po njegovi poti tudi hčerka, ki obiskuje četrti letnik tehniške šole. „Jo moram kar nazaj držati,“ pravi, „saj je šola le prva, šele potem pride vse ostalo.“ Tudi sam je že zdravil spoznal pomen izobraževanja. Poleg poklicne šole je končal srednjo politično šolo pri CK ZKS, že nekaj časa pa je tudi absolvent kranjske šole za organizacijo dela. „Malo sem se polenil v zadnjem času, zato bom moral zdaj kar poprijeti, če hočem šolo končati in izpolniti dolg do delovne organizacije“, pravi Stane Kozlevčar, ki je znan po tem, da izpolni vse svoje obljube in bo nemara tudi to. In ker sam ostaja zvest tako obljubam kot svoji poti, terja tudi od drugih enako. Prav tega pa po njegovem mnenju manjka ljudem, ki vse preradi gledajo na uro. Sedanje razmere v gospodarstvu in morda še hujši časi bodo terjali še več požrtvovalnega dela, tudi odrekanja dobrinam, ki so bile še včeraj nekaj običajnega.

J. SIMČIČ

Nutrije po „vlažnem“ postopku?

„Mokri“ in „suhi“ postopek reje teh južnoameriških krznaric odpadla in je zdaj predlog za „vlažni“ – Ribiči za soglasje, a pod določenimi pogoji

KOČEVJE – Poročali smo že o nameravani reji nutrij v vasi Potok na območju krajevne skupnosti Kostel. Te južnoameriške krznarice naj bi ob Kolpi po prvotni zamisli gojili po „mokrem“ postopku (v vodi, za kar bi bila potrebna čistilna naprava), nato po „suhem“ postopku (čistilna naprava ne bi bila potrebna, a bi bila zato kakovost krzna slabša). Zdaj je investitor

zapraskal za dovoljenje za „vlažni“ postopek reje.

Izvršni odbor Ribiške družine Kočevje, ki je tudi zaprosil za izdajo soglasja, je 7. novembra ob upoštevanju mnenj ribiških strokovnih organov sklenil, naj bi dovoljenje izdali, vendar pod določenimi pogoji.

Tudi za vlažni postopek je potrebna čistilna naprava. Količina vode v potoku Potok in Kolpi se zaradi farme nutrij ne sme zmanjšati, kakovost vode pa se ne sme poslabšati. Potok mora biti še vedno primeren za vzrejo rib, saj je to najboljša voda za naravno gojitev potočne postrvi na tem zgornjem poročju Kolpe. Pred pričetkom gradnje farme je investitor dolžan plačati Ribiški družini Kočevje akontacijo za stroške analize vode, ki jo je potrebno izdelati prav zaradi farme.

Za gradnjo farme nutrij potrebujejo tuči soglasje Športnega ribolovnega društva „Goran“ Brod na Kolpi iz Hrvaške, s katerim kočevska ribiška družina (in še skupno z Ribiško družino Čabar) gospodari na tem delu Kolpe. Prav zato bodo o soglasju za gradnjo farme nutrij sklepali na bližnjem sestanku usklajevalnega odbora za gospodarjenje s tem delom Kolpe. Sestanek bo v kratkem v Vas-Fari v kostelski krajevni skupnosti, kjer naj bi bila farma nutrij.

J. PRIMC

OBRAMBNI DAN V BIRČNI VASI

Člani KO ZRVS Birčna vas, ki so zelo aktivni tudi v ostalih krajevni organizacijah, so se v četrtek dogovorili, da bodo spomladi pripravili obrambni dan v Birčni vasi, pri tem pa naj bi sodelovali tudi člani sosednjih organizacij iz Šmihela, Regeče vasi, Uršnih sel in Stopič, občinski komite za SLO ter VP Poganci.

ARKO RAZSTAVLJA V GROSUPLJU

Mladi kočevski slikar Janez Arko, ki je član likovne skupine DKUD Kočevje, razstavlja svoja dela v prostorih knjižnice v Grosuplju. Razstavo so odprli včeraj, 16. novembra, trajala pa bo mesec dni.

Radenci: Odličja za gostince

Uspešni Dolenjci

RADENCI – Na nedavnem turističnem zborovanju v Radencih so se v ocenjevalnem in tekmovalnem delu srečanja dobro odrezali tudi predstavniki novomeške občine. Med Krki-nimi gostinskimi obrati je tozdr Otočec prejel zlato odličje za pripravo slaščic, za natakarkstvo pa srebro; delavec Jože Retelj je bil proglašen za najboljšega mešalca pijač, srebro za pokašanje pa je prejel njegov sodelavec Franc Krušec. Hotel Kandija in tozdr Zdravilišča sta za kulinaricne specialitete prejela tri srebrna odličja, hotel Metropol pa eno srebrno in bronasti odličji. Zelo uspešno so Dolenjsko zastopali tudi učenci šolskega centra za gostinstvo in turizem iz Novega mesta, ki so osvojili celo osem medalj od zlate do bronaste. Gostinski delavci so se pomerili tudi v športnih igrah; med dolenjskimi predstavniki je bila najuspešnejša nogometna ekipa Otočca, ki je med 22 ekipami osvojila 4 mesto. Upamo, da se bodo ta odličja „lesketala“ tudi v vsakdanji ponudbi v nagrajenih gostinskih obratih. J. P.

ZA NUTRIJE DA, TODA...

Na seji usklajevalnega odbora ribiških družin Kočevje, Brod na Kolpi in Čabar, ki je bila 11. novembra, so se tudi predstavniki Ribiške družine Brod na Kolpi strinjali z mnenjem Zavoda za ribištvo Ljubljana, da je za gojenje nutrij po vlažnem postopku potrebna čistilna naprava in z mnenjem Ribiške družine Kočevje, da je možno gojiti nutrije v Potoku le, če se ne bo zmanjšal pretok vode v Potoku, če bo potok še naprej primeren za vzrejo potočne postrvi, da se ne bodo spremenile kemične in fizikalne lastnosti Potoka in Kolpe pod izlivom Potoka oz. pod čistilno napravo, pa tudi, da mora investitor pred pričetkom gradnje farme nutrij vplačati akontacijo za stroške analize vode pod farmo in nad njo.

En krivec znan, drugi ne

Poleti dva pogina rib v pritokih Kolpe iz občine Kočevje – Skupne škode preko 100.000 din

KOČEVJE – Ribe v potoku Potok, ki se pri Vasi izliva v Kolpo, so letos poletni poginile zaradi zastupitve vode s težkimi kovinami, škropivom ali zaradi sredstva za uničevanje mrčesa. Tako so pokazali

naj na revez plača 9 milijonov, ko pa nima grunta!

Za drugi pogin rib, do katerega je prišlo letos poletni ob Kolpi, in sicer v potoku pri Zagi, je krivec znan. Zdag izračunavajo škodo. Denar, ki ga bodo ribiči dobili kot odškodnino, bodo porabili za nakup rib. Ribe bodo ponovno vložili v vode na tem območju.

J. P.

• Krivolov na Rinži, predvsem lov ščuk na živo vabo, je v zadnjem obdobju precej porastel. Zato naj bi po sedanjih predlogih izboljšali čuvajsko službo in delno spremenili predpis o lovu ščuk. Ščuke je zdaj dovoljeno loviti tudi na mrtvo ribo. Dogaja pa se, da čuvaj dobi ščukarja, ki ima na trnku živo ribico. Seveda se tak ribič izgovarja, da je bila ribica mrtva in da je v vodi oživela. Da takih čudežnih oživitvev v bodoče ne bi bilo več, naj bi bil dovoljen lov ščuk le na ribice, ki nimajo več glave.

le. analize raznih republiških strokovnih organov, ki so bile dokončane pred kratkim.

Zaradi zastupitve vode v tem potoku, ki ga Ribiška družina Kočevje uporablja za gojitev potočnih postrvi, so poleg rib poginili tudi rakci, s katerimi se postrvi hranijo.

Ker so poginili rakci, so se v vodi zelo razbuhotile alge, glavna hrana rakcev. Izračuni so pokazali, da je samo na postrvi škoda za okoli 90.000 din.

Krivca za zastupitev še niso odkrili, čeprav je bilo na kraju, kjer naj bi do zastupitve prišlo, veliko sledi. To po svoje dokazuje, da zastupitev ni bila namerna in da je do nje prišlo zaradi neznanja povzročitelja. Kaže tudi, da domačini vedo, kdo naj bi bil krivec, ali vsaj sumijo, saj je nekdo dejal: „Kako

„Mački“ so ob vse premoženje

Požar je Gradaškim mačkom povzročil za 200 starih milijonov škode

GRADAC – V požaru, ki je v noči s 30. na 31. oktober izbruhnil v stavbi na dvorišču gradaškega gradu, so zgoreli vsi rekviziti društva Gradaški mački in vse, kar so imeli narejeno za letošnje pustno parado, ki je zaradi snega odpadla. Skratka, „mački“ so ob vse svoje premoženje in računajo, da jim je požar prizadel za 200 starih milijonov dinarjev škode. Društvo, ki šteje blizu 400 članov, je ostalo brez vsega, tako rekoč golo in boso.

Takoj po požaru se je sestel upravni odbor društva, sklenili so, da bodo z delom nadaljevali in da grede takoj v akcijo za zbiranje materiala in sredstev za delo društva. Mački upravni odbor pričakuje pomoč, saj doslej za svoje delo niso dobili nikjer nič denarja, denar, ki so ga zaslužili, pa so dali za javno razsvetljavo v Gradcu, asfaltiranje vaških poti, za vodovod, samo letos pa so za gradnjo gasilskega doma prispevali 200 tisočakov.

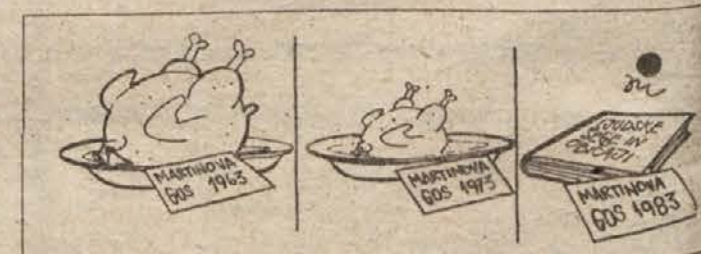
Mački si zelo prizadevajo, da bi gasilski dom čimprej zgradili, saj bodo tam dobili prostor za delo in skladišče. V gradaškem gradu sicer je zelo primeren prostor, ki bi „mačkom“ še kako ustrezal, vendar že okoli deset let služi za skladišče tiskarskih strojev in nihče ne ve, da bi lastnik teh strojev plačal najemninno. Upravljalec stanovanj v gradu in teh prostorov, kjer so tiskarski stroji, je metliška stanovanjska skupnost.

Gasilski dom je društvo, ki šteje 180 članov, začelo graditi lani. Gradnje so se gasilci lotili zato, ker imajo sedaj samo staro in neustrezno orodjarno in ker so s preureditvijo kulturnega doma izgubili prostor za zimsko veselic, ki so pomemben denarni vir za delovanje gasilskega društva. Doslej so gasilci samo od izkupička od veselic zbrali za gradnjo doma 300 tisočakov, 200.000 dinarjev so, kot rečeno, prispevali Gradaški mački, po 100 tisočakov pa sta dala metliška požarna skupnost in krajevna skupnost Gradac. Doma naj bi bil povsem narejen za praznovanja 100-letnice društva leta 1989, stari gasilski dom pa bodo odstopili mladinski organizaciji.

A. B.

POGORIŠČE V GRADCU – V tej stavbi na dvorišču gradaškega gradu je imelo društvo Gradaški mački shranjeno vse svoje premoženje, ki jim ga je uničil ogenj.

SPOSOJENO TRNJE

– Zategovanje pasu je socialistična olimpijska disciplina. (Iz lista „Studentski zbor“) – Če so stolčki tako iskani, zakaj jih potem ne delimo z boni? (Iz lista „Studentski zbor“) – Sola nas uči, a življenje nam daje lekcije. (Iz Mladosti) – Kaj nam bo bencin, če je voz krutil navzdol? (Iz „Omladinske“) – Počasi napreduje združevanje dela in sredstev. Ni sredstev... /Iz Borbe/ – Pogledali smo resnici v oči. Zardela je. (Iz Ježa)

Voščijo z vedro pesmijo

Sevniški koledniki obujajo prastari običaj

SEVNICA – Pred dvema letoma je za novo leto četvero sevniških godbenikov z malo drugačnimi glasbili prvič potrkalo na vrata in veselo zaigralo.

Fantje skušajo obuditi prastari običaj in voščiti z vedro pesmijo. Brane Zuraj, v sevniški godbi znan kot klarinetist, v tej postavi igra saksofon, godbeniški pozavnist Dušan Senica je več več glasbiom, enako uspešno lahko raztegne harmoniko ali sede za klavir, Stane Križnik igra kitaro, Stojan Anzeljc pa ameriški banjo.

Fantje ne igrajo iz želje po zaslužku, marveč za dobro voljo sebi, prijateljem ali, kot rečeno, koledu. Radi sežejo po blagovno vrednih starih melodijah, „ever-

greenih“, seveda pa tudi po sodobnih skladbah. Vsi so tudi stalni člani sevniškega Odra mladih. A. Ž.

PLUGI IZGINJAJO

STRAŽA, PRAPROČE – Tudi plugi niso več varni pred tatovi. Prvi je to skušal Jože Špringer iz Dolenje Straže. Plug, ki ga je pustil na vozu pod kozolcem, je dobil nože. Podobno se je naslednjega dne, 5. novembra, pripetilo Mariji Koncilija iz Praproče. Sedem tisočakov vreden plug je izginil iz gospodarskega poslopja.

ZDAJ PA NAJBOLJŠI ODHAJAJO

Kdor ima pač čas, lahko pri nas stresa jezo nad administracijo: občinsko, republiško in zvezno. Ta je kriva za vse gorje, ujme in nesreče, ki nas doletijo ali nas še bodo. Če se kaj prepočasi premika, udrihamo po administraciji, pri tem ne izbiramo ne izrazov ne kraja ne sredstev.

Po našem mnenju meljejo administrativni mlini preleno, velikokrat zavrejo pozitivne tokove v gospodarstvu, ki bi bilo že davno na zeleni veji, če ne bi nosilo na svojih ramenih toliko administratorjev. V delovnih organizacijah

so v obeh delavcev uslužbenci iz delovne skupnosti skupnih služb lenuhi, če že ne tatovi delavčevega dohodka.

Krajani gledajo zaposlene na silih kot garjave ovce: štejejo jim minute, prebite pri malici, obtožujejo jih pisarniškega dremuckanja, izpolnjevanja papirjev, ki ne služijo ničemu in nikomu. Občinske uslužbenke imajo ljudje za jato nesposobnih ptic, ki leta med službenim časom od gostilne do gostilne, poleg tega pa se da podkupiti z brizgancem.

V naši lepi Repičevini je ozračje do administracije že takšno, da posamezni krajani grozijo, kako bodo skofutali prvo administrativno moč, ki ne bo skočila tako, kot bo trenilo oko. Še več, večina Repičanov je prepričana, da bi vse krasno „klapalo“, ako bi se znebili vseh, ki zasedajo pisarne, kabinete in druge neproizvodne prostore. „Delat naj grejo!“ stoji kot pika na i navadno ta stavek ob pogovorih o nepotrebnosti administracije.

Protiadministrativna historija je v Repičevini že naredila

svoje. V časopisih berem vesele članke, polne optimizma, pohval in vere, da ne zapišem navdušenja, članke, ki pišejo o tem, kako zapušča-jo delovna mesta najboljši ljudje iz administracije. Iz pisarn se selijo v delovne organizacije, v neposredno proizvodnjo, kjer bodo koristili delovnemu človeku, namesto da bi bili njegova zavora. Ob vsej tej veselosti me skrbi le to, da odhajajo najboljši. Ostajajo torej slabi oziroma najslabši.

Smó pa res nesrečen narod: v preteklosti so najboljši padli, v sedanjosti najboljši odhajajo.

TONI GAŠPERIČ

SEBI IN DRUGIM V VESELJE – Sevniški koledniki želijo ta običaj obuditi tudi v mestu. Sami veseli fantje s še bolj veselimi in vedrimi skladbami. (Foto: Železnik)